

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 83. évfolyam, 23-24. szám | 2018. június 17. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Szélrózsa-futóverseny
Macher Tündével

Kis templom,
nagy misszió
Káposztásmegyeren

Pénzt vagy időt adjunk
az egyháznak?

320 oldal, 180 x 220 mm, keménytéblás, 4990 Ft

**Egy lelkész,
huszonhét
huszadik századi
életút.
Sztehlo Gábor
egykori mentettjei
mesélnek.**

Sztehlo-gyerekek voltunk

Sztehlo Gábor evangélikus lelkész kétezer ember életét mentette meg a második világháború alatt, utána pedig több száz gyermek megélhetését és nevelését biztosította a Pax gyermekotthonban, ahol a gyerekek megalapították a Gaudiopolis ifjúsági államot. Hogyan emlékeznek rá mindazok, akik gyerekként kapcsolatban álltak vele, vagy felnőttként tudták meg, hogy az életük neki köszönhető? Mi történt az egykori Sztehlo-gyerekekkel a háború előtt, alatt és után? Hogyan éltek, és milyen hatással volt rájuk az az ember, akit az „egyetlen igaznak” tartanak ma is?

**KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON.**

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Pénzt vagy időt?

Mármint hogy melyiket adjuk oda az egyháznak? Ezt az igazán izgalmas kérdést teszi fel Kovács Barbara pécsi lelkész, írásában arra keresve a választ, hogy vajon alacsonyabb értékű-e a nem pénzbeli adomány: amikor egy gyülekezeti tag inkább az idejét vagy tudását állítja az egyház szolgálatába. A vasárnapi perselypénz és az egyházfenn tartói járulék összege folyamatosan jelen levő, égető téma egyházunkban, ezért is érdemes foglalkoznunk az adományozási szokások átalakulásával.

A változásra figyelni kell akkor is, amikor fiatalok és idősek, a generációk különbségeiről beszélünk. Nemes Orsolya, a Milestone Intézet munkatársa izgalmas interjúbán mutatja be, milyen buktatói vannak a generációk besorolásának, de szól a jövőnk érintő automatizációról vagy éppen arról is, milyen hatása lehet annak, ha az ember istent játszik, és hogy mit válaszolhat mindezen az egyház és a társadalom.

Az *Asztali beszélgetések* címet viselő sorozat minden alkalommal különleges disputapartnereket ültet egy asztalhoz. A legutóbbi, telt házat vonzó estén sem volt ez másként, amikor Fabiny Tibor irodalomtörténész-teológus és Nádasy Ádám nyelvész, költő, műfordító disputáját hallgathatta a közönség arról, vajon hathatott-e Luther Márton teológiai látása William Shakespeare művészetére.

Füller Tímea novellája egy csendes, fiatal fiú történetén keresztül példázta, hogy egy ifjúkori bűn elkövetője hogyan kaphat szárnyakat attól a közösségtől, amely a bűne ellenére nem kutasítja, hanem... de nem mondom tovább, olvassák el!

Igazán érdekes képi világú filmről írt kritikát Kinyik Anita. Paolo Genovese olasz rendező egyetlen helyszínén felvett, *A Hely* című mozijában a döntések súlyáról, az emberi gyengeségről, az adottságokkal, emberi határokkal való megbékélés hiányáról is mesél.

Az irodalomról és a filmművészetéről pedig érdemes figyelmünket az építészet felé fordítanunk, hiszen öröm, hogy Budapest Káposztásmegyer nevű városrészében új evangélikus templom épülhet. Bár a terv megvalósulása eddig komoly akadályokba ütközött, a missziói cél töretlen. Az építkezés háttéréről a templom tervező építészt, Schneller Istvánt kérdeztük.

Kis templom, de nagy misszió ez a munka, és a példáját kivetíthetjük egész egyházunkra, amely bár kicsi, mégis sok benne a tennivaló. Idővel vagy pénzzel vagy lehetőségeinkhez mérten mindkettővel, de tegyük nyáron is mindannyian gyülekezeteink épülé séért.

■ KÉZDI BEÁTA

Szerelemből született disszertáció

„A názáreti Jézus és a magdalai Mária kapcsolata a Biblia alapján kizárólag Mester-tanítvány kapcsolat! Minden más fikció, a fantázia szüleménye” – mondja Gáncs Tamás. A kelenföldi lelkész evangélikus ősről, családi indíttatásáról, hivatástudatról és természetesen doktori disszertációjának témájáról: Mária Magdolnárról kérdeztük.

29. oldal

Nem szegény, de hasznos

A Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó huszonkét éves történetében idén először rendeznek futóversenyt. A július 28-án, szombaton fél tizenegykor kezdődő esemény egyik szervező ötletgazdája, Macher Tünde maratonfutó számban be interjúban a szervezésről és arról, mire számíthatnak azok, akik részt vesznek a mozgalmass erőpróbában.

38. oldal

Látogatóban fogadott gyermekünkél

Pünkösdkor Észak-Irakban járt Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet munkatársaival, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház által tavaly adventben összegyűjtött tizenötmillió forintos adomány útját nyomon kövesse, és megnézzék, miként tudunk észak-iraki keresztény testvéreinknek segíteni abban, hogy megmaradhassanak szülőföldjükön. Az észak-iraki keresztényeket bemutató, személyes hangvételű beszámolóban szó esik Mezopotámiáról, több mint ezeréves templomról és mai küzdelmekről, félelemről, hitről és élni akarásról.

19. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MÁGYARI MÁRTON

Parádi Ágnes óvónő – Győr. Ötödik osztályban kerültem a győri Péterfy Sándor evangélikus iskolába, ott is érettségiztem. Onnantól evangélikus körökben kezdtem el mozogni. Ócsai Zoltán lelkésszel és pár iskolatársammal megalapítottuk a Laza'c nevű zenekart, amivel a 2012-es Szélrózsán fel is léptünk. Érettségi után Szutyányiné Zsedely Dóra óvónő megtudta, hogy óvóképző főiskolára jelentkeztem, így a hívására 2014-ben már mint segítő vettem részt a Szélrózsza találkozón. Hatalmas élmény volt! Minden nap evangélikus szellemben, jókedvű társasággal, jó hangulatban telt. Ez számomra olyan megerősítést adott, ami után tudtam, hogy nekem valóban óvónőnek kell lennem. Azóta minden találkozón ott vagyok, és a Szélrózsza-óvodában teljesítek szolgálatot. Szívem vágya volt, hogy a Péterfy-oviban dolgozhassak – ez tavaly óta valóban így is történt.

Az evangélikus szellemisség, felekezeti emberközelsége számomra meghatározó. Úgy érzem, hogy itt úgy beszélünk a hitről, hogy egy gyermek, de egy felnőtt is megértheti belőle az evangélium örömét. Szeretem egyházunk zeneiségét is. A győri gyülekezettel és a Péterfyvel elfoglalt vagyok, hisz itt nőttek fel, és úgy érzem, hogy itt egy szabad és hihetetlen erősségű, odaadó közösség él és dolgozik.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Font Sándort választották a Déli Egyházkerület felügyelőjévé

Felügyelőválasztást tartottak a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületében. A választás érvényes és eredményes volt; a gyülekezetek presbitériumai Font Sándor országgyű-

lési képviselőt választották meg kerületi felügyelőnek – tudatta a jelölőbizottság megbízott elnöke, Kendeh György.

Forrás: Déli Evangélikus Egyházkerület
Interjúnk a 24–25. oldalon.

ORATIO OECUMENICA

Örökkévaló Isten, mennyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk végtelen irgalmadért és minket megújítani kész szeretetedért, amellyel lehajolsz hozzánk, gyermekeidhez.

Könyörgünk életünkért, hitünk növekedéséért és gyümölcsözővé válásáért. Áldd meg egyházadat, a benned hívők közösségét szerte a világon. Áldd meg gyülekezeteinket, intézményeinket, a bennük munkálkodó testvéreink szolgálatait. Formáld életünket bizonyossátevő életté. Nyisd meg az ige útját a kételkedők és a te szent nevedet gyűlölők felé is.

Könyörgünk önmagunkért és a hozzánk tartozókért. Add áldásodat életünkre mindennapi feladataink teljesítése közben. Légy a távolban élő és úton lévő szeretteinkkel egyaránt. Kísérd életünket a pihenés és felüdülés napjaiban, heteiben is.

Könyörgünk azokért, akiknek vállára a mások iránti felelősség terhét helyezted. Áldd meg kisebb-nagyobb közösségeink, településünk, országunk vezetőit, a világ vezetőit az önmérséklet, a bölcsesség, a határozottság, a szeretetteljes cselekvés lelkületével.

Könyörgünk szenvedő embertársainkért. Mindazokért, akik testi-lelki betegség keresztjét hordozzák; könyörgünk a természeti csapások károsultjaiért; azokért, akik mások gyűlöletének vagy felelőtlen ségének következményeit kénytelenek hordozni; könyörgünk az igazságtalanul fogva tartottakért. Erősítsd meg azokat, akiket hitük miatt ér üldöztetés.

Könyörgünk legkisebb testvéreinkért, a reánk bízottakért: gyermekeinkért, tanítványainkért. Add, hogy az iskolai, óvodai nevelés időszakában a szünidő is tartalmas, áldott időt jelentsen számukra.

Hallgass meg minket, Urunk, add meg nekünk kegyelmesen mindazt, ami valóban a javunkat szolgálja. Vezess minket egész földi életünk útján az örökkévalóság felé. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap

- Jn 8,1-11

A valóság fölött

Ideje jó a szenvedésnek

A jósnak ideje jó

Ifjúság isten veled Íme

Az idő mikor a jövőt

Ismerjük s nem halunk bele

(Guillaume Apollinaire: *A dombok* [részlet]; ford. Vas István)

A szürrealizmus a két világháború közti időszak meghatározó irodalmi és képzőművészeti irányzata volt. A francia költő, Apollinaire alkotta meg ezt a fogalmat, amely valóság fölöttit jelent. Követői az emberi gondolkodás mélységeit keresték, és hittek benne, hogy létezik egy, a valóságnál még **v ő g o b** világ. **A ű r b t k** otá álomszerűek, érthetetlenül kerülnek egymás mellé a valóság töredékei. De nem is kell megérteni, ez mindig egy utazás egy valóság fölötti (mennyi?) országba. Csak nézelődünk, és az utazás élményei bennünk rendeződnek üzenetté. Diavetítés.

Töredékek. Árnyas kert az Olajfák hegyén. A templom hűvös kővén kuporgó, csillogó szemű emberek isszák Jézus szavait. Tenyerüket dörzsölő, csapdát állító, előre kuncogó farizeusok. Az elkerülhetetlen halál követelése árnyékokot vet az asszony arcára. Görcsös ujjak fonódnak éles, nehéz kövekre. Kérdésbe rejtett ítélet.

Lassan kibontakozó rajzok a porban. Csendből kibuggyanó felszólítás. Az önmagával szemetalálkozó ember döbbenete. Sorban porba hulló kövek szívdobbanásai. Nagy halál helyett csak egy kicsi, amelyből egy új élet zsenyéje ered.

Álom. A házasságtörő asszony története nem túl valóságos. Talán maga az asszony álmodja így. De még inkább Jézus álma ez. Bárcsak ilyen lenne a valóság! Amikor az őszinte bűnbánat megsemmisíti az erőszakot. Amikor a halál elillan a kegyelem fellobbanása láttán. Az újrakezdés reménysége megszületik.

Valóság. Bátran állíthatjuk, hogy a körülöttünk zajló, jól ismert világban ez a történet – bár számtalanszor ismétlődik, újra és újra – sosem végződik az evangéliumbelihez hasonlóan. A mi valóságunkban nem az a bűnös, aki elkövet valami büntetett, hanem az, aki le is bukik. Amiről senki sem tud (vagy csak nagyon kevesen), az mintha meg sem történt volna. Részt venni a nyilvánvaló bűnös megkövezésében maga a jó rend megvalósítása, törvény és igazság.

Magunk is Isten igazságosztó angyalaivá válunk. Kívül ragyogó fehérek – de hogy miféle sötétség lapul a szívünk mélyén, az maradjon örökre elásott titok. Vigyázni kell, a többiek is figyelnek! Ha nem dobom elég hamar és elég erősen a követ, még azt hiszik, hogy nem vagyok elég tiszta. Pont az garantálja a világ szemében az én büntelenségemet, hogy a kövezők között vagyok. Ha nem köveznék, beismerném a saját bűnösségem...

PIETER BRUEGHEL: JÉZUS ÉS A HÁZASSÁGTÖRŐ NŐ (1565)

A valóság fölött. János evangélista is hisz a valóságnál még valóságosabb világban. Az evangéliumok Isten országának nevezik. Igazi szürrealista történet a házasságtörő asszonyé. Valóságosnak tűnik, de éppen ellenkezik a mi mindennapi tapasztalatainkkal. Pont azért olyan megrázó, mert teljesen más. Töredékek és képek. Érthetetlen, mégis ideális, egyetemes bűnbánat.

Az egyéni önvizsgálatból fakadó közösségi bűnvallás itt életet ad. Isten országában, a valóság fölötti valóságban ez a természetes. Nem biztos, hogy meg kell értenünk. Csak legyen egész életünk utazás ebbe a valóság fölötti világba, Isten országába. Hogy nekünk is új élet adassék.

■ NOVOTNY DÁNIEL

Imádkozzunk! *Mennyei Atyánk! Jelenléteddel áldj meg minket, légy közel hozzánk. Legyen közöttünk és bennünk a te országod. Add, hogy a világunkban is a kegyelem győzedelmeskedhessen a kegyetlenség felett. Add, hogy a halál helyett az új élet uralkodhasson. Adj nekünk helyet a te asztalodnál, a te házádban, a te országodban, már itt és most és mindörökkön örökké. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 17.) *A reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által.* Róm 5,5 (Hag 2,5; Lk 15,1–3.11b–32; 1Tim 1,12–17; Zsolt 139) Aki reménykedni sem tud, már halott. Az ember sokszor hiábavaló vagy elérhetetlen célokat tűz maga elé, nagy reménységgel építi a saját Babel-tornyait, és megszégyenül. Viszont nem hiábavaló dolog Krisztusban reménykedni, mert ő már megváltott minket, benne békességünk van az Istennel, ő már elkészítette számunkra az üdvösséget, és ő él! Isten Lelke által szívünkbe költözött. Akkor kitől vagy mitől félnénk? Hiszen az ő szeretete a halálból is kimentti a benne reménykedőt. Akik benne bíznak, nem szégyenülnek meg. Élni fognak vele együtt örökkévaló dicsőségben.

Hétfő (június 18.) *Jézus mondja: Én vagyok az ajtó: ha valaki rajtam át megy be, az megtartatik, bejár és kijár, és legelőre talál.* Jn 10,9 (Jer 32,41; Lk 7,36–50; Ám 8,11–14) Az egyház Isten országának a földi vetülete. Egyetlen igazi, hiteles ajtaja van: Jézus Krisztus. Az egyház a Krisztusban hívők közössége. Aki más ajtón próbál oda bejutni – például saját erejében bízva vagy tanok és hagyományok útján –, hiába próbálkozik, hiába reménykedik. Az ilyen ember is látszólag Krisztus egyházában él, de nincs megtartó hite, amely Isten országába emelné őt. Isten országa nem látszatország! Isten nem a látszat szerint ítél. Ő látja, hogy mivel van csordultig tele a szívünk. Az egyházban elvan az ember Krisztus nélkül is, de Isten országába nem léphet be Krisztust kikerülve. Oda csak egy ajtó és egy út vezet: Jézus Krisztusnak hívják.

Kedd (június 19.) *[Aki] törvényeimet teljesíti, és rendelkezéseim szerint él: az ilyen nem hal meg apja bűne miatt, hanem élni fog!* Ez 18,17 (1Pt 1,18–19; Bír 10,6–16; Ám 9,1–10) Ijesztő hallani a Tízparancsolatból: „Megbüntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedízig, ha gyűlölnék engem.” (2Móz 20,5) A haragjánál azonban ezerszer nagyobb Isten irgalma azok iránt, akik szeretik őt, és megtartják parancsolatait. Tehát mindenki személyesen felelős az üdvösségéért. Bármilyen háttérrel érkezünk ebbe a világba, van lehetőségünk bűneinkből megtérni. Csak az számít, szeretjük-e üdvözítő Urunkat, Jézus Krisztust. Ő az Isten testté lett Igéje. Él hát úgy, ahogy tőle tanultad! Őt kövesd! Az ő törvénye: a szeretet. Krisztussal e világi vándorutad is megszépül, mert igazi célt és értelmet nyer az életed. Ő a halálból örök életre menti az övéit.

Szerda (június 20.) *Mi pedig valamennyien az ő teljességéből kaptunk kegyelmet kegyelemre.* Jn 1,16 (5Móz 28,12a; Mik 7,7–

9.18–20; Ám 9,11–15) Az élet fenntartásához Isten gondviselő szeretetét és áldását ígerte mindazoknak, akik engedelmesen megtartják és teljesítik parancsolatait. Sőt még a gonoszok előtt is megnyitja gazdag kincsesárát. Ezenfelül Jézus Krisztusban kegyelmével, bűnbocsátó szeretetével ajándékozta meg az embert. Ez a legnagyobb ajándék Isten teljességéből: az üdvösség. Milyen jó, hogy ezt nem érdem szerint adja, hanem kegyelme gazdagságából, azért, hogy a bűn, az engedetlenség ellenére mindenkinek egyenlő esélye legyen az üdvösségre!

Csütörtök (június 21.) *Seregek Ura, boldog az az ember, aki bened bízik!* Zsolt 84,13 (Róm 4,18; Mt 18,15–20; Hós 1,1–9) Isten közelében, szeretetében élni boldogságot, üdvösséget jelent. Már most átélhetjük ezt a boldogságot az istentiszteleten. Ez még csak előíze annak a boldogságnak, amely Isten országában vár azokra, akik Jézus Krisztusban bíznak és reménykednek. Ezt a boldogságot semmi sem pótolhatja. Sem pénz, sem siker, sem család, sem rang. Ez a boldogság egyedül a Krisztusba vetett bizalommal töltheti fel az életemet.

Péntek (június 22.) *Ujjongj, örülj, Sion leánya, mert jövök már, és veled fogok lakni – így szól az Úr.* Zak 2,14 (1Jn 4,9; Gal 3,6–14; Hós 2,1–3) Isten ígéretei Jézus Krisztusban teljesedtek be. Ő valóban eljött, hogy együtt lakozzon velünk. Aki befogadta őt, annak szívébe költözött, és ott életre kelt. Aki vele, általa él, annak örök élete van. Mindez már történelem, amelyet megismerhetünk az evangéliumból. Mégis, Isten csodálatos bölcsessége szerint számunkra most, a jelenben történik az evangélium: Isten Lelke és Igéje által most jön hozzánk Krisztus, hogy szívünkbe zárjuk, ott életre keljen, és velünk együtt lakozzon.

Szombat (június 23.) *Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét: hogy gazdag létére szegénnyé lett értetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.* 2Kor 8,9 (1Sám 12,22; Jón 3,1–10; Hós 2,4–15) Jézus Krisztus igen nagy áldozatot hozott értetünk. Lemondott isteni gazdagságáról: dicsőségéről és hatalmáról, „megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel” (Fil 2,7) azért, hogy a keresztfán elszenvedett halálával megváltson minket a bűn és az elmúlás fogságából, a kárhozattól. Az ő halála által nyertünk életet: szeretettel és reménységgel teljes életet. Ez arra kötelez, hogy szeretettel forduljunk embertársaink felé, nekik szolgáljunk azokkal az értékekkel, amelyekkel bennünket megáldott az Isten.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ ATTILA

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Megkeresztelni a digitális világot

Több mint családi nap a Margitszigeten

Keresztény szigetté alakult át május 26-án a margitszigeti napközi tábor. Az ÉrMe Üzleti Hálózat és a Keresztény Értelmisségiek Szövetsége immár negyedik alkalommal hirdette meg azt az egész napos „majálist”, amely felett négy felekezet püspöke vállalt védnökséget. Közülük idén dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkeszi vezetője köszöntötte a közel másfél ezer érdeklődőt vonzó rendezvény résztvevőit. (Az alábbiakban a reformatus.hu összefoglaló riportjából idézünk.)

„Átok vagy áldás az a technológiai megújulás, amely előtt állunk? Van-e nekünk, keresztényeknek megfelelő válaszunk a nyedik ipari forradalomra, keresztényivé alakíthatjuk-e, vagy csupán az algoritmusok szabják meg a működését?” – vetette fel korunk izgalmas kérdéseit köszöntőjében Tóth József, a Keresztény Sziget főszerzője. A katolikus üzletember abban látja a megoldást, ha kilépünk a templomainkból, és megmutatjuk a világnak keresztény értékeinket, jövőbeli döntéseinket.

Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök is arra biztatta a Keresztény Sziget résztvevőit, hogy lépjenek oda másokhoz, „akik a maguk szigetein élnek – üldözötten, lelki vagy testi betegségükben –, és várnak az evangéliumra, a jó szóra, a tanúságtételünkre, mely által mi is meg erősödhetünk hitünkben”.

„Az ÉrMe Hálózat családi-baráti programjából kinőtt fesztivál célja, hogy ökumenikus, keresztény közegben nyújtsunk valamennyi családtagnak kikapcsolódást és értékes együttléteket, miközben tanúságot tehetünk a hitünkről” – tudtuk meg Maklár Ákos atyától, a társszerző Keresztény Értelmisségiek Szövetségének elnökétől. A majális elemeit felvonultató rendezvény jóval több egy családi nappal: tematikájában minden évben egy-egy lényeges társadalmi kérdést veszőrcső alá. „Mi, keresztények is a digitális világban élünk, ezért fontos, hogy beszéljünk az abban betöltött szerepünkről és felelősségünkről” – mesélt a házigazda a témaválasztás okáról. Hozzátette: meg kell tanulnunk „megszentelni, megkeresztelni, kereszténnyé tenni” a digitális világot, hogy az ne a rosszat hozza ki az emberekből, hanem Isten ajándékaként lépjen előnkbe.

A pódiumbeszélgetéseken a meghívott szakemberek négy megközelítésből

vizsgálták meg az ismeretszerzés jövőjét. Az első blokkban Csermely Péter biokémikus, hálózatkutató, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, Nemes Orsolya generációkutató, Horváth Bálint, a budapesti Piarista Gimnázium igazgatója és Schumicky Júlia klinikaiszakpszichológus-jelölt gyűjtötték össze azokat a vezérlő értékeket, amelyekkel korunk információáradatában is elboldogulhatnak a fiatalok. A beszélgetés résztvevői szerint az egyik legfontosabb a tudatos választás, a kritikai gondolkodás képessége, amelynek alapja a bízós önismeret.

Dabóczi Andrea táplálkozástérápiával foglalkozó orvos, Dejcics Konrád pannonhalmi bencés szerzetes, az iskola vívóprogramjának vezetője, Hirling Zsolt világ- és Európa-bajnok evezős és Szekeres Pál, a Kerekesszékes Vívók Nemzetközi Szövetségének elnöke eszmecserejünkben a megfelelő táplálkozás, az élsport és az egészséges élet összeegyeztetésének módjait kutatták. Egyetértettek abban, hogy a sport céltudatosságra, kitartásra, precíz időbeosztásra és élethabpóntésekre nevel

A szakértők beszélgetésükben megfogalmazták: az élet versenyhelyezet,

amelyben a sport megtanít átvészelni a küzdelmesebb pillanatokat is. Eredményeket azonban nem érhetünk el a felekezések nélkül. Ennek két legjobb módja az imádkozás és a fizikai aktivitás, mert így lelkileg és testileg is egészségesek maradunk. A sport izgalmas találkozási pont is, ahol a közös küzdelem társsá teszi és megnyitja az embereket egymás felé. Így tehetünk a „pályán” is tanúságot életünk nagy titkáról, Istenről.

A harmadik témát – az iskolák szerepe és új feladatai a digitális világban – Bártfay Katalin M. Zsuzsanna, a debreceni Svetits Katolikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium igazgatója, Dejcics Konrád bencés szerzetes, Lázár László közgazdász, piarista oktatási igazgató és Szakál Ferenc Pál, a Nemzeti Pedagóguskar országos elnökségének tagja járta körbe. Meggyőződésük, hogy az iskolák új kihívás előtt állnak: az információk átadása mellett a fiatalokat arra kell megtanítaniuk, hogyan válthatják az információt tudásra. Megértésre és kritikai gondolkodásra kell ösztönözniük a tanulókat, hogy a digitális világ útvesztőiben is felelősen gondolkodó emberek maradjanak.

Elérkezett-e már a mesterséges intelligencia és a robotok kora? Felkészültünk rá? Hogyan definiálhatjuk egyáltalán a mesterséges intelligenciát? Mire taníthatjuk meg a gépeket, és mire nem? Elősegítjük-e vagy segítőtársaink az algoritmusok? Ilyen kérdésekre kereste a választ Bella Péter református lelkész, az egyik első magyar keresztény blogger, Horváth András, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karának docense, Németh Balázs önéletrajzi járművel foglalkozó kutató, református egyetemi lelkész és Szani Ferenc digitális pedagógiai szakértő a mesterséges intelligencia, a robotika és a keresztény értékrend viszonyát boncolgató diskurzusukban. Hangsúlyozták: meg kell tanulnunk szabadnak maradni a digitális világban, hogy ne az algoritmusok vegyék át a hatalmat az életünk felett, hanem segítségünkkel mi tegyük könnyebbé az életünket.

SZOTÁK ORSOLYA

■ Forrás: reformatus.hu

Hit által, reformáció után, reformáció előtt

Missziói nap a nyugati egyházkerületben

A megújult győri Insula Lutherana adta a helyszínét május 26-án a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület idei missziói napjának. A rendezvény mottója így hangzott: „Hit által. Reformáció után – reformáció előtt”. A szervezők szándéka szerint a nap az ötszázegyedik évébe lépő reformáció ajándékainak megragadásáról és továbbadásáról szolt, ezért a program gerincét az igazságok adták.

A délelőtt közös énekléssel vette kezdetét, majd Mészáros Tamás újraválasztott egyházkerületi felügyelő köszöntötte az Öregtemplomot megtöltő hallgatóságot. A moderálás feladatát Verasztó János kerületi missziói lelkész végezte.

Szemerei János püspök nyitóáhitatában Róm 1,17 alapján a Luther életét is átforgató igevers aktualitásáról beszélt, majd Csorba János győri igazgató lelkész fotók és légi felvételek segítségével mutatta be a helyszíneként szolgáló épület-együttes átalakulását.

A hűségese, hitvalló élet nehézségeit megragadó erővel jelenítette meg a színpadon Kökényessy Ági színművész Kocsis István *Árva Bethlen Kata* című monodrámájának címszerepében. Ezzel párhuzamosan a gyerekeket kézművesfoglalkozás és játékok várták a Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános iskola és Óvoda pedagógusainak vezetésével. A tizenévesek pedig városfelfedező játékon vehettek részt.

Az ebédszünetben a találkozások, beszélgetések mellett az iskola aulájában lehetőség nyílt a Győri Evangélikus Egyházközség gyülekezettörténeti kiállításának megtekintésére, a bejárati árkádok alatt pedig a Luther Kiadó és a helyi Hajnalszilag könyvesbolt kínálatából is válogathattak az érdeklődők.

Délután – *A hit hősei* címmel – kisebb csoportokban került sor szekcióbeszélgetésekre, amelyeket a kerület területén szolgáló lelkészek vezettek. A csoportbeszélgetések résztvevői a *Zsidókhöz írt levél* 11. fejezetében szereplő ószövetségi személyek, illetve a reformáció korabeli magyar protestáns egyháztörténet jelentős alakjainak életéből meríthettek t

A missziói nappal együtt tartották éves találkozójukat az egyházkerületben élő evangélikus pedagógusok is. Őket külön program várta: Szücs Péter Pálnak, a püspöki hivatal munkatársának előadását hallgathatták meg *Vallás – iskola – dráma – Az iskolai színjátszás hagyománya Magyarországon* címmel.

A záró istentisztelet előtt a Péterfy-iskola ütőszekere adott koncertet az udvaron, majd az Öregtemplomban gyülekeztek össze a jelenlévők, ahol Vancsai József helyi lelkész hirdette Isten igéjét 1Jn 5,4 alapján. A liturgiában Szemerei János püspök és a házigazda igazgató lelkész, Csorba János mellett három esperes – Szarka István (Fejér-Komáromi

Egyházmegye), Ihász Beatrix (Soproni Egyházmegye) és Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna (Somogy-Zalai Egyházmegye) – működött közre. A több helyszínen zajlott úrvacsoraosztásban további lelkészek is segítettek a Győr-Mosoni Egyházmegyéből. Az istentisztelet és az egész nap zenei kíséretét Váray Tamás, a győri egyházközség kántora végezte.

Az istentisztelet zárásaként került sor a Gyurácz Ferenc-díj átadására. A kitüntetéssel az egyházkerület minden évben

egy-egy evangélikus pedagógus elkötelezett munkáját ismeri el. Idén Feketéné Kovács Zsuzsanna, a Péterfy-iskola tanára kapta meg a díjat. Ezután az egyházkerület elnöksége Prónay Sándor-emléklapokkal adta át Bójtós József szilsárcányi felügyelőnek, a kerületi közgyűlés korábbi nem lelkészi jegyzőjének; Deme Dávid nyugalmazott lelkésznek, a kerületi közgyűlés korábbi lelkészi jegyzőjének munkáját pedig Ordass Lajos-emléklappal ismerték el.

■ ADÁMI MÁRIA

Cserkésznap és kastélyátadó

Ismét találkozhattak egymással a határainkon belül és túl élő magyar cserkészek. A Magyar Cserkészszövetség által szervezett országos cserkésznap idején különlegessége a felújított Teleki-Tisza-kastély ünnepélyes megnyitása volt. A nagykovácsi kastélyt május 27-én Orbán Viktor miniszterelnök adta át.

Nagykovácsiban 2016 áprilisában kezdődtek el a Teleki-Tisza-kastély felújítási munkálatai, hogy a több mint százötven éves épületegyüttes visszanyerje történelmi pompáját. Az ingatlanból – a műemléki értékek és az épületben rejlő lehetőségek maximális figyelembevételével – rendezvényközpont alakítottak ki a Magyar Cserkészszövetség számára, ahol egyebek mellett képzéseket, nemzetközi konferenciákat, cserkésztalálkozókat tartanának.

A felújított épületet dr. Bogárdi Szabó István dunamelléki református püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke és Lukács Imre, a Hajdúdorogi Görögkatolikus Főegyház-megye érseki irodaigazgató ökonómusa áldotta meg. (Erdő Péter bíboros szavait Kemenes Gábor plébános tolmácsolta.) A programon részt vett Monspart Sarolta tájfutó-világbajnok, a cserkészet jószerencsés vezetője is.

„Az országos cserkésznap jó lehetőséget kínál a cserkészeknek, hogy olyan kompetenciafejlesztő programokat valósítsanak meg, ahol a gyerekek játék közben fejleszthetik készségeiket is. Büszkék vagyunk arra, hogy a kastélyátadás alkalmával is megmutathattuk a cserkészet előnyeit” – nyilatkozta Pótor József, a Magyar Cserkészszövetség országos ügyvezető elnöke.

A cserkészet a világ és hazánk legnagyobb ifjúságnevelő szervezete: több mint kétszáz országban harmincnegymillió, Magyarországon pedig országsszerte közel tizenkétezer cserkész tevékenykedik. A cserkészet önkéntes, politikamentes ifjúsági közösség, amely nyitott mindenki számára származástól, nemtől, társadalmi és vagyoni helyzetétől és felekezettől függetlenül.

Az országos cserkésznapok célja a fiatalok egészségre nevelése, a sportmegtérítése, a játszva tanulás cser-

FOTÓ: KOSZTICSÁK SZILÁRD / MTI

készítési módszertanának alkalmazása, a hagyományok megélése, valamint hogy részt vegyenek az iskolai oktatáson kívüli szabadidős tevékenységben. A programokat – a felsorolt céloknak megfelelően – ezúttal is önkéntes gyermekek és fiatalok találták ki és valósították meg.

■ Forrás: Magyar Cserkészszövetség

(A cserkésznap programjait a Magyar Cserkészszövetség az EFOP-1.3.6-17-2017-00001 Imre herceg terv – Közlebb egymáshoz! projekt támogatásával finanszírozta.)

Luther-rózsás világrekord

FOTÓ: LÉVAY VIVIEN

Több száz hajdani és jelenlegi tanuló részvételével a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium diákszövetsége felállította az élőlánc világrekordját. Az ország legrégebb óta működő diákszövetsége fennállásának századik évfordulóját ünnepelték május 26-án, szombaton az evangélikus líceum egykori és mai tanulóival. A rendezvényre az evangélikus templomtól a gimnázium-

ig tartó élőlánc tette fel a koronát. A nem mindennapi kezdeményezésben több százan vettek részt – a derűs hangulatú összefogásnak Guinness-rekord lett a vége, mégpedig az „élőlánc” kategóriában.

„Az egykori diákok ötlete volt, hogy legyen egyfajta szimbolikája az összefogásnak – tudtuk meg Tölly Balázstól, a líceum igazgatójától. – A templom előtti

és az iskola udvarában lévő Luther-rózsákat összekötő attrakció a közösség erejének látványos bemutatója.” Az élőláncban részt vett ötven éve érettségizett és az iskolába egy éve jár, tizenegy éves diák is.

A Soproni Evangélikus Líceumi Diákszövetség megalakulása történelmünk zivataros időszakában történt: az első világégit követően az iskola egykori diákjai úgy gondolták, hogy nemes cselekedet lenne összefogni és segíteni az iskolájukat a nehéz időkben.

„Valahányszor az öregdiákok visszaemlékeznek erre, nagyon fontos dolog történik – hangsúlyozta Tölly Balázs. – Ugyanis ezáltal megmutatják a mostani növendéknek számára a valahova tartozásnak, az identitásnak az erejét.”

A soproni líceum igazgatója szerint fontos, hogy az egyházi iskolák az új évezredben is megélhető hagyományként tekntsenek a közösségteremtésre.

■ Forrás: sopronmedia.hu

Ülésezett a zsinat

Megszavazták a LÉM-et és a HÉM-et

A Magyarországi Evangélikus Egyház X. zsinatának 18. ülészaka május 25-én zajlott az országos iroda budapesti Üllői úti székházában. A lelkesi, illetve hitoktatói életpályamodellel éppúgy a napirenden szerepelt, mint a zárszámolás, illetve a 2018. évi költségvetésről szóló törvény módosítása, és egy zsinati tanúságátételt is elfogadott a testület.

Az egynapos ülészaka nyitányaként dr. Fabiny Tamás tartott áhítatot. Egyházunk elnök-püspöke a *Jób könyvében* leírt szenvedésre irányítva a figyelmet két példát hozott: azét a gyimesközéploki kiszáradt körtefáét, amely – miután Krisztus-formára kifaragták – újból kihajtott, és egy tizenegy éves észak-iraki kisgyereket, Samirét, aki egy olyan keresztelőmedence romjainál állt, amelyet az Iszlám Állam harcosai törtek össze.

„Pusztító hatalmak el akarták pusztítani a szentet, de Isten ezt nem hagyta, új hajtás támadt. Jézus ugyan meghalt, de a halála életet hozott. Győztes lett és nem áldozat” – hangsúlyozta Fabiny Tamás. „Még a fának is van reménysége: ha kivágják, újból kihajt, és nem fogynak el hajtásai. Még ha elvénül is a földben gyökere, ha elhal is a porban csonkjá, a víz illatától kihajt, ágakat hoz, mint a csemete” – idézte Jób 14,7-9-et a püspök. A keresztség és az új élet útja a zsinatunkat, ezért kell, hogy egyházunk helyesen szolgáltassa ki a szentségeket, és tisztán hirdesse az evangéliumot – zárta gondolatait Fabiny Tamás.

Szolidaritásra fókuszáló kampány

A 18. zsinati ülészaka első ülésén dr. Hafenschner Károly, a zsinat lelkesi elnöke elnökölt. Mindenekelőtt elfogadták a X/17. ülészaka jegyzőkönyvét, és rögzítették, hogy a küldöttek megismerték a zsinati beadványokat.

A zsinati elnökség beszámolóját Abaffy Zoltán nem lelkesi elnök ismertette. Az elmúlt időszak testületi és bizottsági tanácskozásait, illetőleg a különböző ve-

tőségi munkák áttekintése után a lelkesi életpályamodellel (LÉM) általános vitája újból megnyitását kérését indokolta meg.

Dr. Ittész András törvény-előkészítő bizottsági elnök ügyrendi tájékoztatása után dr. Orosz Gábor Viktor, a zsinat teológiai bizottságának elnöke számolt be arról, hogy bizottságuk az evangélikus köznevelési hálózat teológiai alapveté-

detett gyűjtés eredményéről, az összeg észak-iraki felhasználásáról, továbbá a célországban tett személyes látogatásuk tapasztalatairól. Pröhle Gergely szerint perspektívát kell felvázolni a visszatérő emberek elé: lássák, miként lehet munkájuk, megélhetésük a hazájukban. Az országos felügyelő szerint szükséges a folyamatos kapcsolattartás és támogatás. A Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel (MÖS) együttműködve érzékenyítő, a szolidaritásra fókuszáló kampányt fognak folytatni iskolákban. Fabiny Tamás a helyszíni tapasztalatokról és a további segítségnyújtás lehetőségeiről beszélt.

sével, a gyermekúrcsora kérdésével, a hitvallás újrafogalmazásával, valamint a struktúraváltással és az egyház megújulásával foglalkozott, dr. László Virgil ügyrendi bizottsági tag pedig jelezte, hogy többek között ügyrendmódosítási és helyi helyi javaslatok is kerültek elő.

Egyházunk elnöksége, Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő beszámolt a közel-keleti konfliktus áldozatainak és az üldözött keresztényeknek a megsegítésére egyházunkban tavaly decemberben meghir-

A MÖS erbíli központjában két magyarországi és két helyi munkatárs tevékenykedik. A szervezet részéről Lehel László elnök-igazgató, Keveházi Klára fejlesztési és humanitárius igazgató, Gáncs Kristóf kommunikációs igazgató, illetve Pusztai Réka, az erbíli iroda munkatársa vesz részt a projektben.

A beszámolót követően a zsinat elfogadta az ülészaka további napirendjét. (A zsinati gazda, Kertész Géza szerint a zsinat szavazatképessége biztosított volt és maradt az ülés végéig.) ▶

Szilárd alapokon

A második ülésen Abaffy Zoltán elnökletével került sor egyházunk 2017. évi beszámolójára, zárszámadására és a 2018. évi költségvetésről szóló 2017. évi VI. törvény módosítására.

Pröhle Gergely országos felügyelő köszönetet mondott az országos irodának az elvégzett munkáért, és hangsúlyozta az egyház gazdálkodásáról való nyilvános tájékoztatás jelentőségét.

Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője (*képünkön*) ismertette a bevételeket (tervezett: 17 milliárd 759 millió forint; tényleges: 19

A SZERZŐ FELVÉTELEI

milliárd 925 millió; többlet: 2 milliárd 165 millió) és kifizetéseket (tervezett: 20 milliárd 176 millió; tényleges: 18 milliárd 25 millió; többlet: 2 milliárd 151 millió forint).

Az Üllői úti székház felújítása tetemes költséggel járt, az országos egyház jelentékeny saját önrészával. Az egyház kintlévősége a rövid és hosszú lejáratú kölcsönök terén tovább csökkent, amelyek nagy része pályázati előfinanszírozás.

Zsugyel János számvevőszéki elnök a felszólalásában aláhúzta, hogy egyházunk gazdálkodása szilárd alapokon nyugszik. Indokoltá válhat egy jövőbeli, várható inflációs gazdasági környezetre való felkészülés – mondta –, ennek keretében a pénzügyi jellegű tartalékok képzése helyett inkább a jövőbeli feladatok előrehozása, esetleg a jövedelmet biztosító reáljavakba (ingatlanba) való befektetés lehet célszerű. Szükségesnek ítélte a lejárt követelések visszafizetési feltételeinek újratárgyalását, valamint a visszafizetés realitásának vizsgálatát, illetve az ehhez igazodó intézkedések megtételét.

Az egyház háztartásáról szóló törvény értelmében az elfogadott költségvetés módosítása a zsinat kötelessége, ha a kiadási főösszege nál húsz százalékot meghaladó túllépés, illetve a bevételi főösszege nál húsz százalékot meghaladó csökkenés várható.

Életpályamodellek

A harmadik ülésen Tölle Balázsnak, a zsinat nem lelkészi alelnökének vezetésével az ügyrend és az azzal kapcsolatos törvények módosításának általános részletes vitája került napirendre és dr. Ittész András törvény-előkészítő bizottsági elnök előterjesztésében. A tör-

vény- és ügyrendmódosítást a zsinati tagok megszavazták, bevezetése július 1-jén életbe lép.

Határozat született arról, hogy a zsinati határozatok végrehajtásáért felelős személy vagy személyek nevét, továbbá a végrehajtás határidejét kötelező feltüntetni. (A határozat végrehajtásáról a felelősnek a határidő lejártát követő ülészakarra rövid írásbeli beszámolót kell benyújtania.) A folytatásban a zsinati gazda és helyettese tiszttségének megszüntetését, valamint egy apróbb nyelvhelyességi körkielégítést szavaztak meg.

A negyedik ülésen Rostáné Piri Magda lelkészi alelnök elnökletével a hitoktatói életpályamodel (HÉM) törvényi szabályozásának részletes vitája került elő dr. Kodácsy-Simon Eszternek, a modellt kidolgozó munkacsoport vezetőjének és Bárdossy Tamásnak, a törvény-előkészítő bizottság tagjának előterjesztésében. A finanszírozásról Csorba Gábor gazdasági vezető is szólt.

A HÉM-et a lelkészi életpályamodellel párhuzamosan vezetik be; a szükséges for-

rás a LÉM esetén 190 millió forint évente, a HÉM esetén 140 millió forint évente. Az elsődleges cél, hogy a hittanórák, ezen belül is a kötelező hit- és erkölcsstanórák finanszírozása állami céltámogatásból történjen. Az országos presbitérium döntése szerint az állami céltámogatástól függetlenül is biztosítani kell a finanszírozást, akár saját, szabadon felhasználható forrás terhére is. A számításhoz mind a kötelező hit- és erkölcsstan, mind a fakultatív és a kötelező hittanórák esetében a 2017/18-as tanév hittanoktatási adatait alapul véve számolnak az elkövetkező időszakra 9 félállású és 59 teljes állású hitoktatóval. A 2018/19-es tanévben – változatlan gyerek- és óraszám, valamint főállású hitoktatóval számolva – 609 millió forintra nőne a teljes tanév költsége. A zsinati tagok megszavazták az életpályamodellek bevezetését.

Szintet lépett fejlesztés

Az ötödik ülésen – amelyen Tölle Balázs elnökölt – az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) folyamatban lévő fejlesztésekről adott tájékoztatást dr. Szabó Lajos leköszönő rektor. Beszámolója szerint új szakasz előtt áll az EHE, ezt mutatják az aktuális pályázati, oktatási és kutatási vállalások. A hallgatói létszám biztosítása nehézségeket támaszt. Összetételében a teológus- és lelkészképzés áll a középpontban, de a hittanári is megerősödött. Az egyházzenei képzés ugyanakkor „kihalóban”. A tájékoztatóból a zsinati tagok megismerhették – egyebek mellett – az aktuális létszámadatokat, az ügyvitel és adminisztráció megújításának mibenlétét, értesülhettek más egyetemekkel való együttműködésekről és az új beruházásokról (könyvtár, kollégium).

Dr. Fábri György északi egyházkerületi felügyelő megállapítása szerint a fejlesztési időszak még nem zárult le, sőt szintet lépett: az országos presbitérium döntése alapján – Hafenschner Károly személyében – fenntartói küldöttet bocsátottak az intézmény rendelkezésére, s a megbízott rektornak, dr. Csepregi Zoltánnak a fenntartói kéréseknek kell megfelelnie. Az északi egyházkerületi felügyelő szerint fenntartói döntés, hogy egyházunk önálló egyetemet működtet-e, vagy sem, hiszen a képzés megoldható volna más egyetemen is. Rámutatott, hogy a teológiai oktatók egy része más egyetemeken dolgozik – az EHE-nek lehetőséget kellene kínálnia

arra, hogy ők is a saját egyházukban szolgálhassanak, saját egyházuk egyetemén oktathassanak.

A dr. Hafenscher Károly elnöketével zajlott hatodik ülésen egyes törvények módosításáról esett szó dr. Ittész András előterjesztésében. A javaslat túlnyomórészt olyan pontosításokat tartalmazott, amelyek korábbi törvénymódosításokból adódnak, és már korábban elvégezhetőek lettek volna. A törvénymódosító észrevételek et a a tm os m g a va z a

A hetedik ülésen – Abaffy Zoltán vezetésével – a lelkesítő életpályamodell törvényi szabályozásának általános vitájára került sor a képzési és a munkacsoport két tagjának – dr. Joób Máté és Kende K. Péter lelkesítőeknek – az előterjesztésében. Mint Joób Máté rámutatott: nem egy modell támogatásáról vagy elvetéséről, hanem konkrét személyek, azaz lelkesítőink támogatásáról van szó. „Szeretnénk, ha egyházunk jövőképe nagyban támaszkodna a gyülekezetekre. Nem intézményfenntartó egyház va-

gyunk, hanem gyülekezeti közösségekben élő” – mondta.

Kende K. Péter szerint a közösség legalább húsz év rendezetlen helyzetet tol maga előtt a lelkesítő fizetések terén. Együtt felhívta rá a figyelmet, hogy a képzési és minősítési rendszer, a jelzőrendszer és a támogató szolgálat, a szolidaritás és az illetményrendszer szabályozásának terve kapcsán félelmek is tapasztalhatók. Az általános vita végén a zsinati tagokban ugyanakkor megfogalmazódott a közös igény a szabályrendelet elfogadására.

Tanúságot tett a zsinat

A nyolcadik ülésen Tölly Balázs elnökletével a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának tanúságtétele a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját követően – Anno Domini 2018 című dokumentum általános és részletes vitájára került sor. A szöveget Hafenscher Károly terjesztette elő. Lackner Pál azt javasolta, hogy a szöveg ne „tanúságtétel” legyen, hanem nyi-

latkozat, erről azonban nem született határozat. A többszörösen átdolgozott textust a zsinat végül határozatban elfogadta.

A kilencedik ülésen a LÉM törvényi szabályozásának részletes vitája zajlott Abaffy Zoltán elnöketével, dr. Joób Máté előterjesztésében. A LÉM-mel összefüggő törvényi módosítások szövegét a küldöttek egyesével vették sorra. A zsinat végül nagy többséggel fogadta el a tervezetet, így a lelkesítő életpályamodell 2019. január 1-jétől bevezethető.

A tizedik ülésen Rostáné Piri Magda elnöketével a győri Insula Lutheranaprojektéről adott tájékoztatót Ráskai Péter építész, vezető tervező. Elmondta, hogy az evangélikus szigeten lévő épületeket átadták, a kivitelezők az utolsó simításokat végzik rajtuk. Minderről vetített képek révén is megbizonyosodhattak a zsinati tagok. A 18. ülészak Hafenscher Károly zárógondolattal ért véget. A X. zsinatot záró – ünnepi – ülésre szeptember 29-én kerül sor.

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

■ Forrás: Evangelikus.hu

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának tanúságtétele

Egyházunk zsinatának legutóbbi ülészakán, május 25-én a testület elfogadta a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának tanúságtétele a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját követően – Anno Domini 2018 című szöveget, amelyet az ülésen dr. Hafenscher Károly terjesztett elő. Az alábbiakban ezt a dokumentumot közöljük.

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját követően Isten iránti hálával, az egyházat féltő szeretettel, a jövőt Istentől kérve és egyben az ő kezébe téve valljuk meg hitünket. Tesszük ezt abban a reménységben, hogy tanúságtételünk erősíti a Magyarországi Evangélikus Egyház, a magyar kereszténység és a Kárpát-medencében élő népek közösségét. Annak tudatában, hogy az európai kereszténység megerősítésre szorul, szükségesnek látjuk a hitvalló összefogást.

Hisszük, hogy Isten alkotta a világot. Isten teremtő csodája az élet, minden egyes ember élete, a saját életünk is. Ezért felelősek vagyunk önmagunkért, egészségünkért, egymásért és az emberi környezetért.

A föld alkotója és az élet ajándékozója bízza ránk a teremtettséget, hogy gondot viseljünk rá. Ma, amikor a környezetszennyezés, az önpusztító gazdálkodás, a beszűkült materialista gondolkodás rongálja földünket és környezetünket, hisszük, hogy küldetésünk van, s javító-mentő igyekezetünkkel Istennek tartozunk elszámolással. Hitből fakadó kötelességünk a környezettudatos élet. Feladatunk, hogy erre neveljük a közvetkező nemzedéket.

Valljuk, hogy Isten férfinak és nőnek teremtette az embert. Teremtő akaratának folytatására megbízta az embert az élet továbbadásával, az új életek óvásával, a gyermekek felnevelésével, a családi közösségek megtartásával. Az emberek közötti szeretetkapcsolat az élet nagy kegyelme és hozzáadott értéke, ezért óvnunk, támog-

gatnunk kell. Isten szeretete nem különböztet meg senkit életfelfogása alapján, előtte minden ember egyenlő, szeretete minden gyermekére érvényes. Isten az élet rendjébe iktatta egymás iránti felelősségünk gyakorlását, ezért valljuk, hogy csak a másikért élő létnek van jövője a földön.

Tudjuk, hogy Istennek terve van egyházával. Nem véletlenül helyezett minket a mai korban éppen erre a helyre. Mi, magyarországi keresztények és evangélikusok az egyház Urától kapott mandátumként éljük meg, hogy itt és most élünk. Ő adott és ad feladatot Magyarországon a reformáció ötszáz éves jubileuma körüli időszakban. Így kell figyelniünk az élet törvényében, a tíz igében kapott parancsolatra. A gazdasági növekedést és a fogyasztást középpontba helyező mindennapjainkban, szociális feszültségek közepette, az igazságosság és a szolidaritás gyakori hiányával számolva, a gazdasági, társadalmi, kulturális és tudományos élet területein mindent meg kell tennünk, hogy Istent és az embereket szolgáljuk. ▶

Hisszük, hogy a mennyei Atya közeledése miatt újra kialakulhat a harmónia Teremtő és teremtmény között. Ezt a lehetőséget kívánjuk megélni és hirdetni, egyben az egyház megújuló életével példázni.

Hisszük, hogy Jézus Krisztus a mennyei Atya Fia, aki emberré lett értünk, végigjárta és felértékelte az emberi életet, lehajolt hozzánk, szenvedésével és halálával megmutatta Isten szeretetének titkát. Hisszük, hogy az élet mindennapi döntéseiben éppen úgy, mint a végső kérdésekben ő mutat utat, ő ad válaszokat, ő tud megszabadítani kényszerpályáinktól, és ő tud elvezetni a mulandóból az örökévalóság felé. Valljuk: ahogy minden kor tanítványait, úgy minket is ő tanított arra, hogy Isten kegyelmes, könyörülő Isten, akit Atyánknak nevezhetünk, akihez közvetlenül fordulhatunk.

Mi itt az ő elhívottaiként és küldötteiként egy életet át a tanítványi utat akarjuk járni. Nem a saját erőnkől küzdünk a jóért és az értékesért, hanem az ő felszabadító szeretetéből merítünk erőt. Urunk megváltott az értelmetlen és semmibe vesző életből, így magunk is szabadon járhatjuk a másokért felelős élet útját. Jézus megtanított és folyamatosan nevel arra, hogy mint követői és tanítványi közössége másokért is éljünk – így válhatunk egyháznak, azaz az ő testének tagjaivá.

Irgalmasság nélkül nincs élet, ezért az élő és feltámadott Úr az irgalmasság életformáját adta egyetlen járható útként számunkra. Ezt járva veszünk részt a közössé-

gi életben – népünk közéletében is. Hittel valljuk, hogy mindenki Isten kegyelmére szoruló, szeretetre vágyó, egyenlő bánásmódot megérdemlő ember, akiért Krisztus az életét adta.

Hisszük a Szentlélekben. Ő az egy Isten harmadik személye: a mennyei Atya és a Fiú, Jézus Krisztus Lelke. Valljuk, hogy az emberi lélek rászorul arra, hogy Isten Lelke vezérelje. Hisszük, hogy a Lélek ma is működik, és életet munkál. Elsősorban az igében, a keresztségben és a Úr acsorában tapasztaljuk meg jelenlétét, hatását. Az igében és a szent-ségeken megszólít, ösztönzést ad, elmarasztal, rávilágít mulasztásainkra és bűneinkre. Ugyanakkor felemel, megvigasztal és bátorít. Szól hozzánk, meg-eleveníti a Biblia betűjét, evangéliummá formálja az ígértétek szavát, meghív az új életre, táplál az élet kenyérével és itt van jelenléte az egyházban nősen is a bűnbocsánat és abból fakadó, egymás iránti megbocsátás ajándékában ismerhető fel. Működése azonban nem korlátozódik az egyes emberek és az egyház életére, hanem kihat az egész világra. Áldását mindenütt megtapasztaljuk, ahol élet van. Megjelenése mindig életszerű és időszerű. Ő éltetőnk, aki munkálja az életet, és tanácsol az idők változásaiban.

Jelenvalóvá és aktuálissá teszi Isten szeretetét. Vigasztal, amikor szükségünk van rá, bátorít, hogy emberhez méltó uton járassunk, megújít, ha a testünk-lelkünk a régi bűn fogságában vergődik, megele-

venít, ha a halál alagútján át a feltámadás pillanatához érkezünk.

Hisszünk abban, hogy az egyház a Szentlélek csodája. A Szentlélek teremt és újítja meg a Krisztusban hívők közösséget. S mivel a Szentlélek munkálkodik az egyházban, a tagoknak is küldetésük van, hogy Krisztus tanúi, az evangélium hirdetői, a békesség hírnökei, a szeretet apostolai és a reménység világossága legyenek családjukban és tágabb közösségeikben. Valljuk, hogy egy egyház van, noha a történelem során részekre töredezett. Fáj ez mindannyiunknak. Az egyház Urától kapott küldetésünk alapján elkötelezettek vagyunk, hogy az egyház egységét a maga sokszínűségében építsük, és a megbékélt különbözőség ökumenikus modelljét megvalósítsuk.

Hisszük, hogy a reformáció 2017-es jubileumi éve „az Úrnak kedves eszterdeje” volt, és nagy lehetőség Isten mai népe számára. A Szentháromság egy Isten adjon bölcsességet, lelkesedést, bátorságot és lehetőséget a folyamatos reformációra: bűnbánatra, megtérésre, Szentlélek általi megújulásra. Ő vezesse utunkat az évfordulót követő években, tartson és újítson meg naponként. Kegyelmére bízva ad hálát a Magyarországi Evangélikus Egyház azért, hogy megérte az ötszázadik évfordulót, és erőt gyűjtve indulhat tovább az úton levők közösségéért és a hazaérkezés reménységében. Jövel, Uram Jézus!

■ Az MEE Zsinata

Harangszentelés Sitkén

Hálaadó istentisztelet keretében szentelte fel Szemerei János püspök június 3-án, vasárnap a Nagysimonyi Evangélikus Egyházközséghez tartozó sitkei leánygyülekezet templomának új, hatvanöt kilogrammos harangját, Gombos Miklós harangöntőmester alkotását. A liturgiában közreműködött Rostáné Piri Magda, a Vasi Egyházmegye esperese, valamint Rác Dénes helyi helyettes lelkész.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője – Zsid 3,7 alapján tartott prédikációjában – a harangok funkciójáról beszélt. „Az eszközök arra valók, hogy a szent Istennel való közösségre, kapcsolatra, szeretetének megtapasztalására segítsenek minket” – fogalmazott a püspök,

majd hozzátette: a harang arra a helyre hívogat, ahol az Isten ígéje szól, így kerülhet Isten szolgálatába.

Az úrvacsorás alkalmat követő közgyűlésen Rác Dénes beszámolt az elmúlt években a templomon elvégzett munkákról. 2013-ban a toronysüveg javítására, bádogozására és a vakolat javítására került sor, 2017-ben pedig a belső festés és a nyílászárók javítása, cseréje valósulhatott meg. Emellett a közösség a régi, megrepedt harang helyett újat öntetett, amelynek villamosítását Vas Csaba salköveskúti római katolikus plébános végezte el. A költségeket a helyi kántortanító-lakásért kapott kártalanításból, illetve adománygyűjtésből fedezték. Rác Dénes

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

köszönetet mondott a gyülekezeti tagoktól kapott sok segítségért is.

Végül Szemerei János püspök és Rostáné Piri Magda esperes köszöntötte a jelenlévőket, majd az ünnepség a nagysimonyi evangélikus imaházban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ – AM –

Sztehlo-gyerekek portréi kötetben

A Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti, Üllői úti országos székházának templomában a karzat is megtelt érdeklődőkkel a *Sztehlo-gyerekek voltunk* című kötet június 4-i bemutatóján.

Ifjúságsegítő Alapítvány kuratóriumi elnöke, az embermentő evangélikus lelkész munkásságának kutatója laudációjában úgy fogalmazott, hogy Sztehlo Gábor ott és akkor segített, amikor erre

egyik alapító tagja, illetve Stifner-Kóháti Dorottya újságíró, a rádiós *Evangélikus félóra* szerkesztője volt; az előbit, illetve Laborczi Dórát, az Evangélikus Információs Szolgálat újságíróját mint a kötet szerkesztőit Kézdi Beáta, az *Evangélikus Élet* magazin szerkesztője kérdezte a könyvbemutatón.

Sztehlo Gábor a vészkorszak idején kétezer embert mentett meg, közöttük mintegy ezerhatszáz gyermeket, akik számára az általa megszervezett, 1944 októberétől megnyitott otthonok nyújtottak menedéket. A kötetben huszonhét egykori „Sztehlo-gyerekek” portréja, illetve hat, korábban született visszaemlékezés olvasható. A portrékat a szerkesztők igyekeztek ugyanazokra a kérdésekre fel-

fűzni: mi vezette a gyerekeket Sztehlo Gáborhoz; milyen háttérből jöttek; mit éltek meg a gyermekotthonban, és mit vittek onnan magukkal. Így képet kapunk a kötetből a háború előtti, alatti és utáni életükről is – árulta el Laborczi Dóra.

A beszélgetés végén a közönség soraiban jelen lévő Sztehlo-gyerekek a moderátor kérésére mind felálltak, és egyesek személyes gondolataikat is megosztották az egybegyűttekkel. A publikumnak az ő tiszteletükre felhangzott spontán tapsa talán az alkalom egyik legmegindítóbb pillanata volt.

A kötet a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.) is megvásárolható.

■ K. B.

FOTO: BÓKAY LÁSZLO / MAGYAR KÜRIR

A könyvet megjelentető Luther Kiadó igazgatójának, Kendeh K. Péternek a köszöntője után Merényi Zsuzsanna, a Sztehlo Gábor Gyermek- és

szükség volt, akkor is, ha másoknak ez nem tetszett – és ez ma is példaként állhat előttünk.

A könyv két ötletgazdája András Andor, az alapítvány

Trianon emlékezete

Az 1920. június 4-én aláírt trianoni békediktátum kitörölhetetlen és máig feldolgozatlan tragédia a magyarság számára. Az Országgyűlés 2010-ben nyilvánította június 4-ét a nemzeti összetartozás napjává.

A kilencvennyolc évvel ezelőtti eseményről június 3-án Mosonmagyaróváron, az evangélikus templom mellett, a Trianon-keresztnél is megemlékeztek, illetve – mivel eljárt az idő a fából készült kereszt fölött, ezért ki kellett cserélni – ez alkalommal ismét felavatták az emlékművet. Ünnepi beszédében Somorja (Šamorín, Szlovákia) polgármestere, Bárdos Gábor kiemelte: köszönet illeti elődeinket, hiszen arra nevelték a magyarokat, hogy országhatárokon túl is összetartsanak. Fontos, hogy ezt az értéket őrizzük, és június 4-re ne csak a gyász alkalmaként, hanem az össze-

tartozás erejének ünnepeként is tekintsünk. Ökumenikus imát mondott Kapui Jenő plébános, címzetes kanonok és Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Evangélikus Egyházmegye esperese, majd az emlékezés koszorúit is elhelyezték.

Megemlékezés volt a békediktátumról Lébényben is június 3-án délután az evangélikus templom kertjében álló, nagyszabású Trianon-emlékműnél; másnap pedig ugyanitt a diákságnak tartottak rendhagyó történelemórát. A településen nagy hagyománya van a megemlékezésnek, amelyre idén a történelmi zászlókkal felvonult a győri hagyományörző egyesület is.

■ *Forrás: Kisalföld.hu*

Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata június 4-én, hétfőn 16 órakor tartott megemlékezést az evangélikus templomban és a templom kertjében. A nemzeti emléknap önkormányzati mű-

sora az evangélikus templomban volt, míg a megemlékező koszorúzás a templom kertjében. A Dunaújvárosi vegyes kar tolmácsolásában felcsendült a *Himnusz*, melyet Cserna Gábor polgármester beszéde követett, majd a vegyes kar dalcsokorral ajándékozta meg a közönséget.

A harangszó után Stermeck András evangélikus lelkész tartott beszédet. A folytatásban Klép Tamás előadásában Máté Péter *Ez itt az én hazám* és az Ismerős Arcok zenekar *Nélküled* című dalát hallhatta az emlékező közönség, majd Csadi Zoltán színművész adta elő Sajó Sándor *Magyarnak lenni* című versét. A templomi megemlékezést a székegy himnusz közös elénél se zárta, majd átsétálva a templom kertjébe az intézmények, pártok és szervezetek vezetői helyezték el koszorúikat az emlékműnél.

STERMECKZI ANDRÁS

■ *Forrás: Evangélikus.hu*

FOTÓK: VARGA GÁBOR ÁKOS / REFORMATUM.HU

Keresztény szigetek

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Május utolsó szombatján igazi családi programnak adott otthont a Margitsziget északi része. Az ÉrtékMegőrző (ÉRMe) Hálózat és a Keresztény Értelmiségek Szövetsége által szervezett Keresztény Sziget egyszerre kínált kellemes szabadtéri együttlétet, játékokat és gondolatébresztő kerekasztal-beszélgetéseket.

A rendezvény egyik fővédnökeként néhány biblikus gondolatot osztottam meg a résztvevőkkel. Tekintettel arra, hogy ez immár negyedik Keresztény Sziget, három korábbi – bibliai – szigetet mutattam be.

Az első szigetre az Ószövetségből említettem példát. Ézsaiás itt így prófétál az Úr szenvedő szolgájáról: „Nem kiált, nem lármáz, és nem hallatja szavát az utcán. A megrepedt nádszálát nem töri össze, a füstölő méceszt nem oltja el [...]; tanítására várnak a szigetek.” (Ézs 42,2–4) Ez a messiási tartalmú prófécia az alázatos Jézusban teljeseedik be, aki ugyanakkor erőteljes misszióra is biztat. A szövegösszefüggésben ugyanis a szigetekben élők a pogányokat jelentik. Jézus mai népe is szelíden, ám egyértelmű tanúságtétellel kell, hogy a világ felé forduljon.

Má oíd k pñ at a Újszövetségből b t n . Az p ostob k cselekedeteiről szóló könyv vége felé arról olvasunk, hogy a fogoly Pált hajón Rómába viszik. A 27. fejezet szemléletes leírásából tudjuk, hogy forgószél csapott le a hajóra, amely immár kormányozhatatlanul sodródott. A matrózok leeresztették a vitorlát, a hajótestet a zátonyok miatt alul átkötötték, aztán már a felszerelést is kidobálták. Ekkor felállt Pál, és elmondta, hogy nem lett volna szabad elindulniuk. Szavai egy ponton profetikussá váltak: „...bizakodjatok, mert egy lélek semvész el közületek, csak a hajó. Mert ma éjjel élem állt annak az Istennek az anyaga, akié vagyok, és akinek szolgálók. Ez azt mondta: Ne félj, Pál, neked a császár elé kell állnod, és Isten neked ajándékozta mindazokat, akik veled vannak a hajón. Ezért bizakodjatok, férfiak! Én hiszek az Istennek, hogy úgy lesz, ahogyan nekem megmondta. Egy szigetre kell kivetődniük.” (ApCsel 27,22–26) Úgy is történt. Ez a sziget pñ g Mñ a vot .

Málta a bizonyágtétel és a hitvallás szigete. Pál immár nem egy semmibe vett fogoly, hanem tanúságtévő. A folytatás is tanulságos. Csak előítéleteket levetkőző alázattal lehet a narrátor Lukácsnak ezt a mondatát olvasni: „A barbárok nem mindennapi emberséget tanúsítottak irántunk, mert tüzet raktak, és a ránk zúduló eső és a hideg miatt mindnyájunkat befogadtak.” (28,2) Miután pedig Pál felgyógyult a halálosnak hitt viperamarásból, ő maga gyógyi-

tott meg egy lázrohamoktól és vérhastól szenvedő embert, sőt az epizód ezzel a mondattal zárul: „Miután ez megtörtént, a többi beteg szigetlakó is odament hozzá, és ő meggyógyította őket.” (28,9) Így lehet a keresztény sziget a tanúságtételek után a csodákat tevő Istennek köszönhetően a gyógyulások színtere.

Végül a harmadik: Patmosz szigete. A Biblia utolsó könyvében így mutatkozik be a szerző: „Én, János, testvéretek és társatok Jézussal a szenvedésben, a Patmosz nevű szigeten voltam az Isten igéjéért és Jézus bizonyágtételéért.” (Jel 1,9) Ez a földközi-tengeri sziget amolyan fejenctelep volt: ide száműzték azokat, akik nem voltak hajlandók hitüket megtagadni, és nem hódoltak be a császárkultusznak. János aztán így folytatja ezt a helymeghatározást: „Lélekben elragadtattam az Úr napján...” (1,10) Mindez nem kevesebbet sejtet, mint hogy ő az Úr napján, vasárnap istentiszteletet tartott. Akár egymagában.

Ahogy egy kesei utóda, Keken András evangélikus lelkész tette 1950 nagypéntekén a hírhedt ÁVO pincéjében, az Andrássy út 60.-ban. Az akkori kor egyházüldöző hatalma által félreállított lelkész ezzel a címmel írt verset: *Magannak prédikálok*. Ő akkor így határozta meg a maga patmoszi helyzetét:

A cellám falára	[...]
Keresztet rajzoltam.	A cellám faláról
Eléje állottam,	Vízcseppek csepegtek,
Aztán prédikáltam.	Árva két szememből
Nem gyülekezteknek,	Könnycseppek peregtek.
Csak árva fejemnek.	

Keken András számára nagypéntek még az ÁVO kínzókamrájában is az Úr napja maradt. Ezért zárhatja versét ezekkel a sorokkal:

De én feledve bajt,	Krisztus vére alatt
Nyirkos cellafalat,	Nagypéntek ünnepén
Az értem szenvedő	Boldog voltam s szabad!

A *Jelenések* könyve arra emlékeztet minket, hogy az 1. század keresztény szigete az üldöztetéssel függött össze, és nagyszerű példát adott az elnyomással dacoló hitvalló magatartásra.

Ilyen előzmények után érkezünk el a negyedik Keresztény Szigetre. Igei köszöntésem végén hangsúlyoztam, hogy itt is – majd közösségeinkbe és általában a világba visszamenve – a misszió, a tanúságtétel és a hitvallás emberei kell, hogy legyünk. ■

Eldöntötte, odament, megnyerte

Az Evangélikus Roma Szakkollégium tagja, Túró Vanda, a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karának védőnő szakos hallgatója nyerte a Lippai Balázs Roma Szakkollégium országos mese- és versmondó versenyét, melyet március 2-án rendeztek Hajdúböszörményben.

A tehetséges fiatal a közelmúltban, a Roma hősök műhelymunka alkalmából *Lakatos nővérek* címmel improvizált meséje nyomán erős inspirációt kapott: folytatnia kellene, amit a középiskolás évekkkel elhagyott. Addig ugyanis rendszeres résztvevője volt a hasonló seregszemléknek. Az

idő nem változtatott azon a szokásán, hogy drukkal, izgalommal várta színpadra lépését. Vanda Benjaró kalandos történetének szuggesztív előadásával, erős mézönyben vívta ki az elsőséget, és – a tapsból ítélve – versenytársai elismerését is elnyerte, a zsűri pedig a fődíjjal jutalmazta.

HRom, de helyben

Hogyan reagál arra, ha valaki megzavarja a munkájában? Határozzon meg három olyan dolgot a mindennapjaiban, ami nem visz előre, és el kell hagynia; három olyat, amit el kell kezdenie most! Meséljen el egy olyan helyzetet, amikor egy új módszert beépített a saját munkájába – hogyan változott az eredmény? Ilyen kérdésekkel is megvívta az Evangélikus Roma Szakkollégium (ERSZK) tagjai, amikor **HRom** programot.

A *HRom* célja, hogy minél több tanult roma fiatal jelölt jusson minőségi állásokhoz a vállalati partnereiknél. A programot a fiatalok és a cégek igényei, valamint egy hároméves pilotprogram tapasztalatai alapján alakították ki. A képzett roma fiatalok vállalati sikeressége saját közösségeik, a vállalatok sokszínűsége és a szélesebb társadalom szemléletformálása szempontjából egyaránt fontos előrelépést, mintát jelent.

A program legalább érettségivel rendelkező roma fiataloknak segít elhelyezkedni vállalatoknál. Támogatja a jelentkezőket abban, hogy olyan álláslehető-

ségeket találjanak vezető magyarországi vállalatoknál, amelyek megfelelnek képzettségüknek és érdeklődésüknek. Számos olyan cég vesz részt a programban, amely szeretne több roma munkavállalót alkalmazni. A *HRom* programban rendszeresen

szerveznek tréningeket Budapesten – a kiváló szakemberek ezúttal házhoz jöttek, és az Evangélikus Luther Márton Kollégiumban tréningezték az ERSZK tagjait.

VESZPRÉMI ERZSÉBET

■ Forrás: Meersz.hu

Istentisztelet a reformáció korában

– avagy a lutheri reformált istentisztelet

A soproni gyülekezet Egy este az evangélikusoknál elnevezésű programsorozatának keretében április 22-én, vasárnap délután a fenti címmel hallhattak az egybegyűltek nagyon értékes és tartalmas gondolatokat Asbóth Lászlóné előadásában. Az istentisztelet liturgiájának megfelelő helyein a gyülekezet énekkarának közreműködésével Luther-énekek csendültek fel.

Evangélikus énekkincsünk eredetileg szerves részét alkotta ennek az évszázadok során hazánkban feledésbe merülő liturgiának. Ez a reformátori alapoktól való távolodás elsősorban az erős református hatásnak engedő magyar nyelvű evangélikusságot érintette. Szlovák és német anyanyelvű gyülekezeteink hűségesebbek maradtak a lutheri istentisztelet liturgiájához és lelkületéhez.

Az előadás zárómondataiból idézek: „Minta-e a lutheri reformált istentisztelet ma számunkra? Luther óvatosan lépett az újítások bevezetésében. Ő elsősorban tanított, azután példát adott. A tradíciót, hagyományt tisztelettel ke-

zelte. Értéknek tartotta mindazt, ami az egyház kincse. Nem hagyta el, nem törölte el például a liturgikus öltözetet, a térdelést, a kereszttvetést, nem távolította el a templomokból az oltárokat, képeket, szobrokat. Nem akart mindenáron újítani. Egyetlen dolog volt számára a döntő, az alap, ami nem változhat:

»Egyedül Jézus Krisztus a mi üdvösségünk!« Ez hasza át istentiszteletünket, ez adjon teljes életűjülést mindnyájunknak, hogy teljes életünk folytonos istentisztelet lehessen.»

Kovács László lelkész

■ Forrás: Dunántúli Harangszó, 2018. nyár

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

Repül a... repül a...

■ Forrás: Luther megmondja Facebook-oldal

Szolgalat hittel és becsülettel

A keresztény katona hivatása

Idén százhetven éves a honvédség, az 1848-49-es szabadságharc evangélikus hőse, Görgey Artúr honvéd tábornok pedig kétszáz éve, 1818. január 30-án született. Május utolsó vasárnapján, a magyar hősök emlékünnepeén országsszerte megemlékeztek honvédő katonahőseinkről.

A cikk szerzője úrvacsorát oszt

Lehet-e egyáltalán hivatás a katonai szolgálat? A hivatás az élet hátgerince – fogalmazza meg találón Friedrich Nietzsche egyik aforizmája. A hivatás teológiai értelemben azt jelenti, hogy az ember Isten által néven nevezett, kiváltságos teremtmény. Léteének, életének erkölcsi értéke van. Aki lelkileg felnőtt, eleget élt, vagy elég jól tanították, az tudja, hogy a hivatás, beleértve a hivatás gyakorlását, a szolgálatot, a teremtett emberi élet része, értelme és minimuma. A sokféle közjóért végzett szolgálat között az egyik legősibb a katonai szolgálat.

Összefér-e a katonáskodás és a kereszténység? A katonáember a hivatásával együtt is lehet hűséges, hitvalló keresztény, amennyiben teljesíti hivatásának, életformájának és keresztényként hitének lelkiismereti követelményeit. Sokan éltek túl csatát, fogságot, kisebb-nagyobb fegyveres konfliktust azért, mert bajtársuk vagy akár ellenfelük keresztény volt, és irgalmassággal, együttérzéssel, szolidaritással ember maradt az embertelenségben.

Milyen a katonai hivatás megbecsülése? Az embernek, házastársnak, szülőnek lenni rangsorban a büneset óta előkelő helyen áll a védelmezők hivatása. Platón ideális államában a piramis csúcsán a vezetők, az okosság képviselői állnak, rögtön utánuk (mindenki mást megelőzve) az állam védelmezői, a katonák. A katonai szolgálat lényege tehát a kezdetektől fogva a védelmezés, amelyet a magyar honvéd esküje így foglal össze: „Magyarország függetlenségét, az állampolgárok jogait és szabadságát bátran, a törvények betartásával és betartatásá-

val, a rám bízott honvédek és fegyverek erejével, életem árán is megvédem.”

Az utolsó félmondatot olvasva nyilván eszünkbe jutnak Jézus szavai: „Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.” (Jn 15,13) Gondoljuk csak meg, mennyi katonánk adta hazája, népe iránti szeretetének a leghősiesebb jelét, mennyi áldozta fel az életét számunkra ismeretlenül számunkra ismeretlenekért!

Lehet-e példaként tekinteni a keresztény katona életére? A civil életben nosztalgiával gondolunk egy régi, szebb, a Teremtő rendje szerint működő világra, amelyben Isten törvénye, jó rendje, akár megértem az adott törvény értelmét, akár nem, mégiscsak törvény, amelynek abszolút tekintélye van. A katonai eskü idézett mondatában rögtön szemet szúr a törvény betartása mint életviteli alapvetés. Jézus a fentebb idézett mondatát így folytatta: „Ti barátaim vagytok, ha azt teszitek, amit én parancsolok nektek.”

A katona hatalom alatt álló ember – mondta Jézusnak egy római katonatiszt. Ezt a már idézett honvédeskü így foglalja össze: „Előljáróim parancsainak engedelmeskedem, alárendeltjeimet jogaik tiszteletben tartásával vezetem, róluk emberséggel és felelősséggel gondoskodom.” A katona tehát tudja, hogy mit „kell” és mit „nem szabad” tennie, és ez fokozottan igaz a keresztény katonára.

Katonák lelkészeként elfogódottan, de jó lelkiismerettel vallom: a katona, akár a jó keresztény ember, egész életet él, szabad ember. Néha azt teszi, amit a feljebbvalója mond, máskor azt, amit tennie kell.

Szeretettel biztatom az Olvasót, igyekezzen az utódait úgy nevelni, hogy tiszteljék katonahőseink emlékét, és becsüljék meg a katonai hivatást, hiszen csak kétféle katona létezik. Az egyik, aki az életét már feláldozta hazája, népe védelmében, a másik pedig az, aki ezt bármikor kész megtenni.

Szolgáljon katona- és keresztény hittel és becsülettel.

SZABÓ JÁNOS főhadnagy, evangélikus tábortól lelkész

■ Forrás: Dunántúli Harangszó, 2018. nyár

„...akik Mezopotámiában laknak...”

Látogatóban fogadott gyermekünknel

Iraki úti beszámoló

Nagyon szeretem az első pünkösdről szóló újszövetségi tudósítást, amelyben az álmélkodó jeruzsálemiek felsorolják, hogy az ottani zarándokok között ki mindenki hallja a maga nyelvén az apostolok prédikációit. Így kezdődik ez a mondat: „*Pártusok, médek és elámiták és akik Mezopotámiában laknak...*” (ApCsel 2,9) Házigazdám és tolmácsom, Emanuel Youkhana atya kérésére anyanyelvemen olvasom fel ezt az ígét. Mindez számban és szívemben már csak azért is különlegessé válik, mert éppen az egykori Mezopotámia területén lehetek, a mai Irak Bakithmi településének katolikus templomában.

Mezopotámia azt jelenti, hogy „a folyók közötti ország”, hiszen itt hömpölyög a Bibliából is ismert Tigris és Eufrátesz.

1Móz 2,14 szerint egyebek mellett az Eufrátesz vize szolgált az Édenkert öntözésére. Az ószövetségi korban elsősorban az asszír-babiloni birodalom terült el ezen a vidéken, amelynek uralkodója, Nebukadneccar Jeruzsálemet is meghódította, és a zsidóság nagy részét ide deportálta. A választott nép többsége a fogság után hazatérhetett, ám két és fél **z e** éven keresztül **ül ét ek k seb** égi zsidó **d k a** vidéken.

Hit és élni akarás. Tavalyi iraki utam során egy romos zsinagóga rejtekében állhattam meg Náhúm próféta sírjánál. Azóta megtudtam, hogy ezt a megszentelt helyet az összefogás csodálatos példaként egy keresztény család igyekszik

megóvni a pusztulástól. Nem egyszerűen az enyészettől kell megvédeni, hanem az Iszlám Állam (ISIS) nevű terrorszervezet katonáinak brutalitásától is. Hírek szerint ők néhány éve felrobbantották Jónás próféta ninvei sírját. Ez a bibliai város ma Moszul nevének szerepel folyamatosan a hírekben. Talán harminc kilométerre vagyunk ettől a sokat szenvedett, ám néhány hónapja felszabadított várostól.

A térség keresztényeit különösen is sok brutalitás érte. Ezen a pünkösdi istentiszteleten azonban ezernyi jelét látom az ő hitüknek és élni akarásuknak. Idős aszszonyok és iskolás gyermekek éneke erőteljesen szól. A káld katolikus szokások értelmében csak cipő nélkül állhatok meg az oltártérben, papucsot kell húznom. ►

FOTÓ: GÁNC S KRISTÓF

A 107. zsoltár alapján prédikálok, amely igék az üldözött keresztények esetében különös fénytörést kapnak: „Vannak, akik bolyongtak a pusztában úttalan utakon, / nem találtak lakott várost. / Éheztek is, szomjaztak is, / elcsüggedt a lelkük. / De az Úrhoz kiáltottak nyomorúságukban, és kimentette őket szorult helyzetükből.”

Az istentisztelet után az egyik egyháztagnál ebédelünk. A beszélgetés során a b i a t á nyerhetek a g y l ő ént másfél ezer éve itt élő keresztények hányatott sorsába. Házigazdám elmondja, hogy a településen száznolc keresztény család él. Amikor 1957-ben ideköltöztek, akkor az itt élőkötől megvásárolták ezt a területet, mégis háborúság támadt az itten a b k Ek or gyik ot k m g fe l s t y p j á t is.

Ebéd után meglátogatjuk a közösség két korábbi, ma már romokban heverő templomát. A Szent György-templomot 1986-ban robbantották fel Szaddám Huszein katonái, büntetésként azért, mert a keresztények együttműködtek a lázadónak minősített kurdokkal. Emanuel atya elmondja, hogy fiatal papként ő volt az utolsó, aki misét tartott itt. A templom négy sarkában már a liturgia alatt ott voltak a dinamitrudak, és amint a város határába ért, megtörtént a robbantás. Hasonló sorsra jutott a város Szent Mária-temploma is, pedig az még egyéves sem volt. Később építették meg mostani templomukat, ezúttal azonban az Iszlám Állam kegyetlen pusztításától kellett tartaniuk.

Amikor másnap egy kis keresztet adok Emanuel atyának, kérem, hogy ez emlékeztesse őket a magyar evangélikusok támogató szeretetére és imádságaira. Fél évvel ezelőtt éppen az ő pesthidegkúti szolgálata nyomán hirdettünk gyűjtést híveik körében, és ez alkalommal – pünkösd előtt – azért jöttünk Pröhle Gergely országos felügyelővel Irakba, hogy meggyőződjünk a tizenötmillió forintos támogatás felhasználásáról.

A mi fogadott gyermekünk. A segítséget csak professzionálisan működő és nagy helyismerettel rendelkező szervezeten keresztül szabad a helyszínre juttatni. Ez teljességgel jellemzi a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetet (MÖS), amely Kurdisztán régió központjában, Erbil keresztény negyedében saját irodát működtet. A segélyszervezet három vezető munkatársa, Lehel László elnök-igazgató, Keveházi Klára nemzetközi és fejlesztési igazgató, valamint Gáncs Kristóf kommunikációs vezető (érdemes megjegyezni, hogy mindnyájan evangélikusok) most arra is felhasználja az alkalmat, hogy az itt dolgozó magyarországi és helyi munkatársakkal áttekinthetők a különböző projekteket.

Ennek jegyében látogatunk el – Kláival egy év után újra – Telskofba. Az odavezető úton számos ellenőrző ponton kell átjutni. Soran, a MÖS helyi munkatársa – akinek felesége előző este nagy szerű vacsorával fogadta küldöttségünket – vezeti a terepjárót. Mint megtudom

tőle, mindig a „szervusz, szomszédom!” arab szavakkal köszönti az olykor állig felfegyverzett katonákat, ezzel is jelezve nekik, hogy ő is erről a vidékről származik. Az odavezető úton sikerrel át is jutunk minden check-pointon, Telskof határában azonban elakadunk. Egyik kísérőnk ezt mondja a katonáknak: „Magyarok építik újjá ezt a várost, és éppen őket nem akarjátok beengedni?”

Amikor minden tisztázódik, akkor már a szűk utcákon haladunk, meglehetősen sok romos épület között. Számos kapun látható a magyar címer és a *Hungary Helps* („Magyarország segít”) felirat, annak jeléül, hogy a magyar állam valóban részt vállal az újjáépítésben. Emlékszem, tavaly ez még valóságos kísértetváros volt, legfeljebb néhány garázsban nyílt meg egy-egy üzlet. Most viszont emberek sétálnak az utcákon, sőt az egyik sarkon teázó is működik.

A káld katolikus templomnál Salar Kajo atya régi ismerősként fogad bennünket. Tavaly ott volt velünk a közeli Batnayában, ahol szigorú biztonsági intézkedések közepette, fegyveresek védelmében tarthattunk istentiszteletet, aztán Budapesten is találkoztunk vele, amikor az üldözött keresztényeket segítő helyettes államtitkárságon tárgyalt. „Telskof a ti fogadott gyermeketek” – mondja barátságosan. Megtudjuk tőle, hogy ötszáz család már visszaköltözött otthonába, és további négyszáz házat szeretnének még felújítani. Ezzel még mindig nem fogják elérni azt az állapotot, amelyben az Iszlám Állam megszállása előtt voltak, hiszen akkor másfél ezer ember élt a településen.

Magyar támogatásból két közösségi termet is létesítettek, és külön helyiséget terveznek a fiataloknak. A plébánia udvarán éppen kerti asztalokat és székeket helyeztek el este a kodalmat fognak itt tartani. A szertartásos teázás után – amely a hőségben szerfölött jólesik – útra kelünk, hogy megnézzük a két templomot. Az egyik még mindig siralmas állapotban van, a másik annál gyönyörűbb. Jó szívvel mondunk imát ezen a helyen. Mivel az említett Batnaya nagyon a szívemhez nőtt, megkérdezem Salar atyát, hogy od is vissza tértek-e már az emberek. „Sajnos még nem, ugyanis a végleges aknamentesítés még mindig nem történt meg. Az utak sem járhatók, így a nyolc kilométerre levő település csak kerülővel, másfél óra alatt érhető el.”

Ha az Úr nem építi a házat. Alig várjuk, hogy Bábék ezé nek Egyhá nk adományából ugyanis itt sikerült tizenhét házat felújítani. A városban először a két ik oá a egyikét a k meg, amelyet a magyar kormány segítségével építettek újjá. Mivel már nyári szünet van, diákokkal nem találkozunk, az igg ató é á y tá á g yob szeretettel fogad minket. Büszkén mutatják a szép tantermeket és a rendezett vizesblokkokat, és kifejezik reményüket, hogy a ik oá a moš még ké b - rátságtalan udvara majd sporteszközöket vagy játékszereket kap, talán további magya t á n ogatá

Ezután jutunk el két, a mi híveink adományaiból felújított házhoz. Az egyikben egy házaspár él három gyermekkel. A negyvenhét éves Piras az ISIS megjelenése előtt gyárban dolgozott, márványt munkáltak meg. 2014. augusztus 3-án kellett elmenekülniük Moszulból. A megszállók három lehetőséget kínáltak a város keresztényeinek: áttérnek az iszlám hitre, hatalmas adót fizetnek, vagy megölik őket. Mindent maguk mögött hagyva szöktek ki a városból. Először egy Duhok melletti menekülttáborban éltek, ahol a férfi egy ideig dolgozni tudott, ám idővel elveszítette a munkáját. Európába akartak jönni, de nem volt elég pénzük. Idén tavasszal térhettek vissza Bashiquába.

Egy másik házban a nyolcvanegy éves Gorgeez lakik ötvenhat éves lányával. A mankós férfi elmondja: várják, hogy a fiatalok is visszaköltöznek majd. Közben hozzánk csapódik a szomszéd kisfiú, a kiskamasz Sivan. Ő bátorságával is büszkélkedve, no meg gondos házigazdaként egy olyan nehezen megközelíthető tetőre is felvisz minket Pröhle Gergellyel, ahonnan jól látható az egész város. Az épületek többsége még romokban hever, de szinte mindenütt az újjáépítés jele m utatko

A katolikus templomnál Rezqallah lfram Alsimari atya fogad bennünket. Megköszöni a segítséget, majd a hívekkel találkozunk a templomban, hogy együtt adjunk hálát. Hamarosan kezdetét veszi a szeretetvendégség. Néhány biblikus gondolattal köszönhetem a tizenhét családot. A zsoltárt idézem: „Ha az Úr nem építi a házat, / hiába fáradoznak az építők. / Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az őrök.” (Zsolt 127,1) Egyháznak országos felügyelőjével az áldást és az imádságot követően minden családnak

egy kis ajándékot adunk át, benne egy kis festett keresztet. Kérjük, hogy megújult házuk egy helyiségében tegyék ki, így tanúskodva közös Urunkról.

A gazdagon terített asztal körül próbálunk beszélgetni tolmács segítségével. A negyvenegy éves Shamil és felesége, Wataa elmondják, hogy eredetileg Moszulban éltek, 2014 júniusában hagyttá a vá ost. Az isb misták ugyanis az ő házukra is ráfestették az arab N betűt – ez azt jelenti, „naszrani”, vagyis keresztény. Amit csak tudtak, bepakoltak az autójukba, ám minden ellenőrző ponton elvettek tőlük valamit. Végül csak a rajtuk levő ruhájuk maradt meg, de legalább életben maradtak. Shekhanban tudtak egy kis házat bérelni, a gyerekek iskolába jártak. Tavaly érkeztek Bashiquába, mivel Moszult még mindig nem érzik biztonságosnak: a hírek szerint sok alvósejt tá ók oá k még a városb n.

A szülők boldogan fogadják a magyar segítséget, ugyanakkor el tudják képzelni, hogy gyermekeik Európába vagy Amerikába vágyódnak majd. Mindezek után Rezqallah atya, a közösség lelkipásztora is megerősíti, hogy ezeknek az embereknek a béke helyreállítása után munkát is kell biztosítani, hogy szülőföldjükön akarjan a d i.

Megmutatja, hogy templomában mi mindent pusztítottak el az iszlám harcosok. Szűz Mária szobra darabokra törve. A passiótörténet stációit ábrázoló festményeket késsel kaszabolták össze: Jézus alakját valósággal kiszaggatták a képből. A szintetizátor kibelevve búsul

a sorokban: az iszlamisták nem túrték meg a zenét és általában a művészetet. Darabokban hever a keresztelőmedence, amelyet alighanem csakánnyal zúztak szét.

Egyszer csak felbukkan a korábban már megismert kis Sivan. Lelkésze elmondja, hogy tizenegy éve itt keresztelte meg őt. Nézem a romos keresztelőkutat és a tiszta tekintetű fiúcskát. A bibliai ige jut eszembe: „...ti magatok is mint élő kövek épüljete fel lelki házzá...” (1Pt 2,5)

A jeziditák. Bashiquai látogatásunk végén a város jezidi vallási vezetői hívnak minket beszélgetésre. Ismét a szertartásos körben ülés a felszolgált vízzel, teával, kávéval, majd süteménnyel. A főhelyen méltóságteljesen ülnek a közösség vezetői. Olyan az egész, mint egy presbiteri gyűlés, ahol – ezúttal vendégek jelenlétében – megbeszéliük ügyes-bajos d lgaik t.

Könnyelműen megkérdezem őket valásuk fő tanításairól, amire fagyos hallgatás a válasz. Később tudom csak meg, hogy ez a kurd eredetű hitvilág nagyon titokzatos, arról nyilvánosan nem szabad beszélniük. Köztudott ugyanakkor, hogy az ISIS rémuralma alatt ők is sokat szenvedtek. Kérdésükre, hogy mivel tudjuk őket segíteni, elmondjuk, hogy a házak felújításával ugyan keresztény családokat segítünk, de az iskolák rendbehozatalával az egész közösséget segítik a magyarok. Ez szemmel láthatóan megnyugvással tölti el őket, és barátként búcsúzunk el egymástól.

Másnap eljutunk a jeziditák szent helyére, Lalesh városába. Ez egészen kicsiben olyan, mint a muszlimoknak Mekka, hiszen a hívek évente elzarándokolnak ide, egyebek mellett legnagyobb szentjük, Adi ibn Muszáfir síremlékének meglátogatására. Különösen áprilisban hömpölyög a tömeg, de ilyenkor, májusban is zsúfoltak az utcák. Más vallások képviselői is eljöhhetnek ide, de rájuk is érvényes a két külső kötelezettség: már a város határában le kell venni a cipőt, illetve nem szabad rálépni semmilyen küszöbre. Közről szemlélhetjük viszont, miként érintik meg a hívek a titokzatos színes kendőket. A régmúltból a jelenbe hoz vissza minket egy spontánul összeverődött, izgatott tömegnek a látványa: kiderül, hogy egy olyan férfi érkezésére várnak, aki most szabadult ki a bizonyos területeken még most is hódító Iszlám Állam fogságából. ►

Egy hatalmas menekülttáborban találkozunk a következő napon sok jeziditával. A hivatalosan létesített és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának égisze alatt működő konténerváros közvetlen közelében családok sokasága él nyomorúságos körülmények között. „Szalama lej Kum” – köszönök nekk bizonytalanul, mire kedvesen behívnak az összetákolt kalyibába. Szemmel láthatóan hosszabb időre rendezkedtek be, hiszen áram is van a helyiségben – egy napelem termeli –, ennek köszönhetően nézhet tévét vagy hat gyermek. Édesanyjuk a pokrócok rendezésével van elfoglalt.

Egy másik sátor előtt meglepetésemre angolul szólít meg egy fiatalasszony. Megtudom róla, hogy az Iszlám Állam harcosai szexrabszolgaként tartották. Ilyen rettenetek után számára ez a mostani helyzet a szabadságot jelenti. Az alkalmi szálláshelyet testvérével építette, tizennyolcan laknak benne. A leánykák a szemmel látható szegénységben is jól fészültek, a fiúk többsége a sátrak közt Messi vagy Ronaldo feliratú mezben rugja a labdát.

A moktar és családja. Meglátogatunk viszont olyan projekteket, amelyek a CAPNI (Észak-iraki Keresztény Segélyszervezet) támogatásával valósulnak meg, és amelyekben a MÖS szerepvállalására is sor kerülhet. Egy Badaresh nevű faluban középkorú férfi fogad minket. Ő a moktar, a helyi közösség nagy tekintélyű vezetője. Körben ülünk a tágas nappaliban, és négy kör kínálásban van részünk: előbb előrecsomagolt műanyag

pohárban ivóvizet, majd teát, aztán amolyan törökös kávé, végül jellegzetes helyi étel a punk

Házigazdánkról megtudjuk, hogy Moszul felszabadításakor őrnagyként szolgált. „Nagyon sok iszlámistát megölt” – mondja róla leplezetlen büszkeséggel, jó angolsággal a fia. Ő azért tud angolul, mert a háborút megelőzően Svédországban élt, ám szerettei védelmében hazatért. Karja a háborús sérülései következtében be van kötve. Mobiltelefonján fotókat mutat arról, amint a műtőben ellátják a hátán lévő, még súlyosabb sebeit. A fiatalember sógora meglepetésemre franciául beszél a SOS Chrétiens d’Orient – keleti keresztényeket segítő, párizsi székhelyű humanitárius szervezet – hozzánk csapódott önkéntesével. Kiderül, hogy ő meg Marseille-ben élt, hazája védelmére onnan jött haza. Ám mindkét fiatalember egyértelművé teszi: hiába ért véget a háború, ha nem lesz munkájuk, újra urópába készülnek.

A moktar vezetésével nézünk meg a tervezett projektet, egy több száz fából

álló alfafaültetvényt. „Ha ez így megy tovább, idén hoznak utoljára termést” – mondja. Megtudjuk ugyanis, hogy a közeli forrás vizét a muzulmán többségű szomszéd falu lakói a saját településük felé irányították, így a fák el fognak száradni. Mivel a Badreshiek nem akarnak háborúságot, szeretnének kutatásni. Ennek a tervét be is mutatják, így reménykedni lehet abban, hogy jövőre is lesznek.

Alkoshban megnézünk egy, a CAPNI által létrehozott orvosi rendelőt. Fehér köpenyes segédorvos és ápoló fogad minket. Éppen nincs áram, így a mobiltelefonok fényében mutatják meg az EKG-készüléket és az egyéb felszerelést. Kísérőnknek átnyújtják a listát: az igényelt gyógyszerek és eszközök mellett egy kisebb generátor is szerepel rajta, hogy a rendelő biztonságosan tudjon üzemelni. Arra gondolok, hogy egy következő magyar evangélikus gyűjtés célja akár egy ilyen mobil rendelő felállítása is lehetne.

Továbbautóztatva egy kis nyomdába jutunk el, ahol szír nyelvű vallásos irodalom készül, valamint meglátogatunk egy keresztyén emberi jogi szervezetet, amely tanácsadással, oktatással és mukaközvetítéssel van jelen az itteniek körében. Összegezve megállapítom magamban, hogy az itt élőknek – a béke biztosítása után – mindenekelőtt munkát kell adni, valamint egészségügyi ellátást és oktatást biztosítani.

Folytatjuk utunkat. Kísérőink a hegy tetején pompázatos építményt mutatnak: ez volt Szaddám Huszein egyik palotája, helikopterleszállóval. Az iraki vezető szívesen töltötte itt a hétvégéket, mivel nincs olyan hőség, mint Bagdadban. Az útról nem szabad letérni: vörös zászlócskák jelzik az akasveszélyt.

Egyszer csak egy újabb káld templomhoz érünk, ahol egy híres püspök van eltemetve. A falubelitől, aki a kulccsal érkezik, megkérdelem: „Mikor épült a templom?” „Nem tudom pontosan. Amikor húsz éve ideköltöztem, már állt” – feleli. Aztán kiderül, hogy több mint ezer éves...

Egyház-diplomácia. Utunk az alkalmi egyház-diplomácia jegyében is zajlik. Az iraki keresztények részéről fogad minket Mor Timotheos Mousa Al-Shamani szír ortodox, valamint Youhanna Boutros Moshe szír katolikus érsek. Az előbbi látogatásra a 4. században alapított Mar Matta kolostor lélegzetelállító helyiségeiben kerül sor. Az obligát teázás és kávézás után nemcsak a kápolnát nézzük meg, hanem átrézeljük magunkat egy kis barlang szűk bejáratán is, ahol aztán a kőoltárnál együtt imádkozunk. Az áhítat végén a szerzetesek Jézus nyelvén, arámiul éneklnek a *Miatyánkot*. Búcsúzás előtt egy kérvényt adnak át: támogatót keresnek egy, a kolostorhoz tartozó kőfaragó műhely létesítéséhez. Ezzel nemcsak az itteni gyönyörű márványokat tud-

nák megmunkálni, de adott esetben száz keresztény családnak is biztosíthatnának meg b t t .

Annak jeleként, hogy a térségben a keleti egyházak mellett a nyugati, katolikus egyház is jelen van, tárgyalkunk Karakosh városában Moszul, Kirkuk és Kurdisztán szír katolikus érsekével. Az eredetileg ötvenezer város 2016-ban szabadult fel az Iszlám Állam megszállása alól, és eddig húszezer ember tért vissza a g y r t e még mid ig romos háza „Az ISIS ugyan porig rombolta a várost, de a lelket nem tudta megtörni bennünk, és nem tudta elvenni a kereszténységünket sem” – mondja az érsek, majd megköszöni a magyaroktól is megtapasztalt segítőkészséget. A szertartásos teázás végeztével udvariasan jelzi, hogy temetésre várják, ahova akár vele is tarthatunk. Így jutunk el Karakosh még mindig üszkös falú templomába, ahol hatalmas tömeg búcsúzik az elhunytól, megrendítő énekekkel...

Komor pompája van a temetésnek, de mi leginkább az élőkkel akarunk találkozni. Így jutunk el két olyan családhoz, amelyek a háza t a magya kom a y tá-

mogatásából újjították fel. Mindkét helyen a menekülés körülményeit mesélik el. 2014 augusztusában az Iszlám Állam két alkalommal is támadott. Mivel az első betörési kísérlet után a lakosok néhány nap után vissza tudtak térni, másodsor is abban bíztak, hogy csak rövid időre kell elhagyniuk az otthonukat. Ezért csak azt vitték magukkal, amit hirtelen be tudtak tenni az autóba – ám három év száműzés lett belőle. Az egyik helyen szomorúan azt mondják, a muszlim szomszédok alig várták, hogy a gazdátlan lakást kifoszthassák, a másik esetben viszont éppen arról mesélnek, hogy a muszlim szomszéd vigyázott az ő házukra.

Abudá búcsúzik. Ezúttal egy moszuli származású férfi mellett ülök az autóban. Arról mesél, milyen volt az élet az iszlamista alatt. „Birkaként kezelték mindenkit. Leginkább minket, keresztényeket fenyegettek, de a muszlim lakosság is szenvedett tőlük. Törökök, szaúdiak és azerbajdzsániak voltak. Tilos volt zenélni vagy éppen cigarettázni, fekete ruhát kellett hordani, úgy kényszerítették az embereket az imára. Ha valaki ennek ellenszegült, annak úgy megsebesítették az arcát, hogy össze kellett varrni” – meséli Am a .

Aztán menekülniük kellett, éjjel két órakor mentek Telskoffba. A mamája a szomszédasszonytól kapott muszlim kendőben szökött. Hátra kellett hagyniuk a személyes tárgyaikat, családi fotókat. Bibliaiskolai könyveit sem vihette magával. Egyszer titokban visszament: megtudta, hogy a házukban egy tunéziai terrorista lakott, német állampolgársággal! Kerékpárján egy iszlám harcos ült. „Szalama lejcum” – köszönt neki, majd ismét elhagyta Moszult. Három és fél év múlva tudott megint visszatérni, végre a

saját ágyában aludt, jöllehet romos házában. Hajnalban átment hozzá a muszlim szomszédasszony. „Tudom, hogy a meneküléskor édesanyád nem vihette magával a nyakláncát, rajta a kereszttel. Megőriztem, a ruhám alatt rejtegettem” – mondta, és átadta neki az apró keresztet. Egy muszlim a kereszténynek. Ilyen is van!

Kinézek az autóból: jobbra a Tigris folyót látjuk. Ha nem kellene számos ellenőrző ponton áthaladni, és az alkalmi átkelőknél a felfegyverzett, sisakos katonák és aknavető nem jeleznék a helyzet bizonytalanságát, akkor azt mondanám, hogy mesés vidéken járunk. A környéken szép bungalók jelzik, hogy a háború 1993-as kitéréséig kedvelt üdülőhelyek voltak ezek a települések.

Enishkyben is meglátogatunk egy katolikus közösséget, ahol Samir Yusif atya fogad minket. Elmondja, hogy vallásilag vegyes ez a vidék: mintegy kétszáz keresztény, száz szunnita mohamedán és háromszázötven jezidi vallású ember él a városban. Néhány éve sok menekült is jött ide, akiket az említett nyaralókban, illetve sátrakban helyeztek el. „Egyházközségünk segítette őket élelemmel, üzemanyaggal vagy éppen iskoláztatással. Jézus Krisztus szeretetéről próbáltunk tanúskodni nekik. Mindez nem volt eredménytelen, mert titokban sokan megkeresztelkedtek.” Egyszer feszültség támadt a különféle vallásokhoz tartozó családok között, ekkor az atya amolyan népgyűlést hívott össze, és a megbékélést munkálta.

A templomban rövid áhítatot tartunk, majd elbeszélgetünk a családokkal. Búcsúzásakor egy kislány hozzám bújik. „Abudá” – mondja kedvesen. A megszólítás atyát jelent, a papokat hívják így.

Csordultig telt szívvel búcsúzom tőle, és búcsúzom az iraki keresztényektől.

■ FABINY TAMÁS püspök

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Kapocs szeretnék lenni

Bemutatkozik Font Sándor, a Déli Egyházkerület új felügyelője

Felügyeléválasztást tartottak nemrégiben a Déli Evangélikus Egyházkerületben. A tisztségre négyen is kaptak jelölést, közülük Haba Gábor, Font Sándor és ifj. Zászkaliczky Pál vállalta a jelöltséget. Egyházunk központi hírportáljának, az Evangélikus.hu-nak a szerkesztősége a választás előtt mindhármuknak ugyanazokat a kérdéseket tette fel. Az alábbiakban a megválasztott felügyelőnek, Font Sándor országgyűlési képviselőnek a bemutatkozását olvashatják.

– Miért akart egyházkerületi felügyelő lenni?

– Erről a kérdésről valamiért a konfirmációs vizsgakérdések második pontja jutott eszembe: „Miért készülsz konfirmációra?” És triviális a válasz: „Azért készülök konfirmációra, mert meg vagyok keresztelve.” Valami ilyen trivialitás az én jelöltségem is. Evangélikusként, sok tapasztalattal a hátam mögött szolgálatra jelentkezem. Kapocs szeretnék lenni a gyülekezetek, a gyülekezeti vezetőség és a püspökség, valamint a zsinat között. És kapocs szeretnék lenni egyházunk és a mindenkori kormány között is.

– Korábban milyen egyházi tisztsége(ke)t töltött be? Mióta?

– 1996 óta vagyok presbiter Soltvadkerten. Nincs olyan felmenő, aki ne lett volna presbiter, esetleg ne töltött

volna be vezető tisztséget 1750 óta gyülekezetünknel. Én eddig tisztséget nem vállaltam. Esetleg ismert lehet, hogy 1998 óta vagyok országgyűlési képviselő, mindig egyéni mandátum megszerzésével. És ami nekem fontos: előbb választottak presbiterré, mint képviselővé.

– Milyen személyes tapasztalatokat szerzett eddig egyházunkról? Mire fókuszálna ezután?

– Itt, Soltvadkerten az evangélikusok nagy létszámban vannak, nekem ez volt a természetes. De itt van továbbá három történelmi egyháznak is gyülekezete, tudtam mihez viszonyítani. Aztán nehezen szoktam meg, hogy itthon mi vagyunk a nagyok, sok-sok ügyben szellemi úttörők, közben az országban csak a harmadik legnagyobb egyház

vagyunk, lélekszámban igen kevés taggal a katolikusokhoz-reformátusokhoz képest. És büszkeség töltött el, amikor konstatáltam, hogy lélekszámi arányunkhoz képest messze magasabb arányt töltünk be az országos közéleti, művészeti, irodalmi, tudományos és szellemi élet területén. Talán ezt a kisebb egyház – nagy minőség tulajdonságunkat kellene szélesebb körben érzékeltetni a társadalom többi tagjával. És azt a rendkívüli nagy munkát, amelyet oktatási, nevelési, szociális intézményeinken keresztül végzünk. Nekem élő példa itt, helyben az óvodánk. Amikor 1989–90-ben Káposzta Lajos esperes kezdeményezésére visszakaptuk az elvett ingatlanunk egy részét, és abban Magyarországon az evangélikusok között elsőként óvodát indítottunk, nagy lett a

riadalom az önkormányzat részéről, hogy akkor most mi lesz az önkormányzati óvodával. De a riadalom csak addig tartott, amíg a németek által nyújtott oktatási tematikát, nevelési metodikát, az óvodabelső kialakítását meg nem mutattuk az önkormányzati óvodák vezetőinek. Ők is ezt követték, így egy egészséges versengés, általános minőségjavulás következett be az óvodáknál.

– Kikre támaszkodna leginkább felügyelői munkájában?

– Én földön járó típus vagyok. Nemcsak azért, mert nyolc hektár szőlőt művelünk a feleségemmel, hanem inkább azért, mert szeretem tartani a kapcsolatot a hétköznapi emberekkel. A felügyelő munkáját elsősorban a gyülekezetektől kapott információk segíthetik, amelyeket leginkább az ottani lelkésztől és felügyelőtől lehet megtudni. Stratégiai kérdésekben viszont nincs mese, azt a püspökkel, elnökpüspökkel, országos presbitériummal vagy a zsinattal kell megvitatni.

– Hogyan látja egyházunk jelenlegi helyzetét és jövőjét? Ön szerint mit kell tennünk annak érdekében, hogy biztosítsuk egyházunk fejlődését?

– Én konzervatív típus vagyok. És hogy értsék, ez nem maradiságot, az új iránti érzéketlenséget, az idő kerekének visszaforgatását jelenti, ezért Körösenyi András konzervatívizmusról alkotott definícióját hadd idézzem: a konzervatívizmus nem más, mint a kialakult rendhez való ragaszkodás. Én az egyházunkban kialakult rendhez ragaszkodom. Nem értek egyet az Európa nyugati

FOTÓ: LEHOCZKI FERENC

Font Sándor 1960-ban született Soltvadkerten gazdálkodó családjának harmadik gyermekeként. Általános iskolai tanulmányait szülőhelyén (1975), a gimnáziumot Kiskunhalason (1979) végezte. A Budapesti Műszaki Egyetemen villamosmérnöki (1985), a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen mérnök-közügazdász diplomát szerzett (1990). Alkalmazottként 1985-től elektromos technológusként, 1989-től vezető számítógép-programozóként dolgozott. Kereskedelmi magánvállalkozásában 1995-től 1998-ig, országgyűlési képviselővé választásáig volt tevékeny. 1998-tól – a most kezdődött ciklust is számítva – hat alkalommal választották meg lakóhelye térségének országgyűlési képviselőjévé. Szakterülete a mezőgazdaság és a pénzügyi-makrogazdasági elemzés. Nős, harminckettévé első házasságában él Soltvadkerten, három gyermek, Sára (1987), Orsolya (1989) és Márk (1992) édesapja, két unokája is született. 2001 óta vezeti a Pálinkafőzők Országos Egyesületét. Szabadidejében versenyszerűen asztaliteniszezik, hobbi-kerékpározással és sieléssel tölti idejét.

és északi felén kezdődött liberális-megújító irányzattal, amely többek között eljutott az egyeneműek házasságának engedélyezéséig. Általában nem értek egyet azokkal az intézkedésekkel, amelyek fenekestől felforgatják a világot. Ezért nem értek egyet azokkal a teológusokkal sem, akik emberbaráti oldalról közelítve helyesnek tartják a nem keresztény migránsok korlátlan befogadását. Állításuk szerint ezek a személyek védelemre szorulnak. De kérdem én: a keresztény-keresztény értékeinket, a vallásunkat nem kell-e védeni? Mi az előrébb

való? A fejlődésbe nemcsak a hitéleti, missziós munka fejlődését kell belefoglalni, hanem bizony intézményrendszerünk kiépítését, ingatlanjaink karbantartását, templomaink felújítását is. Olyan időszakot élünk, amikor eddig soha nem látott anyagi támogatást kapnak az államtól a történelmi egyházak. Csak melléfogunk, ha időnként felesleges omdogatóssal rontjuk az esélyeinket a támogatások terén. Még egyszer mondom, kapcsol szeretnék lenni...

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

■ Forrás: Evangelikus.hu

Ülésezett a reformációi emlékbizottság

Egyházunk reformációi emlékbizottsága a tavalyi emlékév lezárulta után június 7-én tartotta első ülését az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalában. A tanácskozást Fabiny Tamás püspöknek, a bizottság elnökének áhítata nyitotta meg, majd a Luther Kiadó gondozásában megjelenő, a reformációhoz kötődő kiadványok álltak a fókuszban.

Készülnek a *Luther Válogott Művei* sorozat újabb kötetei: a negyedik *Felelősség a társadalomért* címmel ősszel vehető kézbe, a tizedik, *A Galatával magyarázata* a jövő évben várható. A tízrészes Luther-rajzfilm 6–10. része hamarosan kapható lesz DVD-n. (Az 1–5. részt tartalmazó első DVD már tavaly megjelent.) A rajzfilmhez kapcsolódó digitális tananyag, amelyet az iskolai oktatásban tansegédletként alkalmaznak majd, a nyár végére készülhet el. A rajzfilmre épülő Lutherképregénysorozat megjelenését is tervezi a bizottság.

A *Luther Márton végrendelete – A reformátor testamentumának tartalma és története* című kötet angol kiadása várhatóan még a nyáron napvilágot lát.

Egyebek mellett szó esett még az *Evangélikus Budapest* című kiadványról, amely a tervek szerint két részből fog állni: topográfából és tanulmánykötetből. Ehhez kapcsolódóan konferencia szervezését is tervezik. A bizottsági ülésen bemutatták a Szita István életmű-kiállításának finisszájára megjelent katalógust; az evangélikus lelkész, festőművész tárlata ez év tavaszán volt látható az Evangélikus Országos Múzeumban.

■ BALLA MÁRIA

Újra választották kerületi felügyelőnek Mészáros Tamást

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben lezajlott felügyelőválasztás érvényes és eredményes volt. Az egyházkerületi jelölő- és szavazatszámoló bizottság elnökétől, Kissné Kárász Rózsától kapott tájékoztatás szerint az egyházközségek Mészáros Tamást választották egyházkerületi felügyelőnek. Mészáros Tamás a második ciklusát kezdheti meg az egyházkerület laikus vezetőjeként.

■ Forrás: *Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület*

A legjobb és legnagyobb Isten segedelmével

Fancsali diáriumfordítás

Idestova kilenc esztendeje annak, hogy a fancsali evangélikus gyülekezet hagyatékából szerencsés módon előkerült egy 18. századi latin nyelvű forrás. Az 1719–1763 között Fancsalon szolgáló lelkész, Clementis János naplójának lefordíttatására az egyházközség pályázatot nyújtott be a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsához. A bírálóbizottság a kérelmet egyhangúlag támogatásra méltónak találta, és 2010 elejére dr. Gyulai Éva tollából meg is született a kitűnő fordítás.

A fancsali evangélikus templom

A munka már első változatában jóval több volt, mint egy régi latin írás egyszerű magyarítása, nemcsak a lefordított szöveg minősége, hanem az alapos, bőséges jegyzetapparátus is a fordító kivételes képzettségéről tanúskodott. Csak kevesen képesek a latin rövidítések feloldására; dr. Gyulai Éva, a miskolci Herman Ottó Múzeum és a Miskolci Egyetem tudós történésze közéjük tartozik. Példaként álljon itt a könyvből a kézirat legelső sora, mely az írásba kezdő lelkész fohászának is tekinthető: „D. O. M. A. – D[eo] O[ptimo] M[aximo] A[uxilio] / [A Legjobb és Legnagyobb Isten segedelmével].”

A szövegben szereplő helységek lokalizálása, a ma már Szlovákiában található települések szlovák nevének közlése, a naplói lelkész által megemlített szemléletes és fontosabb események történelmi felkutatása és megosztása már ezt az első változatot is magasan fölé helyezte egy forrásközlés tartalmi kritériumainak. A munka már ekkor is messze meghaladta a helyi érdeklődést, és kiadásért, közzétételért kiáltott. De a fordítást – a szerző fiókján kívül – sokáig csak néhány számítógép memóriája őrizte. (Az anyagnak a forrásgazda fancsali gyülekezet általi szélesebb „terítését” megakadályozta

az, hogy a 2012-ben történt lelkészváltással az emlékeket, a kegyességi tradíciót megbecsülő szemlélet erőteljesen háttérbe szorult. Istennek legyen hála, ha meggyengülve is, de a gyülekezet túlélte ezt a korszakot...)

A régóta szunnyadó munka „közhasznosulására” a lehetőséget a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának közeledte teremtette meg. A miskolci Herman Ottó Múzeum pályázatot nyújtott be a Reformáció Emlékbizottsághoz a naplófordítás és a forráskötet második részében található – Rőczey János fancsali lelkészé idején keletkezett, az 1856–1887 közötti három évtized gyülekezeti eseményeit tartalmazó – jegyzőkönyv megjelentetésére. A fenti tartalmakat magában foglaló kiadvány pályázati munkacíme *Diárium és jegyzőkönyv – Források a fancsali evangélikus egyházközség 18–19. századi hagyatékából* volt.

A pályázati projekt pozitív elbírálása után derült ki, hogy a fordító nem hagyta érintetlenül közel tíz éve elkészített anyagát, hanem további kiterjedt kutatásokat folytatott. Ennek eredményeit *Clementis János (1692–1763) fancsali evangélikus lelkész és egyháza a 18. század első felében* című hárommés tanulmányában összegezte. A három fejezetből álló kiváló írásnak jobb helyet és funkciót, mint a naplófordítás felvezetését, nemigen lehetne találni, így viszont egy olyan terjedelmű kézirat keletkezett, amely a forráskötet második részével együtt – kis túlzással – a vizsolyi Biblia vastagságát közelítette volna. Szerencsére a kiadás főszponzora, a Reformáció Emlékbizottság jóváhagyta az eredetileg tervezett forráskiadvány második részének elhagyását és a *Régi Diárium – Clementis János fancsali evangélikus lelkész naplója 1719–1760* címen való megjelentetését. Így a reménybeli olvasó a tervezetthez képest egy időterjedelmében szűkebb, de kimunkáltságában

Barokk oltárkép a gyülekezeti teremben

jóval elmélyültebb könyvet vehet a kezébe.

A bevezető tanulmányt illetően mindössze egyetlen kritikái észrevétel kívánczik a recenzens tollára. Gyakorta előfordul, hogy a főszövegben közölt adatokat, megállapításokat a szerző a lábjegyzetekben hosszas latin citátumokkal támasztja

alá. Ezek feleslegesek, különösen akkor, ha a későbbiekben teljes terjedelmében közölt és lefordított *Diáriumból* származnak, de akkor sem indokoltak, ha más források tartalmazzák azokat, hiszen a forráshelyek megjelölése bárki számára lehetőséget nyújt a főszövegben tett megállapítások ellenőrzésére, a forráskritikai felülvizsgálatra.

Úgy vélem, mindezekből kitűnhetett, hogy kiadványunk a legmagasabb szakmai igényeknek is megfelel. Bizvást állíthatom, hogy aki nem keresi a történelem mélyebb összefüggéseit, hanem „csak” tudást, impressziót akar szerezni a három évszázaddal ezelőtti élet kereteiről, minőségéről, az is talál a maga számára tanulságos, esetenként felkavaró olvasnivalót a kötetben. Elég, ha csak a parókia 1735. évi leégéséről beszámoló részt említem (105. oldal), vagy ahol a lelkész a faluban tomboló pestisjárványról és teljes családjának – feleségének és hét gyermekének – elvesztéséről számol be (136. oldal).

A miskolci Herman Ottó Múzeum *Officina Musei* sorozatának 25. köteteként napvilágot látott kiadvány (sorozatszerkesztő: dr. Tóth Arnold) összterjedelme 404 oldal. Ez magában foglalja a könyv elején található szlovák és angol nyelvű rezümét (fordítók: Kómivés Tibor, illetve Medve Csaba), tartalmazza a könyv döntő részét kitevő kéziratos forrás lapjainak képeit és az azokat tükrösen (pandanban) követő jegyzetekkel ellátott naplófordítást,

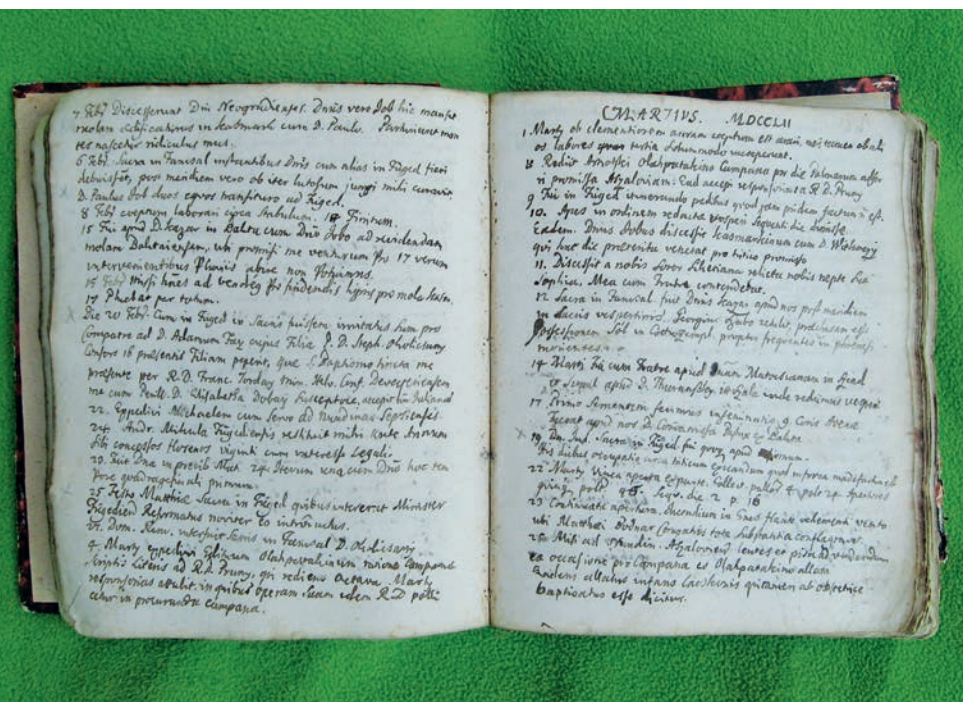
Gyulai Éva
RÉGI DIÁRIUM
 Clementis János
 fancsali evangélikus
 lelkész naplója
 1719–1760

Gyulai Éva: *Régi Diárium – Clementis János fancsali evangélikus lelkész naplója 1719–1760* (Officina Musei 25.). Herman Ottó Múzeum, Miskolc, 2018. Ára 1700 forint.

utána pedig a Hideg Ágnes által elkészített precíz személynév- és helynévmutatókat. Végezetül a felhasznált további források és a kutatás során felkeresett intézmények listája, illetve egy 99 címet tartalmazó bibliográfia zárja a kötetet.

■ DR. SZALIPSZKI PÉTER

A szerző történész-muzeológus, a Borsod-Hevesi Evangélikus Egyházmegye gyűjteményi felelőse

Clementis János naplójának 1752. márciusi bejegyzései

Ma is használatos barokk keresztlőkút

Luther és Hamlet?

Asztali beszélgetés Fabiny Tiborral és Nádasy Ádámmal

FOTÓ: SZEPESI DÓRA

Hathatott-e Luther Márton teológiai látása William Shakespeare művészetére? Igaz-e az az állítás, hogy Hamlet a lutheri tanok értelmében is wittenbergi diák volt? Többek között e kérdésekre keresték a válaszokat az Asztali beszélgetések címet viselő sorozat tizenharmadik évadának záródisputáján, május 31-én a Petőfi Irodalmi Múzeumban a meghívott vendégek, Fabiny Tibor és Nádasy Ádám.

Telt házzal zárhatta az idei évadot a beszélgetéssorozat. A záróprogram központi témája a lutheri reformáció és annak Shakespeare művészetére gyakorolt hatása volt. Fabiny Tibor irodalomtörténész-teológusnak, a Károli Gáspár Református Egyetem professzorának, a Magyar Shakespeare Bizottság elnökének vitaindító tanulmánya a *Bárka* irodalmi folyóiratban (*Luther és Hamlet, a wittenbergi diák* címmel), majd a *Credo* evangélikus folyóiratban jelent meg, és azt vizsgálja, hogy Hamlet személyiségét mennyire és miként határozhatták meg a wittenbergi évek és a lutheri tanok.

A disputa elején a tanulmány szerzője a reformáció korának kortörténetét ismertette, majd a beszélgetés alatt kitért az anglikán egyház hittételeiben felfedezhető *Ágostai hitvallás* szövegvariánsainak jelenlétére, illetve ennek okaira. A beszélgetőtársak kiemelték, hogy a VIII. Henrik

létrehozta anglikán egyház számos ponton a lutheri teológiára támaszkodott.

Amiként nem biztos, hogy Homérosz létezett, de biztos, hogy vak volt, ugyanúgy igaz Hamlet esetében is: „Hamlet nem biztos, hogy létezett, de biztos, hogy wittenbergi diák volt” – fogalmazott az irodalmi igazsággal kapcsolatban Nádasy Ádám. A nyelvész, költő, műfordító, esszéista, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusa a 16. század irodalmi és a vallás kapcsolatára is kitérve a Shakespeare korabeli színház jellegzetességeiről beszélt.

Fabiny Tibor elmondta, hogy két nagy terület foglalkoztatja: az angol irodalom, azon belül is a 16. századi, illetve a teológia, azon belül is a Biblia értelmezésének a kérdése. E két terület építően találkozott *Luther paradox teológiája és Hamlet, a wittenbergi diák* című, a *Credóban* megjelent tanulmányában. Fabiny Tibor Luther

fő kérdéséből kiindulva – „Hogyan lehetek kegyelmes Istenre?” – választa, hogy a lutheri tanok milyen székely átmenetet és újítást képeztek a középkor és a reneszánsz között. A disputapartnerek hangsúlyozták, hogy Luther nem új felekezet létrehozására törekedett, hanem a katolikus egyháznak a belső reformációja volt a célja. Ezért is fogalmazott Nádasy kérdésre Fabiny úgy, hogy „én wittenbergi katolikus vagyok”.

Nádasy Ádám elmondta, hogy számára különös volt a lutheri paradoxonnal találkozni. Kiemelte, hogy katolikus neveltetése által ezzel korábban kevésbé találkozott. Luthernél „nem az öröm, hanem a szenvedés” jelentkezik, „ami alól nem kibújni, megoldani vagy levetkőzni akar, hanem ez maga a dogma”. Paradoxonokban a *Hamlet* is bővelkedik – hívta fel a figyelmet. Ezzel kapcsolatban a disputapartnerek Géher István *Király leterdel, Hamlet jó* című versét is idézték:

*Igen vagy nem? S mit ér a nem,
ha nem üt rá igenre?*

*embereld meg magad istenem
ha nem vagy mondd szemembe*

Miért nem foglalkozik Shakespeare vallási kérdésekkel? – ezt a kérdést feszegette Nádasy Ádám, rámutatva, hogy az angol nyelvű drámaírás legnagyobb alakjának nincsen olyan drámája, amelyben a katolikus és protestáns ellentét dolgozna fel, sőt olyan drámát sem írt, amely az ateistákkal foglalkozna. Fabiny Tibor elmondta, hogy Shakespeare korában „a törvény tiltotta, hogy vallási tézisek megjelenjenek a színpadon”. A beszélgetőtársak ugyanakkor azt is kiemelték, hogy Shakespeare drámaiban bár nem direkt módon, de az egyes szereplők megnyilvánulásain keresztül mégis markánsan jelen vannak a teológiai kérdések.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A beszélgetés teljes terjedelmében megtekinthető az Asztali beszélgetések elnevezésű YouTube-csatornán.

Szerelemből született disszertáció

Beszélgetés Gáncs Tamás lelkésszel

Tavaly december óta dr. Gáncs Tamásként írhatja alá a nevét, az ünnepélyes doktorrá avatására pedig április 18-án került sor az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. A fiatal pásztor a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze, férj és édesapa. Megkapó őszinteséggel beszélt lapunknak nagynevű evangélikus ösökről, elhivatottságról és doktori disszertációjának témájáról: Mária Magdolnáról.

– Apai ágon a Gáncs, anyai ágon a Hafenschler család sarjaként sokadízigen evangélikus lelkészek a felmenői, és számosan vannak az oldalági rokonok között is. Szinte „az anyatejjel szívta magába” a lutheránusságot, az egyházi-gyülekezeti létet, a teológia művelésének szépségét, a lelkészi pálya minden örömét és nehézségét. Mennyire határozta meg a pályaválasztását a családi háttér?

– Érettségi után könnyűzenei pályára készültem, akkoriban már „zenekaroztam”, és míg kerestem az utamat, átmenetileg idegenforgalmi menedzsernek tanultam, majd egy CD-boltban eladóként helyezkedtem el...

– ...bocsánat, hogy közbevágok, de erre emlékszem. Cinkotán, az Evangé-

likus Missziói Központban akkortájt kezdtem Gáncs Péterrel dolgozni, s hárman együtt készítettük első missziós magnókazettánkat jó zenéssel, meditációkkal. Megerősíthetem, hogy valóban komolyan vette a könnyűzenét...

– ...így van, és amíg a boltban dolgoztam közel másfél évig egy számtalan teljesen értelmetlen munkakörben, rádőbbsentem: valójában azt keresem, ami értelmet ad a napjaimnak. Kis túlzással éjjel-nappal Jungot olvastam, így tulajdonképpen a pszichológia felől érkeztem a teológiára. Elkezdett bennem mocorogni, hogy az emberekkel való foglalkozás adhatja meg az értelmet az életnek. Amiért érdemes reggel felébredni. Akkoriban egy nagyon jó közösségbe jártam Nagytarcsára, Smidéliusz Gábor lelkész barátomhoz, a harmincfős evangélikus ifivel nagyszerű beszélgetéseink voltak péntek estéknként. Ezek az előzmények vezettek oda, hogy 2000-ben a teológiára jelentkeztem. Nem titok: ebben a döntésben nagyon nagy szerepe volt Smidéliusz Gábornak, akiben nemcsak barát, hanem példakép is leltem. Tudat alatt persze bennem volt, hogy „hoztam valamit” magammal nyolc-kilenc generáció óta, de semmiképpen sem családi nyomásra, hanem a jelentkezésemre.

– A szűkebb-tágabb családban láthatta, mivel jár a lelkészi pálya. Egy papgyerek pontosan tudja, hogy milyen lelkészként egy hétféle, egy karácsony a családdal, hogy nyaralni csak úgy tud elmenni, ha van helyettesítő, és bármikor érkezhetsz egy temetési szolgálat. Tudta, mire mond igent. Bizonyára örültek a családban, hogy átveszi a stafétabotot.

– Őszintén megmondom, egyszerre örültek és aggódtak a döntésem miatt a családban. Izgalmas visszagondolni arra, hogy tinédzserként minden akartam lenni, csak lelkész nem... Mert túlságosan közelről láttam a nehézségeit, és úgy éreztem, nem ez az én utam. El kellett távolodnom a helyzettől. Amikor Cinkotára költöztünk 1997-ben, és én visszajártam Nagytarcsára, akkor tisztázódott bennem igazán, hogy igen, ez nem egy átlagos életforma, ugyanakkor ezerszer több benne az érték, mint a nehézség. Tizenkét éve én is ebben a hivatásban élek már – és tény, hogy sokkal nehezebb és összetettebb kihívás ma hiteles lelkésznek lenni, mint amilyenek akkor láttam, amikor csak kívülről belekukkantottam. De nem hallgathatom el: e hivatás tele van meglepetéssel. Az Isten a legváratlanabb pillanatokban lep meg.

– És mi lett a könnyűzenével?

– „Alkotói szabadságon” van a zenekarom, a Megacsend évek óta, de nem titkolt vágyam, hogy egy kicsit átalakítva a csapatot, de folytassuk a közös zenélést barátaimmal. Bízom benne, hogy idén őszől új dalokkal, próbákkal, 2019-től pedig koncertekkel térhetünk vissza. A színpadon ülni a bárszéken, gitározni és énekelni, ezzel egy közösséget is teremteni és átélni a közös zenélés katarziszát zenésztársaimmal: semmi máshoz nem hasonlítható csoda, amely nagyon hiányzik, és mely alapvetően határozta meg az utóbbi huszonöt éveimet. A dalok zövegek őszintesége pedig éppen az a forma, amiben leginkább önmagam tudok lenni.

– A teológián vidéki vagy fővárosi lelkészként látta magát? 2006-ban szentelték fel, milyen utat járt be máig?

– Kecskeméten voltam hatodéves lelkészjelölt, majd Debrecenbe kerültem a gyülekezetbe és az egyetemre. Ezután következett Dunaharaszti, és vele párhuzamosan kezdtem el a debreceni iskolát az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékén. ▶

FOTÓK: KISS TAMÁS

A 2010–2011-es tanévet az Egyesült Államokban, Chicagóban tölthettem feleségemmel együtt, ahol teológus MA-diplomát szereztem. Rajongásig szerettem Chicagót a maga sokszínűségével, multikulturális adottságaival. Amikor hazatértem, a doktori iskola mellett budapesti egyetemi lelkészként szolgáltam egy évig, amikor is 2012-ben érkezett a kelenföldi megkeresés. Bár az egyetemi évek alatt még nem volt tiszta számomra, mára világos, hogy leginkább fővárosi lelkészként érzem otthon magam. Ezzel együtt nem hangsúlyozhatom eléggé, hogy rengeteget tanultam nagyatarcnai, kecskeméti, debreceni, dunaharaszti éveimből is. Ezek nélkül az évek nélkül nem lennék az, aki ma vagyok. Számomra fontos mindaz, amit egy világáros a maga ezernyi impulzusával adni tud, megélve nemcsak a keresztény ökumené, de a világvallások közötti párbeszéd fontosságát, odafigyelve a kortárs művészet megannyi reflexiójára. Emellett a folyamatos inspirációt biztosító egyetemi közeg is ideköt.

– **Budapest legnagyobb területű evangélikus egyházközsége a kelenföldi. Milyen feladatokat ad az itt szolgáló lelkészi közösségnek ez a nagy létszámú, komoly múlttal, nagy elődökkel bíró és missziói lehetőségeket is rejtő budai gyülekezet 2018-ban?**

– A nagy kérdés az, hogyan fejleszthető és koordinálható ez a legutóbbi, 2011-es népszámlálás szerint háromezer főt, ezeregy száz családot számláló közösség. Újbudán évről évre többen laknak, lakóparkok épülnek, tehát nem azzal küzdünk, hogy elfogy vagy elmegy a népesség. Sokan becsöngetnek, hogy szeretnének megkeresztelkedni, konfirmálni. Több embert, lelkészeket, hitoktatókat, laikus önkénteseket kell bevonnunk, hogy eleget tudjunk tenni a növekvő feladatoknak. Újra meg újra szóba kerül egy missziói lelkész bevonása is itt, Újbudán. A legnagyobb kihívás az újonnan érkező tagok integrálása a meglévő, tradicionális, nagyon sok tekintetben zárt gyülekezetünkbe, hogy otthonra leljenek

az idén kilencvenéves templomunkban. Ki kell nyitnunk az ajtót a fiatal, kereső családok előtt, amelyek vágnak arra, hogy egy dinamikus közösségbe tartozzanak, ahol megélhetik a hitüket.

– **A gyülekezet építése mellett sokéves munkája van a doktori címben. Hogyan választott témát?**

– A doktorálás gondolata már egyetemistaként is motoszkált bennem. Diplomamunkámat rendszeres teológiából, mennyország-elképzelésekből írtam, de már akkoriban is nagyon érdekelték a biblikus tárgyak. Az első öt év gyülekezeti lelkészi szolgálata alatt tisztult le bennem: számomra a kérdés nem más, mint az, hogyan folytat Jézus dialógust a társadalom periferiáján élőkkel. Kutatási témámat ezzel a címmel adtam be a doktori iskolába: „Jézus és a periféria magánya.” Aztán jött Amerika, és ha szabad így fogalmaznom, ott „szerettem bele Mária Magdolnába”. Ott találkoztam ugyanis a *Mária Magdolna evangéliuma* című apokrif irattal. Ez egy többnyire gnosztikus irat, amely szerint Jé-

zus külön megjelent Mária Magdolnának, és külön kinyilatkoztatást adott neki. Ez az apokrif volt az első impulzus. Hazatérve őt évet arra szántam, hogy beleássam magam a témába.

– **Mária Magdolnáról nagyon sok mindent tudni vélünk – de valójában nagyon keveset tudunk. Ha fellapozzuk az evangéliumokat, alig néhány mondatot találunk róla, ellenben rengeteg asszociációnk támad a neve hallatán. Mi az igazság vele kapcsolatban? Az interneten olvasható egyik írás „megosztó személyiségnek” titulálja. Ki volt ő?**

– Mária Magdolnáról a Biblia kevés, de nagyon fontos alkalommal ír. Ő az egyik, akit Jézus meggyógyít – *Lukács evangéliumának* nyolcadik fejezetében olvasunk a hét ördög kiűzéséről –, ezenkívül ott van a keresztnél, a sírba helyezéskor és a feltámadásánál is. Viszont az apokrif irodalomban nagyon sokszor van jelen. Például mint vezető női apostol, mint a bölcsesség nagyszonya, mint prófétanő. Az biztos, hogy a korai kereszténységben kulcsszerepet töltött be, ennek lenyomatai a kanonikus és nem kanonikus iratok. Alakja megje-

lenik a középkori festmények sokaságán, a róla szóló legendákban, és – eljutva a mai napig – a mainstream popkultúrában is ott találjuk, például a *Jézus Krisztus szupersztárban* vagy a *Da Vinci-kód* című könyvben, de Lady Gaga is forgatott róla klipet *Judas* címmel. Izgatja az emberek fantáziáját a személye. Félreértések eloszlatására vált az alakja, ezért is fontos, hogy tisztán lássuk a személyét és a szerepét.

– **Leggyakrabban Jézussal való kapcsolatát firtatják. Vannak, akik Jézus feleségeként, szerelmeként utalnak rá. Krisztussal, Isten Fiával, a Messiással való ilyen összekapcsolása minden bibliai alapot nélkülöz, de sokan nem ismerik a Szentírást sorról sorra...**

– A róla kialakult képünk összetett, az említett források – a Szentírás, az apokrif iratok és a legendák – anyaga, valamint a sok fikció összemosódott. A názáreti Jézus és a magdalai Mária kapcsolata a Biblia alapján kizárólag Mester-tanítvány kapcsolat! Minden más fikció, a fantázia szüleménye. Az tény, hogy az embereket mindig is izgatta, hogy vajon Jézusnak volt-e családja, felesége. Jézus és Mária Magdolna „románcát” azonban sem a

kanonikus, sem az apokrif irodalom nem támasztja alá. Kétségtelen ugyanakkor, hogy az apokrif irodalomban van egy-egy olyan kép vagy félmondat, amelyre alapozva fel lehet építeni egy sokak által vágyott Jézus–Mária Magdolna-képet.

– **Néhány hete került a magyar mozikba a *Mária Magdolna* című angol filmdráma. Autentikus véleményt kérünk: ajánlja, hiteles a film? Az elmondottak tükrében hogyan ábrázolja Mária Magdolnát?**

– Mindenkinek jó szívvel ajánlom minden gyengeségével együtt! Nem egy klasszikus Jézus-alkotás, de ezt nem is állítja magáról. Egy független, a férfi apostolokkal egyenrangú nő képe bontakozik ki belőle. Egy nőé, aki nem volt sem prostituált, sem Jézus szeretője vagy felesége. Mindkét elképzelés az utókor ítélete és tévedése. A film – meglátásom szerint helyesen – mint Jézus leghűségesebb tanítványát mutatja be Mária Magdolnát, aki mindvégig ott állt az Úr mellett. Ez a bizalmi kapcsolat, ha szabad ezt mondanunk, az utolsó utáni percig tart, hiszen Mária a rendező döntése alapján is Jézus feltámadásának első tanúja. Szerelmi szál nem jelenik meg, sőt a kétes erkölcsű nő negatív mítosza sem. A film erénye tehát, hogy nem megy bele a bulvársákcukába. Természetesen vannak az alkotásnak túlkapásai, de nem bánja meg, aki rászánja a két órát, mert egy meglehetősen autentikus Mária Magdolna-képpel találkozhat – ha egyáltalán létezik ilyen...

– **Térjünk vissza a pályájára. Vajon tíz év múlva hol találkozunk: egy gyülekezetben vagy talán a teológián, tudományos pályán?**

– „Only God knows!” – mondták mindig mindenre válaszként amerikai barátaim. És így is van: az Örökkévaló, a megjelentések Istene tudja csak. Persze ha ő tudja, akkor nincs baj. Bizalomjáték ez, és én benne vagyok a játékban testestül-lelkestül. Szeretem a hivatásomat, ami Isten országának a hirdetése és építése, legyen szó gyülekezeti munkáról, egyetemi tanítástól, publikálástól, közegyházi feladatról, nemzetközi egyház-diplomáciai megbízásról, kortárs irodalmi alkotásról, zenekari megszólalásról és közösségépítésről, de mindenelegett: hiteles hétköznapi, Jézust követő életről. Jövő februárban negyvenéves leszek, és mint tudjuk, a negyven nagyon fontos szám a Bibliában. És ha jók az intuíciónk, nem csak a Bibliában sorsdöntő. Hagyom, hogy meglegjen.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

JELENFOTÓ A MÁRIA MAGDOLNA CÍMŰ FILMBŐL

Amagdalai Mária, avagy Mária Magdolna. A Biblia különböző magyar fordításai több alakban említik a szóban forgó Máriát. „Elment a magdalai Mária, és hírül adta a tanítványoknak, hogy látta az Urat...” – olvassuk például János evangéliumában (20,18) a Magyar Bibliatársulat revideált új fordítása (2014) szerint. Más fordításokban a Mária Magdaléna vagy Mária Magdolna nevet találjuk. A Magdaléna jelentése ugyanis nem más, mint „Magdala városából való nő”. A Magdolna pedig a Magdaléna magyar alakváltozata.

Felemeltük az Úrhoz!

Már az oviban elkezdődött közöttük a meccs. Gábor csendes, szelíd fiú volt, Csabi erős, akaratos, szinte zsarnok – úgy a markában tartotta Gábort, olyan érzéssel rángatta, dirigált neki, hogy közbe kellett volna avatkozni. Gábor viszont úgy ragaszkodott Csabihoz, mintha az a legjobb barátja, tanácsadója, fővédnöke lenne. És nagyon nehéz úgy elválasztani egymástól két gyereket, ha barátkozni akarnak.

Csabi egyke volt. Hosszú várakozás után érkezett gyermek, akinek – mire a világra jött – már az is a feladata lett volna, hogy összetartsa szülei igencsak zilált házasságát. És a kisfiú mindent meg is tett ezért. Akaratos volt, dacos és követelőző. A szülők kimerülten rohagáltak körülötte, hogy minden vágyát teljesíteni tudják. Mert vágyak aztán voltak bőven. Hamarosan ki is épült Csabi önkényuralmi rendszere. Ötéves korára volt egy márkás szintetizátora, mert egy lakodalomban megtetszett neki egy ilyen hangszer. Volt távirányítós repülőgépe, mert valaki mesélt neki arról, hogy van ilyen. Az udvarban póniló, íjászfelszerelés, tekepálya, kosárlabdapalánk, méretarányos elemes autó, ugrálóvár, a szobájában léghajó.

Gábor a negyedik gyerek volt. Három felnőtt testvére után az unokákkal egy időben született véletlenke. De azért örültek neki, csak nagy energiák nem maradtak rá. Ám előkerültek a régi játékok, a legó, a kisautók, a könyvek. Meg mindig ott volt néhány kis unokaöcsi és unokahugi, akikkel lehetett játszani. Gábor osztozott mindig mindenkivel, és ez nem is volt gond a számára. Természetes állapota lett az együtt játszás. Nem fogyott ki az új meg új ötletekből. Vidám, elégedett kisgyerek volt.

Csak az oviban érezte néha furcsának magát. Nem is értette, miért. Addig nem hiányzott neki semmi. A szülinapján örült a tortának, amelyet anyu sütött. Most az oviban látta Csabi cukrászati csodatornyát, rajta a legújabb, divatos figurákkal, látta a csokiszökőkutat, amelyből iható csokoládé bugyogott. Mondjuk, izre nem volt valami jó, de a látvány lenyűgözte.

Gábor csöndben volt, csak magában gondolkodott a világ folyásán. És ettől kezdve ő maga is kereste Csabi megtisztelő társaságát. Igaz, a fiú nem barátnak,

hanem afféle lótifutinak, kutyusnak használta, mégis: a közelében sok új dolgot tudott meg. Olyanokat, amelyek addig a látókörén kívül maradtak, és amelyekről úgy érezte, hogy ő lemaradt róluk. Hát valahogy így indult a furcsa barátság.

Az iskolában már egymás mellett ültek, bár ha jobb társat talált, Csabi könnyedén „dobta” Gábort, ám ő ezt zokszó nélkül tűrte. Sokat voltak együtt, főleg Csabi egyre bővülő játékgyűjteményét csodálták a szünetekben, vagy azt nézték körben állva, ahogy a videójátékait nyomkodja, szidja, csipogtatja, villogtatja, és a végén mindig felkiált: „És csúcs vagyok!”

Később sportolni kezdtek. Gábor csak Csabi miatt iratkozott be, hiszen gyengécske, vékony fiú volt, de csakhamar maga maradt a szakkörön, mert Csabi meguntta, a szülei meg kimentését kérték. Gábor becsületesen végigjárta az évet, és sokat ügyesedett. Sakkozni az apukája tanította, aki ekkoriban már leginkább feküdt, vagy a kertben üldögélt. Gábor nem tudta pontosan, de a szíve mélyén sejtette, hogy hamarosan búcsúzniuk kell, úgyhogy minden erejéből jelen akart lenni azokon az értékes órákon, amelyeket még együtt tölthetnek el ők ketten. Mire az édesapja örökre lehunyta a szemét, a fiú megyei sakkbajnok lett.

Lassan közeledett a pályaválasztás ideje. Csabi és Gábor választott a legnehezebben. „Mindegy, csak híres és gazdag legyenek” – mondogatta Csabi. „Restaurátor, pilóta, mentős, régész, kutatóorvos, geológus, tervezőmérnök... – sorolta Gábor. – De remélem, leginkább repülő.”

Végül mindketten gimnáziumba mentek. Kevesebbet láttuk őket. Ha mégis együtt voltak, Csabi ment elöl, Gábor pedig igyekezett a nyomában maradni. Sokan figyeltük messziről szeretettel a kedves fiú sorsának alakulását. Csabit meg nagy büszkeséggel figyelték a szülei helyettünk is.

A fiúk tehát gimnáziumba jártak. És lassan eljött az idő, hogy felnőjenek.

A falut akkoriban komolyan megrázta egy olyan eset, amelyen addig soha nem fordult elő: egy szombat éjszaka betörttek az általános iskolába. Nagy pusztítást végeztek, mindent szétverték, amit csak

találtak. A padok baltával felhasogatva, az ajtóknak az üveg betörve, a székek lábait elhajlítgatva, a szekrényekből a holmik kidobálva, bepiszkítva... A kár hatalmas, bár csak néhány számítógép és a tartozékaik tüntek el.

Sokan segítettek a helyreállításban; aki tudott, takarított, szerelt, javított, sokan pénzt hoztak, kis megtakarításait, hogy a gyerekek újra tanulhassanak az épületben. Gábor anyukája is adott egy összeget az özvegyi nyugdíjából. Kicsit szégyenkezve, mintha maga is kevesellné.

Lassan kezdtek újra elviselhetőek lenni a körülmények, a falu belesimult megszokott hétköznapjaiba. De a nyomozás eredménytelensége mélyen felháborított mindenkit. Csaknem három hónap telt el különösebb esemény nélkül. Aztán egy kora nyári reggelen döbbenet hallottuk a hírt, hogy Gábor öngyilkosságot kísérelt meg. Megmentették, de nagyon rossz állapotban van. Napokig aggódott és találgatott a falu népe. Mindenki azt hitte, talán az érettségi sikerülhetett rosszabbul, mint szeretete volna ez az álmokkal teli, kedves fiú.

Nagy némaság ült a falura, amikor megtudtuk, hogy az életbe visszarángatott fiatalember vallomást tett: minden részletében az igazságnak megfelelően tárta fel a betörésben való részvételét. Bár nem volt hajlandó kimondani, ki volt még vele azon az éjszakán, az utolsó darabot már könnyen beilleszthette volna bárki a kirakóba: Csabi volt a betörés kitervelője, és Gábor nem akart gyávának bizonyulni, végül együtt estek neki a kivitelezésnek, és a kár, amelyet maguk mögött hagytak, nemcsak anyagi, hanem lelki téren is hatalmas volt. A fiú nem akart élni, büntetését követelt, újra meg újra nyugtatókat kapott, nehogy önmaga ellen forduljon. Félt volt, hogy nem fog felépülni.

Csabi szülei is megszeppenve jártak-keltek az emberek között. Senki nem szólt, nem kérdezett, de mindenki megrökönyödve figyelte őket. Nem is bírták sokáig, átköltöztek a nyaralójukba, hírvet se hallottuk azontúl. Valószínűleg igen gyorsan továbbléptek, és eltussolták fiuk botlását.

Gábor viszont küzdött. Életért, becsületért, ki tudja, mi mindenért. A vallomás után kártérítésre és felüggesztett szabadságvesztésre ítélték. Lemaradt a felvételik-

ról, és mire kikerült a kórházból, már csak önmaga árnyéka volt. Mintha öregedett volna tíz évet, olyan komor és sötét lett a tekintete.

Egy kocsmában helyezkedett el. Hordta a rekesznyi sört, mosta a poharakat, mérte a bort, a féldecit, szívta a füstöt, hallgatta a trágár, üres szövegeket szó nélkül. Esténként a kimerültségtől félholtan dőlt az ágyba. Nem beszélt senkivel, az anyja is kerülte az embereket. Pedig már mindenki bőven elégnék érezte a vezeklést. Gábort kivéve.

✱

Öt év telt el. Nyaranta néha láttuk, ahogyan Gábor a kocsmá udvarán az eget kémleli. Pilóta szeretett volna lenni, jutott eszembe. Milyen kár érte. Innen sosem fog megszabadulni. A keresetéből törleszt, és támogatja idős édesanyját. Egy fillért sem tud félretenni. Jaj, megfagyott álmok! Fájóbb rájuk nézni, mint a hervadt virágokra, mint a temetői sírokra, mert nincs semmi, ami széppé tehetné az emléküket. Itt már csak az Isten segíthet.

Aztán mint borult égen a szivárvány, úgy ragyogott fel egyszer csak a nap. Hogy mikor és miképpen, kinek a révén, az sosem derült ki, de valahogy lett egy „Gábor álma” számla a takarékszövetkezetben. Bárki befizethetett rá bármekkora összeget. Kevesebbet, többet, ahogy a szíve diktálta, ahogy a pénztárcája engedte. És bár a pénzügyesek dolgozóinak titoktartási kötelezettségük van, ennek a számlának az egyenlegét a fél falu izgatottan követte. Már ennyi, már megint több. Persze lassacskán gyűlt, kisemberek kevéske pénzéből, de aztán felfigyelt a dologra egy-egy segíteni kész, jobb módú vállalkozó, végül az önkormányzat is tett hozzá valamicskét. Aztán egy ügyes közbenjáró az egyik környékbeli cégtől begyűjtött egy jelentősebb összeget. És ahogy gyűltek az összeg végén a nullák, egyre lelkesebben és sokatmondóbban mosolygott az összeesküvők tábora a mi Gáborunkra.

Éppen szabadnapja volt, amikor egy váratlan ellenőrzés után bezárták a kocsmát, ahol addig dolgozott. Zokogva ment

haza, tenyerébe temette az arcát, úgy ült a kissámlin. Most már munkahelye sincs. Teljesen elöntötte a reménytelenség. És akkor megállt a házuk előtt egy autó.

A „Gábor álma” boríték átadását nem látta más, csak az édesanyja. Szegényt hiába kérdezgette ez is, az is, csak legyintgetett, és sirt és nevetett egyszerre. Gábor pedig elment a faluból. Világot látni, szerencsét próbálni.

„Hát elment végre” – súgtunk össze megkönnyebbülten. A testvéreitől tudom, hogy pilótának tanul. Telnek a levegőben töltendő kötelező órái. Hamarosan meglesz az utolsó vizsgája is. Végre repülhet.

Azóta, amikor ünnepeken ökumenikus istentiszteletet tartunk a szabadban, ha elszáll fölöttünk egy repülőgép, mind kicsit összeszorult torokkal felelünk a pap szavára – mint akik szemtanúi lehettek valami egészen nagyszerű dolognak, noha csak véletlenül voltak épp jelen:

- Emeljétek fel szíveiteket!
- Felemeltük az Úrhoz!

■ FÜLLER TÍMEA

Kis templom, nagy misszió Káposztásmegyeren

Schneller István építész tervekről és tényekről

FOTÓ: KISS TAMÁS

Újpest önkormányzatában az 1990-es években közmegegyezés született, hogy az újonnan épült, huszonöt-harmincezer lakosú káposztásmegyeri térségben a három nagy történelmi keresztény felekezet az önkormányzattól kapott építési telken templomot vagy imaházat létesíthet. A katolikus és a református egyház már használatba is vette az újonnan felhúzott templomait. Az evangélikus felekezet most jutott el odáig, hogy szeretne élni a felajánlott lehetőséggel. Az épület tervezése kapcsán azonban számos gond merült fel. Schneller Istvánnal, Budapest volt főépítészével, a Szent István Egyetem Tájépítészeti Kara Településképzési Tanszékének nyugalmazott egyetemi tanárával, a templom tervező építészével vettük sorra ezeket.

– Mi volt a kiindulópont? Milyen szempontok szerint döntött az önkormányzat az építési telkek kiutalásakor?

– Az egyház az önkormányzattól felajánlott területre kért tőlem ajánlati terveket. Ez a terület azonban általános helyzetéből adódóan nem volt építési telkek: egy lakótömb szélén lévő parkoló volt, amelyet az itt élők nem használtak. Csak elvéve parkolt itt egy-két autó, tehát nem volt indokolt a terület fenn-

tartása. Az önkormányzat építési telket szeretett volna kialakítani, a főépítész és egy másik tervezőcsapat városrendezési tanulmányt is készített róla. Az 1990-es években, amikor a fővárosnál főépítész voltam, a történelmi egyházaknak templomépítésre lényegében ingyen adtak telket az önkormányzatok. Különösen az új lakótelepeken volt erre a lépésre szükség, ugyanis a rendszerváltás előtt nem épülhettek itt templomok. De az

egyházak nem a legjobb telkeket kapták, sokszor maradék telkeket vagy a település szélén álló területeket ajánlottak fel nekik. A lakótelep nagy lélekszámú egység Budapesten, több tízezer ember lakhelye. Ebből azonban problémák adódnak, hiszen a nem súlyponti helyzet közlekedési gondokat okoz, vagy olyan területre épülnek a templomok, amelyeket korábban másként használtak az emberek. Meglátásom szerint ugyanakkor a templom az egyik legfontosabb középület.

– Az egyháznak tetszett a javasolt telkek, vagy probléma adódott?

– Mi is megvizsgáltuk ezt az ezerháromszáz négyzetméter nagyságú telket az egyház részéről, és arra jutottunk, hogy mivel az építendő templom viszonylag kicsi, hatvan-nyolcvan embert képes majd befogadni, és a szükséges kiegészítő terekkel, lelkészlakással, irodával, melléképítményekkel együtt is csak mintegy háromszáznegyven négyzetméter lenne, valamint legnagyobb magassága – a toronynál – nem haladná meg a környező lakóépületekét, ezért alkalmas lehet az építkezésre. A gyülekezet szeretett volna a működtetési források fedezésére kolumbáriumot létrehozni. Ezt mi egy darabig szerepeltettük is a tervekben, de aztán elvetettük, egyrészt a csekély anyagi bevétel, másrészt a költséges beruházás miatt: a pincszint létrehozása, az alapozás, talajvíz-szigetelés, lépcsőház, földem építése mind pluszterhet jelentett volna. Egyetlen problémát az alulhasznosított parkoló megszűnése okozott volna, de a telken belül biztosítottuk volna a látogatók számára a szükséges parkolóhelyek nagy részét, és még a telken kívül is lett volna parkolási lehetőség. Vizsgáltuk természetesen a költségkeretet, a teleknagyságot, a beépítési paramétereket is.

– Végül azonban megakadt a folyamat...

– A problémát az jelentette, hogy lakossági tiltakozás érkezett az önkormányzathoz, és ez sajnos egybeesett a választási időszakokkal. Olyan érvek is elhangoztak, amelyek jórészt tájékoztatásból fakadtak. Nem szerették volna például, ha „temető” lenne a lakókörnyezetük mellett. Ezt, mint már említettem, nem is terveztük. Érezhető volt, hogy nem ismerték a templom méretét sem.

vezeték, továbbá a távvezeték, a víz- és a szennyvízelvezetési lehetőség is megszerezve van, el kell hozni idáig. Most készül a talajmechanikai vizsgálat, és sajnos azt tapasztaltuk, hogy két méter mélyen építési törmelék van, így az alapozás sem lesz könnyű. Térszervezési szempontból alkalmazni lehet az eredeti elgondolást, a telek tájolása is hasonló, de más karakterű templom lenne itt, mint amelyet az elő-

méretével hirdetné a szakrális jellegét. Az egyetlen, ami kiemelkedne: az épület jelét mutató torony.

– **Korábban a tiltakozók közül többen a harangozástól féltek...**

– A harangtorony és a harangszó néhány ember számára mára irritáló. Ezt nem tudom megérteni, hiszen a harangszó a világ egyik legkedvesebb hangja, nem beszélve a magyar vonatkozásáról. Különös emberi társadalom az, amelyiket zavarja a harang hangja... Mint már említettem, a tervezett templom közvetlen környezetében nincsenek lakások, és az evangélikus templomokban nem szoktak állandóan kongatni, csak az istentiszteletre húzzák meg a harangot. Itt egyébként is csak inkább egy jel, egy vizuális jelek építési harangtorony.

– **A gyülekezethez voltak-e kérései a tervekkel kapcsolatban?**

– A húsvétváros koncert után lehetett beszélgetni a tervekről, de az alapkérelmet az országos egyház és az újpesti gyülekezet fogalmazta meg felém, a káposztásmegyeryi egyelőre még csak misziói gyülekezet. Azzal kezdtem, hogy bemutatót tartottam számukra a kortárs templomokról.

– **Milyen stádiumban van a telekről szóló megállapodás?**

– Folyamatban van, az egyház szakemberei, építési szakértők, jogászok és az önkormányzat kezében.

– **Úgy tudom, az állam is támogatja az építkezést. Milyen összegre rúg a beruházás?**

– Százötvenmillió forint a tervezett bruttó összeg. Az építőipari árak nagymértékű megnövekedése miatt elképzelhető, hogy első körben bizonyos részek csak szerkezetkészben valósulnak meg, és a teljes kivitelezésük egy későbbi ütemben zárul le.

– **Gondoltak-e valamilyen környezetbarát megoldásra, megújuló energiaforrások használatára?**

– Napelen alkalmazására nem gondoltunk, lehetséges viszont, hogy a fűtést hőszivattyús megoldással fogjuk kivitelezni.

– **Előreláthatóan mikor kezdődhet az építkezés?**

– Két hete megszületett az önkormányzat elvi döntése, a megállapodás aláírása folyamatban van, ha ez megtörténik, kezdődhet, illetve folytatódhat a tervezés. Az építkezés megkezdéséről jelenleg korai még beszélni. Ha a tervek készen állnak, kitzhetjük az időpontját.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

” *A harangszó a világ egyik legkedvesebb hangja. Különös emberi társadalom az, amelyiket zavarja a harang hangja...*

Nem tudjuk egyébként, hogy az ellenzők vagy a támogatók voltak-e többségben, és végképp nem lett közzétéve az sem, hogy mi mit szeretnénk, hiszen a tiltakozók szóbeszédre építették az egész ellenkezésüket. Hatásukra a kerületi vezetés visszalépett, és visszavonta a telek átsorolásának előterjesztését.

– **Hogyan lehetett ebből a helyzetből továbblépni?**

– Korábban szóba jött egy másik helyszín is, az önkormányzat második lépésként ezt ajánlotta fel nekünk. Az eredetileg rendelkezésünkre kínált Hargita utca helyett tehát a Homoktövis utca és a Szilágyi út kereszteződésében elhelyezkedő saroktelek lett kijelölve.

– **Milyen templomot tervezett?**

– Az első helyszínre különböző tervváltozatok készültek, és végül éppen a kis méretek miatt a három funkciót jelképező négyzet összecsisztatásával egy gyémántkristályszerű épület volt az elképzelésem, aminek az volt a lényege, hogy a templomtér, a lelkeszlakás, valamint az iroda és a kiszolgálóhelyiségek összessége kapcsolódjon össze, és egy „gyülekezeti” egységben legyen. Fémlemezekkel fedett háromszögekből álló sátor lett volna a templomtető.

– **Ezt a templomot „át lehet helyezni” a másik helyszínre?**

– Egészen más az a telek, a terveket egy az egyben nem lehet alkalmazni, így át kell majd dolgozni őket. A közműellátottsága is más a teleknek, és a környezete is egészen más lenne, a fák és a bokorok is mások. A telek szélén húzódik a nagy nyomású gáz-

zók telekre terveztünk. Az előző helyszín panelek között lett volna, és előre determinált volt, hogy nemesebb anyagokat nem használhatunk, egyfajta „szerelet” jellege lett volna az épületnek. Itt viszont a telek a többi telekhez hasonlóan célszerűnek. Ez a telek kétezer-háromszáz négyzetméter nagyságú – az előzőnek mintegy a kétszerese –, a Külső Szilágyi útnál helyezkedik el, Káposztásmegyerynek viszonylag a szélén. Északra van egy sportcsarnok, keletre a forgalmas Külső Szilágyi út. Ez egy elég nagy körtengely, villamossal, vasúttal, többsávos autópáttal, így igen erős a zajforrás. Délre nincsen semmi, messze tőle van a lakóterület. Nyugat felé a telek egyetlen szomszédja egy alacsony óvoda, amivel azonban nem zavarnák egymást, hiszen vasárnap, amikor a templom fő eseménye szokott lenni, az óvoda zárva van.

– **Hogyan lehet megközelíteni a területet?**

– Ez érdekes kérdés, hiszen egyfelől nincs a centrumban, mégis jól megközelíthető autóval, kerékpárral, busszal vagy villamossal. A telek fákkal benőtt, ezek azonban jórészt értéktelenek, többnyire szélvitte magról nőtt akác- és nyárfák. A növényzetet zajvédelmi és esztétikai okokból részben meg akarjuk tartani, a kivágott fák helyére pedig újakat ültetünk majd. Egy erdei tisztáson álló templomot képzelek el, amely jól megbújik a fák mögött. Mivel a területen fokozott a zaj, ezért a zajvédelemről is gondolkodni kellene egy domb, fal vagy fák formájában. A gyermekek számára is biztosítanánk játszóhelyet. Ez a templom nem a

Legyünk vigasztaló egyházzá!

Nagy Dániel gépészmérnök helyett lelkész lesz

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkesi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Nagy Dániel ötödéves teológus-lelkész szakos hallgatóval pályakezdéséről, a vigasztaló egyházzal és a közösségi szolgálattal is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Miért választottad a teológiát?

– Irigylem azokat a társaimat, akik rögtön meg tudják mondani, hogy melyik bibliai igé vagy milyen megtérésélmény vezette őket a teológiára. Nekem nem volt ilyen. A Somogy megyei Bedegkéről származom, Szigethy Szilárd tanított, ő volt az indító lelkészem. Szilárd ma már Orosházán szolgál, de jó barátságban vagyunk, sokszor találkozunk. A bonyhádi evangélikus gimnáziumban nevelkedtem. Ott az Arany János tehetséggondozó programban tanultam, nagyon sok mindent kaptam az iskolától. Az érettségi közeledtével a színváltási főiskolára terveztem jelent-

kezni, ugyanis több társulatlak, stúdióknak is tagja voltam. Ugyanakkor nagyon szeretem az autót, így a műszaki pálya is vonzott. Közben Szigethy Szilárd számos egyházi rendezvénybe bevezetett, feladatokat adott. A felvételinél végül gépészmérnöknek és lelkésznek jelentkeztem. Két nap eltéréssel érkezett meg az értesítés, hogy mindkét helyre felvettek. Az, hogy miért a teológiát választottam, igazából szóban és írásban egyaránt megfogalmazhatatlan.

– Teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen fontossá számodra?

– A gyakorlati teológia számomra nagyon testhezálló. Ezen belül a poimenika és pszichológia tanegységekben került elő a vigasztalás kérdése, ezzel mélyebben foglalkozom.

– Mennyire keresik szerinted ma az egyházban a vigasztalás helyét?

– Ma már sajnos a gyülekezetekben egyre kevesebben fordulnak a lelkészhez, mint a kórházhoz. Jó lenne újra előtérbe hoznunk az egyház vigasztaló oldalát. Temetések előtti beszélgetéseken, személyes találkozásoknál, egy-egy alkalommal ez megjelenik, de fontos lenne, hogy gyermekeknek, fiataloknak és idősebbeknek is megmutassuk: az evangélium örömhír és vigasztalás egyben.

– Hogyan lehetne ezt a képet erősíteni?

– A lelkészek nemcsak a hittanórákon, istentiszteleteken kell, hogy megállják a helyüket, hanem a személyes életesemények idején is. Hétköznap is jelen kell lenniük a gyülekezet életében. Rengeteg lelkész gyakorolja ezt, és örömmel mondják, hogy a hétköznapi találkozásokkor meg tud jelenni a vigasztalás kérdése is.

– Milyennek képezed a 21. század egyházát?

– Közösségibbnek, nyitottabbnak és egymásra figyelőbb szeretetközösségnek. Fontosnak tartom, hogy minél összetartóbbak legyünk, és jobban figyeljünk egymásra.

– Teológiai tanulmányaid mellett számos egyházi alkalom segítője is vagy. Mit jelentenek számodra ezek a szolgálatok?

– Nagyon jó lehetőségek arra, hogy megtapasztaljam egy nagyobb közösség élményét. „A föld sója” közép-európai keresztény találkozón 2016-ban vagy a tavalyi bonyhádi magyar–bajor testvérkapcsolati találkozón több ezer evangélikus volt együtt. Meghatározó volt a Művészetek Völgyének az evangélikus udvara is. Ott világi környezetben tudtuk evangélikus teológiánkat képviselni. Március óta a Reformáció Emlékbizottság munkatársaként dolgozom a *Menő reformáció* mozgóképfilm koordinátorként. Fontos közösségi élményem, hogy több éve vagyok a Közel zenekar hivatásos sofőrje. Velük együtt jártam be az országot, látogattunk meg iskolákat és gyülekezeteket.

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai igé?

– „Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” [Róm 8,38–39] Ez az igé jellemez engem. Mindenkinek vannak magasságai és mélységei, örömei és elbotlásai. Tudom, hogy olyan szeretetet kaptunk az Úrtól, ami a gondokból kiemel, és nem tud elrettenteni attól, hogy abban higgyünk: Jézus Krisztus valóban feltámadt, és szeret minket.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Szabadságra képtelenek

A Hely az élet színpada Genovese új filmjében

JELENETFOTÓ A HELY CÍMŰ FILMBŐL

A Hely (The Place). Színes olasz film, 113 perc, 2018. A főszerepben: Valerio Mastandrea. Fényképezte: Fabrizio Lucci; rendezte: Paolo Genovese.

képtelen ifjú mind-mind tőle várják, hogy megmondja, mit kell tenniük. Lényegében képtelenek felelősséget vállalni a saját döntéseikért. Valójában képtelenek megbékélni sorsukkal, adottságaikkal, és értelem és életet tárnak maguk számára. Tévképzeteik vannak a boldogságról és a szabadságról. Ragaszkodnak rögeszméikhez, és nem képesek odaföltre bízni életüket és sorsukat.

A film izgalmas és találgatásokra okot adó főszereplője voltaképp tehát mellékszereplő. Eszköz az alkotás üzenetének vagy inkább kérdéseinek nézőhöz juttatásához. A Hely relativizálja az erkölcsi kategóriákat, és egy sebzett, bűnös, bukott világ Istenre áhítóságáról, Istenre utaltságáról tesz tanúságot – mindenféle előzetes koncepció nélkül.

Van, aki ördöginek, van, aki kegyetlennek nevezi a filmbéli „mindenhatót”, és olyan is akad, aki végül – hosszas és százalmas huzavona után – megtagadja a vele való együttműködést. Ennek sincs akadály: ha egy ügy lezárult, a „doki” elégeti annak könyvbéli dokumentációját. – megnyugtató lezárása azoknak a történeteknek tehát nincsen.

Illetve – sajnos – egy nagy bumfordi félreöltés, felesleges és nem elég érzékeny elvarró szándék csúfítja a film végét, amely dramaturgiaiag védhetetlen, de szerencsére nem hitelteleníti teljesen az előzményeket. Az emberi választás etikai dimenziójának összetettségét, a tett és következményeinek „dominóelvét”, a végtelen emberi egymásra utaltságot A Hely nagyon érzékletesen ilusztrálja.

Aki képes saját életének folyását Teremtőjére bízni, halát adhat, hogy nincs szüksége „Isten háta mögötti” egyezségekre, világ végi helyekre, névtelen, arcatlan megmondóemberekre, elég neki az, amit csak elfogadni kell – itt, helyben.

■ KINYIK ANITA

Hajlandó volna alkut kötni az ördög ügyvédjével? Eladná a lelkét egy áhított célért? Határhelyzetekben úgy tűnik, a válasz nem egyértelmű. Paolo Genovese olasz filmrendező 2016-os nagy sikerű, formabontó, Teljesen idegenek című filmjével vált ismertté. A rendező újabb, pszichológiai-filozófiai kérdéseket feszegető alkotása A Hely címmel került a mozikba.

Kéréseikkel, kérdéseikkel, kételyekkel a film szereplői újra és újra feltűnnek A Hely (The Place) nevű bisztróban. Itt „rendel” ugyanis egy rejtélyes „doki”, aki folyton óriás, fekete könyvébe bújjik, és – ahogyan a vele folytatott beszélgetésekből kiderül, elvileg – minden kívánságot valóra tud váltani. Elsősorban monológokat, vallomásokat hallhatunk. A helyszínen túlra pedig – a rendezői koncepció következtében –

El furcsa pszichológus csírájában fojtja el az ellenvetéseket, rövidre zárja a felparázsló vitahelyzeteket; mindig szűkszavú, kimért, távolságtartó. Felcsapja a „bibliáját”, és azonmód kinyilatkoztatja, mit kell a páciensnek tennie. Az emberi drámák inkább intellektuálisan érdeklik a Valerio Mastandrea alakította titokzatos idegent. Nem tudni, miféle hagyományt őriz, miféle szellemi háttér és motivációk mentén építette ki praxisát. Nem tudni, miből él, a munkájáért pénzt nem kér.

A Hely a színpad, ahol az élet drámája játszódik, a film nézőpontjából a világ kö-

zepe, az egyetlen helyszín, hisz az eseményekről, a kuszálódó szálakról csak verbális formában értesülünk. Voltaképp a profán-sága ellenére is szent hely, itt születnek a legnagyobb döntések, sőt élet-halál kérdések dőlnek el. A felkent – vagy önjelölt? – központi szereplő a hozzá fordulónak vágyuk teljesülését ígéri, cserébe meg kell tenniük valami sokszor egészen illogikus, embertelen cselekedetet. De csak akkor, ha így döntenek. Semmi kényszer, semmi presszió. Valamit valamiért.

A film tehát a szabad akarat problémáját láttatja különös fénytörésben. Főszereplői a nézőkhöz hasonló, vergődő, kételyekkel, félelmekkel küszködő emberek, akik úgy érzik, ők maguk képtelenek megoldani az életüket, és A Hely helytartójánál jobb megoldást nem találnak. Ki a szerettei egészségéért, ki a saját „teljességérzetéért” fordul a titokzatos idegenhez – ez utóbbit igen sokféleképpen lehet értelmezni a film színterében. Az istenecsoba által érzett apáca, a szépségre áhító fiatal lány, a gyermekkori sérüléseit feldolgozni

Nem szégyen, de hasznos

Szélrózsa-futóverseny Macher Tündével

Az országos evangélikus ifjúsági találkozó huszonkét éves történetében idén rendeznek először futóversenyt. A július 28-án, szombaton fél tizenegykor kezdődő esemény egyik szervező ötletgazdája, Macher Tünde maratonfutó számolt be a szervezésről, a futás öröméről és arról, hogy milyen Szélrózsa-élményekben volt része.

– A reformáció lendülete adta az ötletet a futóversenyhez?

– Pongrácz Máté, a Szélrózsa vezető lelkésze és Szeli Noémi koordinátor kérészt meg engem és a férjemet. De lehet, hogy valójában én ültettem a bogarat a lelkész úr fülébe, amikor még tavaly megkérdeztem tőle, hogy mi az a reformációi futás. Sajnos annak a programnak nem volt akkora reklámja, pedig szerintem sokakat érdekelt volna, mert igazán jó kezdeményezés volt. Innen jöhetett talán a Szélrózsa-futóverseny ötlete, mert Máté tudta, hogy a férjemmel járunk futóversenyekre, és szervezzük is őket.

– Egy egyszerű üzenet adhatta a szikrát?

– Valószínű, de azt is el kell áruljam, hogy Mátét kértük fel eskető lelkészünknek, és miközben a jegyesoktatás, a felkészülés zajlott, már akkor tudta rólunk, hogy futunk, és versenyeket is szervezünk, így az egyik alkalommal megkérdezte, hogy nem szerveznénk-e a Szélrózsán is egy versenyt, persze csak akkor, ha jó ötletnek és reálisnak tartjuk. Ugyan még sosem volt ilyen a Szélrózsa találkozók történetében, de mi megpróbáljuk a tőlünk telhető legtöbbet nyújtani a szervezésben, tervezésben, és nagyon reméljük, hogy sikeres lesz ez a program is.

– Mindketten a kaposvári gyülekezet tagjai?

– Nem, az esketési felkérés más miatt történt. Győrben nőttem fel, és már gyerekkorom óta ismertem Mátét, mivel együtt jártunk Győrben a Péterfy Sándor evangélikus általános iskolába. Édesapám révén több generációra visszamenőleg evangélikus a családunk, és örülök, mert most már a férjem is evangélikus, a házasságkötésünk előtt megkeresztelkedett. Még keressük a gyülekezetünket Budapesten, mert még nem találtuk meg azt a közösséget, amelyikhez tartozni szeretnénk, illetve örülnénk, ha olyan gyülekezetet találnánk, ahol lenne felnőtt konfirmációs csoport is, mert a férjem szeretne konfirmálni is.

– Először vesz részt a Szélrózsa találkozón?

FOTÓ: KISS TAMÁS

– Szerencsére egyszer már megtapasztalhattam – a kismarosi találkozón –, milyen a Szélrózsza, milyen a hangulata, milyen a közeg, mennyire klassz. Nagyon szerettem, minden sátoros élményével és éjszakai fagyoskodásával együtt. Mivel ifjúsági rendezvény, gondolom, inkább a fiatalok a terep, így nem én vagyok a célközönség. De most nagyon örülök, hogy a futóverseny lehetőséget ad újra

– Mióta fut, és mikor kezdte a versenyzést?

– Kilencéves korom óta futok. Először pályaversenyeztem, inkább kevesebb, mint több sikerrel, de felnőttkoromban rájöttem, hogy jól megy a hosszútávfutás, ezért 2010 óta rendszeresen versenyzem tíz kilométeres és annál hosszabb távokon. Jó ideig Brüsszelben éltem, és ott szinte minden héten volt futóverseny, így bejárhattam az országot a versenyeken.

– Mely díjaira, elismeréseire büszke a leginkább?

– Szívesen emlékszem egyéni legjobbaimra. Félmáratonon többször sikerült egy óra huszonnégy perc alatt célba érnem, életem első SPAR-maratonján pedig három óra tizenegy percet futottam. Ezzel az idővel akkor a negyedik leggyorsabb női maratonista lettem az országos bajnokságon. Ezenkívül büszke vagyok a férjemmel közösen megszerzett érmeinkre, kupáinkra, amelyeket országos szintű utcai futóversenyeken váltóban elért helyezésünkért kaptunk.

– Miért jó futni, versenyezni?

– Ki ne szeretne dobogón állni? De a viccet félretéve, a futás jó alkalom az egészség megőrzésére, és ez is a mozgás szeretetének egy formája. De talán a másik nagyon fontos vetülete a futásnak, hogy hoz egy sereg kapcsolatot az ember életébe. Megismerhetünk hasonló gondolkodású, az egészségükért dolgozó lányokat, fiúkat, és aztán lehet együtt edzeni, készülni, és persze kialakul egy baráti kötődés, lehet együtt moziba menni, beülni valahova. Csupa jó dolog jött az életembe a futáson keresztül!

– Például a férje is.

– Igen, mi szó szerint „összefutottunk”.

– Mit lehet tudni a Szélrózsza-futóversenyről?

– Mivel az idei a tizenkettedik országos evangélikus ifjúsági találkozó, ezért a táv tizenkét kilométer lesz. Szerintem ez minimális felkészüléssel teljesíthető azok számára is, akik nem sportolnak minden nap, és nem ironmanek vagy ironladyk. De persze gondoltunk azokra is, akik úgy érzik, hogy nem elég felkészültek erre a távra, nincsenek tisztában az állóképességükkel, vagy az esetleges hőség miatt nem merik vállalni a távot, ezért nekik egy hat-kilométeres versenytáv is lesz.

– Bárki részt vehet a versenyen?

– A futásra mindenkit várunk, akinek az egészsége engedi, egy különleges élményre vágyik, és szeretne részese lenni az első Szélrózsza-futóversenynek. A részvétel ingyenes, csupán regisztrációhoz kötött.

– Valódi versenyről van szó, nyerményekkel?

– Igen, bár elsősorban az élményért futunk, de a dobogós fiú és lány befutók a tizenkét és a hat kilométeres kategóriában is egy-egy serleget kapnak, amelyet az ünnepélyes eredményhirdetésen, a szombati nagykoncert előtt este az átrium színpadán adnak át számukra. Ugyanakkor minden befutót egyedi éremmel jutalmazunk, a verseny után pedig a futók letölthetik névre szóló okleveleiket. Valamennyi versenyző részt vehet a tombolasorsoláson is, amelyen a Szélrózsához kötődő emléktárgyak találhatnak majd gazdára.

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓK: MÄCHER TÜNDE ARCHÍVUMÁBÓL

Pénzt vagy időt adjunk az egyháznak?

Átalakuló szokások

A vasárnapi perselypénz és az egyházfenntartói járulék összegének csökkenése vagy épp növekedése biztos fokmérője egy gyülekezet iránti elkötelezettségnek. Legalábbis volt eddig. Ugyanis bár a legtöbb közösségben a rendszeres adományok összege csökken, ma már ez egyáltalán nem jelenti azt, hogy többen fordítanak háttal a templomnak, hanem inkább az adományozási szokások átalakulását jelzi.

FOTÓ: MOLNÁR MÁTÉ LÁSZLÓ

Egyes evangélikus gyülekezetekben a vezetők érdekes tendenciára lettek figyelmesek az utóbbi években. Az egyházfenntartói járulékot fizetők száma drasztikusan lecsökkent, nem kis aggodalmra adta okot ez a tendencia. Mindeközben a gyülekezeti aktivitásban ez egyáltalán nem mutatkozott meg, sőt! Az istentisztelet látogatottsága érezhetően megnőtt, a programokon részt vevő önkéntesek száma is emelkedett, és új családok is bekapcsolódtak a gyülekezet életébe. Egyedül az adományfizetők száma a csökkent. Miért?

Valószínűleg a fiatalok jelenléte a közösségben. Ugyanis az egyházfenntartói járulékot fizetők javarészt az idősebb, a hagyományos gyülekezeti felépítésben szocializálódott tagok közül kerülnek ki. Az újonnan belépő, főleg fiatal egyháztagok számára sokszor egyáltalán nem

magától értetődő a pénzbeli adakozás, ez azonban nem azt jelenti, hogy semmivel nem járulnának hozzá a közösség felépítéséhez.

Az elkövetkezendő évek, évtizedek alatt az egyházi adományozási szokások valószínűleg még inkább át fogják alakulni, és a pénzbeli támogatásoktól eltolódnak egy talán még nagyobb érték, az időt ajándékozás felé. Ez rossz hír abból a szempontból, hogy a gyülekezeteknek kevesebb pénz áll majd a rendelkezésükre, jó hír viszont, hogy egyre többen lesznek, akik készek lesznek idejüket és energiájukat áldozni egy-egy jó ügyért. Ez az új generáció nem kevésbé nagylelkű az előzőnél, csupán más valutával fizet: a számára legdrágábbat, az idejét. Az egyházak azok a gyülekezetek, amelyek a pénzügyűjtésre koncentrálnak, amelyek a pénzügyűjtésre koncentrálnak, amelyek a pénzügyűjtésre koncentrálnak.

tetését, nagyon nehéz helyzetbe kerülnek a jövőben. Túl sokáig állt fenn az egyházban a pénzalapú gyülekezetfenntartói rendszer, most néhány szükséges változás ideje jött el.

Az idő nem kevésbé érzékeny terület, mint a pénz. Ha a pénzügyekben megköveteljük az átláthatóságot, akkor az emberek idejét is legalább annyira tisztelnünk kell, hiszen az ezzel való visszaélések legalább annyi problémát okozhatnak, mint az adományok helytelen kezelése. Legyünk felkészültek, a megbeszéléseket és az istentiszteleteket kezdjük időben, és ne húzzuk el! Az időrablás hosszú távon a legbiztosabb módszer a gyülekezeti tagok motivációjának elromlásához.

Nem elég pusztán beszélni arról, hogy milyen fontos az adakozás, lehetőséget és teret is kell adni az embereknek arra, hogy azt adják, amit ők épp a leginkább tudnak – anyagiakat, időt, a tehetségüket, a kapcsolataikat. Hatalmas erőforrásoktól fosztjuk meg a közösségeinket, ha a pénzt szem előtt tartva nem becsüljük a tagoktól érkező nem anyagi természetű adományokat. Az adakozás a hála megnyilvánulása olyasvalamiért, ami sokat jelent nekünk, és ez többféleképpen kifejeződhet. A lelki tartalommal megtöltött istentisztelet, a mély barátságok, a valódi, offline közösségi élmények megtapasztalása aktív részvételre ösztönözheti a gyülekezeti tagokat, lehetőséget teremtve arra, hogy kifejezhessék a hálájukat. A nagylelkű emberek ugyanis nagylelkű gyülekezetekben szolgálnak. Az nem működik, hogy elvárjuk az adakozást, de mi nem vagyunk készek adni, amikor eljön az ideje. Megfelelő körülmények mellett a „fogyasztókból” nagylelkű adakozók válhatnak, akik a talentumaik legjavát készek odaadni a gyülekezetben, ha elég rugalmasak vagyunk az ebben rejlő lehetőségeket felismerni és megbecsülni.

■ KOVÁCS BARBARA

Jegyzetlapok

Malomkő vagy irgalom? Az eltűnt és bántalmazott gyermekek világnapja volt május 25-én. Hazánkban is több ezer gyermek tűnik el évente. Egy részük soha nem kerül elő. Közülük sokat testileg, lelkiileg bántalmaznak, hetente egy meghal szülői agresszió miatt. A lelki sérüléseket győze átbrázal maguk. Algvannagyobb bűn annál, mint amikor a védtelenek helyzetével élnek vissza. „Aki pedig megbotránkozott egyet e kicsinyek közül, akik hisznek bennem, jobb annak, ha malomkövet kötnek a nyakára, és a tenger mélyébe vetik.” (Mt 18,6) Ez a terület minden felnőtt közös felelőssége.

Indián hajlékot keres. Különleges (hajléktalan-) lakógyűlésen vettem részt. Ahogy korábban már írtam erről, Indián barátunk a maga által épített kunyhó-

ban lakik egy garázssor és a vasúti töltés között Tarzan nevű kutyájával. Utcai zenélésből és piacozásból eltartja magát, a ténnyez var.

Terepszemlélt tartott a MÁV és az önkormányzat ezen a mások által is lakott területen, mert ki akarják üríteni a töltés melletti sávot. A megjelent vezetők és biztonsági emberek csodálkoztak, hogy egy lelkész is megjelent. Átbeszéltük a helyzetet. Az alpolgármester asszony jóindulatú volt. Annyit sikerült elérnünk, hogy heteken belül még nem lesz „dózerolás”. Indián nem szeretne bemenni hajléktalanszállóra. Kicsi önkormányzati bérlakásért lobbizunk számára. Sokat szenvedett ez az ember évek óta. Sok kanyar után áll a lábán, dolgozik és imádkozik.

Az állam, a kormány, az önkormányzat, az egyházak és az érintettek közös

felelősségéről van itt szó. Utcai szociális munkás voltam (a gyülekezeti lelkészség mellett) a VIII. kerületben. Sokakon segítettünk. A közmunkaprogram is jelent valamit. Aki akar, és segítséget kér, ki tud jönni a nagy mínuszokból.

Az elesett állapotok mögött családi problémák, rossz neveltetés, szenvedélybetegségek, válás és sok egyéb probléma van. Szegények mindig voltak, lesznek velünk. Sajnos. Az emberiség legalább negyedének nincs meg a napi élleme, és nincs fedél a feje fölött. Ne háriítsunk, projektáljunk, ítélkezzünk, hanem imádkozunk és dolgozzunk. Amikor majd a királyi szék előtt állunk, nem a mások mulasztásai miatt fognak minket megkérdezeni.

Segítség Koreából. Kim Páltól, koreai barátunktól kaptuk a hírt: „Május 18–22. Europe CMI koreai misszionáriuskonferencia volt Németországban. Az Úr megerősített minket az ige és a Szentlélek által, imádkoztunk az európai misszióért egy szívvel, egy lélekkel. Csodálatos terve van az Úrnak a koreai misszionáriusokkal és gyermekeikkel.” Dél-Koreában olyan erős a keresztyénség, hogy százával küldik a világ minden tájára a misszionáriusokat. Hazánkban harmincan szolgálnak, segítenek. Szükség van rájuk.

Kalászszedegetés. Igazi pünkösdi ünnepünk volt Felvidéken. Sajógömörben és Gömörpanyiton kiemelkedő létszámmal ünnepelt a gyülekezet. Hálát adtunk az adományokból vásárolt autóért, hangosítóberendezésért, a Badin Ádám rozsnyói előadóművésszel felvett, *Jézus beszédei* című CD-ért és a Balogh Tibor budapesti grafikus által felújított gömörpanyiti oltárképért.

A pünkösdi történetet Ádám olvasta fel a Szentírásból. Tibor evangéliumi éneket adott elő, és beszámolt az oltárkép restaurálásáról. A sajógömöri istentiszteleten ostya és kenyér is volt az ökumené jegyében.

Meglátogattuk a lökösházi testvéreket is. A faluban 243-an laknak. Az elkötelezett polgármester asszony a munkatársaival és az evangélikus misszióval keresztyén ifjúsági zenekari fesztivált szervez. „Mint oldott kéve, széthull nemzetünk...!” – írta Tompa Mihály *A gólyához* című versében. Az Úr Jézus a Szentlélek által éppen összegyűjti a széthullt szálakat.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Életre kel-e a gyapjas mamut?

Jövőbe nézés a generációkutatóval

Helytállónak tekinthetjük-e a generációk besorolását? Hogyan érinti a jövőnket az automatizáció és a globalizáció? Hová vezet az, ha hivatalosan állampolgárságot kap egy robot, vagy ha az ember istent játszik? Ezekre a kérdésekre milyen egyházi, társadalmi, jogi és egyéni válaszok születhetnek? A felvetésekről Nemes Orsolyával, a Milestone Intézet munkatársával, a 4. Keresztény Sziget egyik panelbeszélgetésének résztvevőjével gondolkodtunk, és szót ejtettünk hamarosan megjelenő könyvéről is.

– „Abban a formájában, ahogy ma használjuk, a generációs elmélet nem más, mint egy túlsematizált, szűk látókörű megközelítés, ami figyelmen kívül hagyja az egyént, a földrajzot, a társadalmat, a gazdaságot és a történelmet – és a körülményeket úgy általában” – fogalmazott egy írásában. Másutt azt mondta, hogy a generációs besorolás „csupán egy mítosz, amivel érdemes leszámolni”. Miért fontos leszámolni ezekkel a besorolásokkal?

– Sajnos nem látjuk eléggé árnyaltan a generációk helyzetét. Nagyon sok cikk születik a médiában arról, hogy a *baby boomerről*, az X, Y vagy Z generációról miket lehet elmondani. Egyáltalán nem biztos, hogy ha valaki a Z generáció idő-sávjában született, akkor órá igazak azok a megállapítások, amikkel a média leírja őket. Magyarországon 1,7 millió ember tartozik az Y generációhoz, ugyanakkor a megjelenő írások ebből a csoportból általában kifejezetten az értelmiségi, városban élő embereket vizsgálják. Ez azonban egy nagyon szűk szegmens, a csoportnak csupán mintegy tizenöt százalékát teszi ki. Ugyanakkor az ilyen jellegű cikkekkel ennek az apró szegmensnek a tulajdonságait igyekeznek félrevezető szalagcímekekkel kiterjeszteni az egész csoportra, ami nagyon sok veszéllyel és félreértelmezéssel jár.

– **Azzal szemben, ahogy a média kezeli a generációkat, a szociológia sokkal több szempontot vesz figyelembe...**

– A szociológusok soha nem vizsgálnak senkit csupán az életkor alapján, ők gazdasági, társadalmi és egyéb szempontokat is néznek, így az ő kutatásaik sokkal árnyaltabb képet adnak. Egy-egy ilyen

töbdtényezős felmérésből szépen lehet látni, hogy egy Budapest belvárosában felnövő lakosnak és egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyei faluban élőknek gyakran egészen mások a preferenciái és az élethelyzetei, egyszerűen azért, mert más környezetben, másfajta lehetőségek között nőnek fel. Mégis, a generációkat sokszor egységesen kezelik a médiában és a közbeszédben egyaránt.

– **Akkor hogyan nevezzük a generációkat?**

– Nekem alapvetően nincs gondom azzal, ha generációkról beszélünk, hiszen szükségesek a „címkék”, ezek nélkül ugyanis nem tudnánk semmiről sem beszélni. Nem mondom, hogy számoljunk le az összes megnevezéssel, de muszáj árnyalnunk a témát. A generációk kutatásánál az a nehéz, hogy nincs konzevens hazai vagy nemzetközi szakaszolás és elnevezés még tudományos szinten sem. Ma mindenki máshonnan számítja a generációkat, más elnevezéseket ad nekik, így nem alakult ki egységes vizsgálati rendszer. Az is nehézséget jelent, hogy egy korosztály viselkedése országonként is különböző, így akár mennyire globális is a világ, a külföldi kutatások inkább csak támpontok lehetnek a számunkra.

– **A munkahelyi beilleszkedéssel kapcsolatban egyszer úgy fogalmazott, hogy „az Y generáció tagjai leginkább egyenest és őszinteséget várnak a munkaadójuktól, valamint azt, hogy partnerként kezeljék őket”.**

– Ez a megállapítás azért okoz nehézséget, mert ugyanezek elmondhatók az idősebbekről is. Az internet hatására

FOTÓ: NEMES ORSOLYA ARCHÍVUMÁRÓL

az információ fontos tényezővé vált, sőt megváltoztak az információszerzési, -megosztási és a tanulási szokásaink. Nagyon sok új szakma született az elmúlt években, és még több születik majd. Bár ha hinni lehet az előrejelzéseknek, egyre nagyobb teret hódít az automatizáció és a robotika, így számos átképzésre lesz majd szükség. A fiatal nemzedéknek olyan plusztudása van már pályakezdőként, ami az idősebb generációval kölcsönös tanulást eredményezhet. Ezek összhatása az, hogy a korábban meglévő hierarchikus berendezkedés – amelyben az információ fentről lefelé terjedt – még erőteljesebben átalakul, és a fiatalok egyre inkább mint partnerek tudnak belépni a különböző területekre.

– **Ősszel jelenik meg A generációs mítosz című könyve. Miért mítosz?**

– Azt gondolom, hogy ahogyan minden mítosznak, így a generációs besorolásoknak és az életkor szerinti vizsgálatoknak is van valóságalapjuk. Tudjuk, hogy a knósszoszi palota létező építmény volt, de azzal is tisztában vagyunk, hogy az ember-testű, bikafejű Minótauroszt csak a fantázia szüleménye. Ez a helyzet a generációs

megállapításokkal is: sok közülük igaz, de a hozzáköltésekről be kell mutatni, hogy nem valóságosak, illetve hogy mit értelmeztek félre generációs jelenségként. Könyvemben többek között arra szeretnék rámutatni, hogy milyen hatással van a fiatalabb korcsoportokra a globalizáció, a demográfiai változás, a mobilitás, az információ-gondolkodás, a későbbi gyermekvállalás, a gazdasági válság és még számtalan tényező. Ezek lesznek az első fejezet központi kérdései.

– Mindezek a jövőre irányulnak. Milyen kérdésekkel kell megküzdőnünk a közeljövőben?

– A második fejezetben kifejezetten a jövőt vizsgálom, a harmadikban pedig azt, hogy miként tudunk erre a sok radikális változásra felkészülni. A kutatók túlnyomó része azt mondja, hogy 2030-ra a jelenlegi foglalkozások fele megszűnik, mert egyszerűen robotok végzik majd azokat a feladatokat, amelyekre ma még embereket alkalmaznak. Mit kezdünk azzal, hogy az automatizálás egyre jobban felváltja az emberi munkát? Azt is látjuk, hogy a különböző algoritmusok mind erősebben befolyásolják az emberek döntéseit. Ez ma már nemcsak a reklámok és általuk a fogyasztás esetében jelenik meg az interneten, hanem a választás utáni központi témává vált. Ugyanakkor ez még csak a jéghegy csúcsa. 2017-ben szaúdi állampolgárságot kapott egy hongkongi cég robotja. Milyen következményei vannak annak, ha már gépek is polgárságot? Az egészségügyben most zajló óriási innováció is rengeteg kérdést vet fel. Ma már képesek vagyunk szervezet mesterségesen létrehozni saját DNS-ből, és egyre közelebb kerülünk saját testünk genetikai meghekkeléséhez. Azt kutatom, hogy mindezek milyen hatással lehetnek a társadalomra és az életükre. Azt szeretném, ha ezek a kérdések

ittthon az Uberrel: tudtunk róla, de csak utólag merült fel a kérdés, hogyan adóznak, taxinak számítanak-e, miegymás. Aztán az lett a vége, hogy ne is működjenek majd Pesten.

– Ezek a kérdések a teremtés és a teremtettség határát is érintik...

– A jövővel kapcsolatban különösen fontos kérdéssé válik, hogy meddig mehetünk el, és hol a helyünk ebben a világban. Most jutottunk a világ történetében először olyan helyzetbe, hogy már nemcsak beszélünk róla, hanem globális szinten valóban képessé is válunk lassan arra, hogy istent játsszunk. Ma már lehetséges a laborokban új teremtményeket létrehozni, sőt nemrég az is felmerült, hogy támasszuk fel a gyapjas mamutot. Ezek a tudományon belül izgalmas felvetések,

beszélünk kell, nehogy az legyen a vége, hogy bár tudtunk ezekről a dolgokról, de ha valósággá válnak, akkor nincsen rájuk egyházi, társadalmi, jogi és egyéni válaszunk

– Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálatakor a keresztény etika mennyire meghatározó az ön számára?

– Európának a keresztény–zsidó kultúra az alapja. Én európainak vallom magam, így a keresztény–zsidó etikai gondolkodás ebben is meghatározó a számomra. A jövőnkkel kapcsolatos legtöbb könyv és tanulmány elsősorban az angolszász világból érkezik hozzánk. Ezek között a viszonylag hasonló stílusú és gondolatmenetű könyvek között igazán frissítő, amikor más háttérű szerző művét olvassuk az ember. Erre jó példák az izraeli

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

de számos, például az ökoszisztémára vagy az etikára ható oldalát is vizsgálni kell. Kutatócsoportok dolgoznak azon is, hogyan tudjuk meghosszabbítani az életünket, vagy hogy egyik testből képesek legyünk egy másik testbe átmenteni az elménket, személyiségünket. Úgy gondolom, hogy ez nem tíz éven belül válik valósággá, de ahogy egyre többet tudnak a robotok, úgy a kutatócsoportok tudása és kapacitása is mind nagyobb lesz. Ezek nagyon fontos etikai kérdések, amikről

Yuval Noah Harari *Homo Deus* című köteté is. Az ő munkája kimagasló, talán azért is, mert – ellentétben számos amerikai szerzővel – nagyon érződik rajta, hogy teljesen más szemszögből vizsgálja a témát. Könyvem a kérdésben azzal tud a külföldi művekhez képest mást nyújtani, hogy én Kelet-Közép-Európában vizsgálom a változást, egy olyan országban, amely a Kelet és a Nyugat között helyezkedik el

■ GALAMBOS ÁDÁM

Nyári szünet

„Valami véget ér, kezdődik más talán” – hangzik a kedvelt dal első sora (meghallgathatjátok a dalt a *YouTube-on* a Pécsi gospelkórus előadásában). Ebben a lapszámban is ugyanez a helyzet. Véget ért a

tanév, kezdődik a szünidő. Rövidke nyári szünetet tart az *Evangélikus Élet* magazin gyerekrovata is. Hadd kívánjak nektek ez alkalommal szép nyarat, megújulást, sok szép és vidám kalandot! És kívánom,

hogy minél többször észrevegyétek Isten felé tek árad szeretetét.

Külön köszönettel tartozom azoknak, akik velem gondolkodtak, rejtvényt fejtettek, barkácsoltak, barangoltak a hit görögnyös útján. Jólesett és sok erőt adott minden visszajelzés, biztatás. A kérdéseket külön köszönöm a bátraknak, akik feltették őket. Nem is tudjátok, milyen sokat segítettetek velük! Minden gyerek és felnőtt barátnak a biztató és szeretetteljes sorait megőrzöm a szívemben.

A templom egereinek, Cinkának és Cin Borának a története sem ért véget. Örömmel hallottam, hogy kalandjaikat – immár bábokká formálva – folytatják a budakeszi gyülekezetben. Remélem, a kíváncsi kisegértől és bölcs bácsikájától még sokat tanulnak a templom körüli életről a magyarországi evangélikus gyerekek

Engem is lelkesített, hogy sokan kaptak kedvet madáretető felállítására is, kerestetek lábnymokat, kutattatok közösségek múltbeli emlékei után. És ha ezt nem írtátok is meg, remélem, éppúgy velem együtt forgattatok a Bibliátokat is a játékok, történetek során. Továbbálmodtátok a meséket, épültetek, gazdagodtatok ebből a sorozatból.

Amikor erre az ideiglenes búcsúra készültem, az jutott eszembe, hogy valamiféle úticsomagot állítok össze nektek, ajándékot, amely elkísér, és veletek marad. Ebbe a csomagba számomra kedves dolgok kerültek. Olvasni-, böngészni-, fedeznivalók. Fogadjátok őket szeretettel!

Áldást kívánva életetekre, a nyári szünet előtt búcsúzik a rovatvezető:

■ FÜLLER TÍMEA

Betűbarátoknak – hét jó olvasnivaló. Homoki-Nagy Katalin: Zuzu, a madárijesztő (mese arról, hogy senki sem reménytelen eset; 8+) • Jan Karafiát: Bogárkák (egy apró világ, amelyből sokat tanulhatunk a rendről és a békéről; 6+) • Michael Ende: Momo (mese az időről és egy kislányról, aki sokat tudott a barátságáról; 10+) • Nagy Franciska: A zöld ördög (egyszerre vidám és elgondolkodtató; 10+) • Bartos Erika: Őrangyal (mesék a találékony szeretetről; 6+) Jan Karafiát: Bogárkák • Stefanik Krisztina: Csillagbusz (mese arról, hogyan érthetjük meg jobban egymást; 6+) • Lázár Ervin: Csodapatika (egy történet, amely senkit sem hagy nyugodni; a Bab Berci kalandjai című kötetben; 8+).

Esős napokra hét jó film. (Ide szándékosan kevésbé ismert és nem a legújabb, de örök kedvenc filmeket írtam.) A palacsintás király • Égígérő fű • Három szabólegények • Keménykalap és krumpliorr • Szabadítsátok ki Willyt! (12+) • Óslények országa (8+) • Fekete Szépség (6+).

ILLUSZTRÁCIÓK: FÜLLER KAMILLA

Nyári kalandok, tapasztalatok, tennivalók. Építs homokvárat! • Sétálj mezítláb a fűben! • Ázz meg a meleg nyári esőben! • Aludj sátorban! • Építs bunkert a barátaiddal! • Nézz hullócsillagokat! A legjobb erre az augusztus 10–15. közötti időszak; ha felhőtlen az éjszaka, akkor nyolcvan-százhusz hullócsillagot láthatsz óránként. (Természetesen minél kevésbé kivilágított helyről nézed, annál több csillagot vehetsz észre.) • Kóstolj meg fagyiból egy új ízt! • Figyelj egy órán át egy állatot! • Gondozz egy növényt! • Nézz meg jól pillangókat! Némely állatkertben van pillangóház, ott alaposan megfigyelheted őket. (A budapesti állatkertben a nyári szünidőben működik a lepkekert.) • Szagolj meg minél több virágot! • Csinálj naptekót! (A mintát ragaszd le néhány napra szigetelőszalaggal, és tölts időt a szabadban, a többit a nap elvégzi.) • Agyagozz! • Mozogj sokat! Sétálj valakivel egyet esténként, ha teheted! • Tölts időt a barátaiddal! • Tanulj meg elkészíteni egy ételt! • Készíts gyümölcssalátát! • Fagyassz le jégkockának egy-egy szem epret, málnát, szedret! Ezzel hűsítsd az innivalódat.

• Fújj szappanbuborékot! • Ugróiskolázz! • Beszéljess egy idős emberrel az emlékeiről. Talán még azt is megtudhatod, ő mivel játszott kiskorában. • Focizz, kosarazz, röpj! Biciklizz, rollerezz, görkorizz! • Menj el állatkertbe vagy állatkereskedésbe, nézd meg az akváriumot, gyönyörködj a víz alatti világ szépségeiben! • Kóstolj meg egy új ételt! • Horgássz, túrázz, végezz kerti munkát apával vagy anyával. • Gyűjtsatok tábornyújt, és süssetek almát, virslit, krumplit! (Ezt természetesen csak felnőtt felügyelete mellett szabad!) • Tölts egy órát egy kisbabával vagy pici, totyogó gyerekkel. Figyeld, gyönyörködj benne, segítsd! • Fess a barátaiddal tenyérszert! • Adj minden este hálát azért, ami veled történt! Kérj áldást a szeretteidre! Örülj, hogy velük élhetsz! Ha bosszúság ér, panaszold el Istennek! Reggel küldj egy mosolyt az Úrnak! • Ha segíthetsz, tedd meg! Ha segítségre van szükséged, kérd! • Énekelj, táncolj; mindegy, mennyire vagy benne tehetséges! • Legalább egy napot tölts vízparton! Ne feledd, Isten nem ment szabadságra. Ő gondolkod, és elkísér téged. ■

Ökumenikus találkozó. Május 19-én, harmadik vasárnapján 17.30-kor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsterembe Az egyház egységéért – az év egészében gondolat jegyében. A június 17-i előadás témája *Egy Balaton-felvidéki evangélikus gyülekezet a 21. században*. Előadó: Szakos Csaba evangélikus lelkész. A teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorai) istentisztelet igéje: Róm 3,21–24. (az Úr Jézus teremtői valósága és igazsága). Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és érdeklődő barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

„...futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...” (2Tim 4,7) Hálás vagyok a szolgálatért, amelyet a balatonszárszói evangélikus konferencia-központban töltöttem, és szeretettel gondolok minden kedves Vendégre, akivel volt szerencsém találkozni. Isten gondviselő szeretete és kegyelme tartson meg mindnyájunkat! Erős vár a mi Istenünk!

LŐCZI HAJNALKA

Parókusi alkalmassági vizsgálat – 2018. november. Az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet az egyházkerület azon lelkészei számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13., 14. paragrafusában előírt feltételeknek megfelelnek. A szóbeli vizsga várhatóan november 6-án lesz. Jelentkezni elektronikus úton lehet július 1-jéig a püspöki hivatal e-mail-címén (eszaki.kerulet@lutheran.hu) az esperesi igazolás csatolásával. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételekről.

DR. FABINY TAMÁS, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke

Vargha Gyuláné Szász Póla Hallelujah!-énekfordítónak, Szász Károly református püspök hányának a hamvait a soproni evangélikus temetőből a budapesti Fiumei úti sírkertbe, férje mellé helyezzük át június 29-én délelőtt 9 órakor; 37-es parcella.

Jézussal a kútnál

Budavári evangélikus fesztivál

FOTÓ: BUDAVAR.LUTHERAN.HU

A Budavári Evangélikus Egyházközség idén is megszervezte a budavári evangélikus fesztivált, ezúttal június 3-án *Jézussal a kútnál* címmel. Az ebédre jelentkezett százharminc résztvevőt Illisz László presbiternek és feleségének, Ildikónak a főztjével, tihanyi gulyással lakatták jól. Természetesen több asszonytestvér is segített nekik a főzésben. A kávéházi játékonysági süteményvásáron asszonyok fantasztikus alkotásait lehetett végigkóstolni.

A délutáni programok két helyszínen folytak. A templomban Horváth Gergely rádiós szerkesztő, író előadását lehetett meghallgatni *Krisztusban maradni – a korral haladni* címmel, majd a gospelkórusok közös próbája következett. A templom adott teret a *Vissza a forrásokhoz* című reformációi vándorkiállításnak is, amelyet a Magyar Nemzeti Levéltár több munkatársa állított össze. Este Szotyori Nagy Gábor orgonajátékában gyönyörködhetek a hallgatók.

A reformációi emlékkút mellett felállított színpadnál a hitoktatók köszöntése után a Manócska Társulat mesejátékát nézhették meg a gyerekek, majd következett a gospeldélután. Először *A szentek bevonulása* című spirituálé csendült fel az összevont kórus előadásában, majd a balatonboglári Seven Houses Gospel Choir & Band – vezetője Gáspár Sándor – bizonyágtévő műsorában gyönyörködhetett a hallgatóság.

A Budavári gospelkórus ismét jó hangulatú és mély tartalmú dalokkal mutatta be a Krisztusban való örvendezést (vezető: Szuhai Mónika, zongorista: Tarczali András), majd a Csillag kórus és zenekara lépett a színpadra. A fiatalokból álló együttest Balogh Eszter, a Sztehlo Gábor-iskola tanára vezette.

A szabadtéri programok sorát Keczkó Pál igei szolgálata zárta. A Budai Egyházmegye megválasztott esperese az év igéje – Isten mondja: *„Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen”* (Jel 21,6c) – alapján beszélt Jézus éltető szeretetéről és nagyvonalú vendéglátásáról. A gyülekezet termeiben eközben reformációi szabadulószoza, labirintusmeditáció volt. A gyermekek kézműves-foglalkozásokon vehettek részt, a felnőttek pedig a nyári melegben a Kapucinus Sörfőzde Frau Luther kézműves sörét kóstolhatták meg.

■ Forrás: budavar.lutheran.hu

Rejtett protestáns kincsek

Városi sétán a budai Várban

Amikor Nyugat-Európa több országából is templomok lebontásáról vagy átalakításáról értesülünk, furcsa érzés hallani, hogy az első budavári evangélikus templomnak alig néhány évtized után ugyancsak a bontás lett a sorsa. Valamikori helye volt az egyik állomása a Reformáció Emlék-bizottság által szervezett sétának, amelyen az érdeklődők május 30-án a budai Várban eredhettek a reformáció rejtett kincseinek nyomába.

A budai Várnegyed bővelkedik reformáció korabeli emlékekben, illetve olyan helyszínekben, amelyek a későbbi korszakokban is a protestantizmushoz köthetők. A sétát Millisits Máté művészet- és művelődés-történész vezette, aki olyan várostörténeti munkák társszerzője, mint a *Budavári séták* vagy a *Reformátusok Budapesten*.

A nem túl megerőltető gyaloglás első megállója az egykori királyi palotában a Magyar Nemzeti Galéria alatti kriptá volt, ahol a magyar reformáció két nagyszonyja, Hermina és Mária Dorottya, József nádor két felesége nyugszik. A református Herminát a Kálvin téri templom kriptájába temették, és testét csak 1838 márciusában, a pesti árvíz után vitték át a budavári királyi palota – ekkoriban sietősen befejezett – nádori kriptájába. Hermina egyébként a Budai Jótékony Nőegylet megalapítását kezdeményezte, illetve az ő támogatásával tették le 1816-ban a pesti református templom alapkövét. Az evangélikus Mária Dorottya nevéhez a budavári evangélikus gyülekezetnek, valamint a vakok intézetének a megalapítása fűződik.

A rövid megemlékezés után a csoport az egykori evangélikus templom helyét kereste fel. Ez az istenháza szintén Mária

Dorottya nádorné támogatásával épült 1847-ben, ám a 19. század végén a Honvéd Főparancsnokság épülete került a helyére

FOTÓ: REFORMACIO2017.HU

a Dísz téren. Ennek fejében a magyar kormány felépíttette az evangélikus egyházközség számára a ma is álló budavári templomot, amely szintén a séta egyik állomása volt. Belső tere a második világháború utáni újjáépítés során nyerte el mai formáját; a háborúban súlyos bombatalálat érte az épületet, és az eredetnél jóval egyszerűbb formában renoválták.

Betérve a templomba, a gyülekezet lelkésze, Bence Imre és Millisits Máté avatja be a jelenlévőket az istenháza történetébe. A séta résztvevői megtekinthették a gyülekezet tagjai által kézzel másolt Bibliát is, amelyet Richly Zsolt, a Luther-rajzfilm rendezője díszített.

Az evangélikus templomtól alig pár percnnyire állhatók annak a templomnak a romjai, amelyben először hirdették Bu-

dán Luther tanait. A helyreállított Mária Magdolna-torony érdekessége, hogy míg a többi részét a protestánsok használták, az elfalazott szentélyben misézhettek a **✠ tol ✠** sok

A következő megálló „kézzelfogható” érdekességeket tartogatott. A Magyar Nemzeti Levéltár munkatársai a Bécsi kapu téri épületben többek között egy eredeti búcsúcédulát mutattak meg a sétálóknek, továbbá reformáció korabeli levelet s egy oklevelet Rákóczi György aláírásával.

Bár a séta elsősorban a múlt emlékeinek bemutatását tűzte ki célul, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját hirdető emlékkútnál zárult, hirdelve, hogy bár a protestánsok a történelem viharaiiban többször is megfogyatkoztak, a budai Várban még ma is hirdetik Luther Márton tanait.

Mindazok, akik nem vehettek részt az emléksétán, megtekinthetik az állomásokat egy virtuális térképen, a reformacio2017.hu/reformacio-a-varban oldalon.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

FOTÓ: VARGOSZ / REFORMATUS.HU

Krisztus hívására válaszolva

Az Európai Egyházak Konferenciájának nagygyűlése

Az Európai Egyházak Konferenciája idén a szerbiai Újvidéken tartotta ötvenként esedékes nagygyűlését. A július 6-án zárult találkozó utolsó plenáris ülésén a majd ötszáz delegált elfogadta azokat a zárójelentéseket, amelyekben a tagegyházak meghatározzák, hogy milyen irányt vegyen a szervezet a következő öt évben.

A nagygyűlés május 28-án – ifjúsági előtalálkozóval – vette kezdetét. A Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos küldöttként Kodácsy-Simon Eszter, az Evangélikus Hittudományi Egyetem adjunktusa

és Szabó B. András lelkész vett részt a tanácskozáson, Cselovszkyné dr. Tarr Klára, egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője pedig az Európai Protestáns Egyházak Közösségének képviselőjeként. A konferencián jelen volt Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára, valamint a Romániai

Evangélikus-Lutheránus Egyház küldötte, Kalit Eszter is.

Új vezetőtestület, a „governing board” feladata lesz, hogy a nagygyűlés által meghatározott alapelvek, stratégiai célok és kiemelt témák mentén váltsa valóra a legfőbb döntéshozó testület határozatait.

Európa keresztyén egyházai elkötelezték amellet, hogy széles ökumenikus összefogásban, a katolikus püspökkari konferenciák európai képviselőivel közösen tegyenek tanúságot Krisztusról Európában, elmélyítve közösségüket, egységes fellépés lehetőségeit keresve. A Európai Egyházak Konferenciájának (Conference of European Churches, CEC) feladata, hogy a tagegyházait ebben a szolgálatban hathatósan támogassa, és Európa keresztyén hangját megjelenítse.

A záró istentisztelet előtt megköszönték a nagygyűlés szervezésében részt vevő helyi csapat, a stewardok, az önkéntesek és Lőrincz Szabolcs főkoordinátor majd százötven embert összefogó munkáját.

Az egyházak elkötelezték magukat amellet, hogy tanúságtételükben a vendégszeretet, igazságosság és remény hármas irányelvét követik majd, és így működnek együtt azért az Európáért, amely

békében van másokkal és magával. A közös tanúságtétel magában foglalja az európai társadalmak égető kihívásait, köztük a gazdasági és környezeti igazságosságot, szociális egyenlőtlenségeket, a migrációt, az emberi jogok és a család intézményének védelmét, a kontinens biztonságát és békéjét, szemben az erőszakkal és az Európa-szerte egyre nagyobb teret nyerő populista és nacionalista politikai mozgalmakkal.

A nagygyűlés a „Tanúim lesztek” (Ap-Csel 1,8) mottóval fogadta el Az Európai Egyházak Konferenciájának nagygyűlésétől Európa egyházaihoz és népeihez címmel írt záróüzenetét, amely ekképpen zárul: „Krisztust szolgáljuk a vendégszeretet elfogadása és felkínálása által, amikor a más hitű és vallású menekültek és idegenek iránt jószívuően elfogadók vagyunk, elkötelezzük magunkat a párbeszéd mellett, amelyben bizonyosságot teszünk keresztyén hitünkről, és tanulunk egymástól, amikor hallatjuk hangunkat a megosztottság, kirekesztés és kizárás ellen, valamint az emberi jogok és a társadalmi-gazdasági igazságkeresés mellett, a teremtett világban felismerjük az Istentől kapott vendégszeretetet, és a teremtés épségén munkálkodunk.

Hívjuk tagegyházainkat és minden népet, hogy csatlakozzanak hozzánk, s formáljuk Európát olyanná, ahol a kontinensünk és a világunk javára építünk hidakat! Hirdessük együtt: »Tanúid leszünk!«

■ Forrás: reformatus.hu

Járosi Andor-díj Sógor Csabának

Halmágyon tartotta éves közgyűlését a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház Brassói Egyházmegyéje május 26-án, szombaton. Az eseményen Adorjáni Dezső Zoltán püspök átnyújtotta Sógor Csabának, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség európai parlamenti képviselőjének az egyház Járosi Andor-díját.

A halmágyi közgyűlés, amelyen részt vettek az egyházmegyéhez tartozó egyházközösségek képviselői, az egyházmegyei tisztségviselői és az egyházkerület elnöksége, úrvacsoraosztással egybekötött

ünnepi istentisztelettel indult; Zelenák József esperes ez alkalommal iktatta be tisztségükbe a megválasztott egyházmegyei presbitérium tisztségviselőit.

A közgyűlés előtt adták át a Járosi Andor-díjat, amelyet „az erdélyi magyar egyházakért és a kisebbségben élő magyarság fennmaradása, megerősödése és fejlődése érdekében végzett tevékenységéért” adományoztak Sógor Csabának. A református lelkész, európai parlamenti képviselő tevékenységét Adorjáni Dezső Zoltán méltatta.

A halmágyi közgyűlést megelőző pénteken gálaestet tartottak Sepsiszentgyörgyön, a helyi evangélikus-lutheránus templomban. A családok évezhez kapcsolódó témakörben szervezett alkalmon Sógor Csaba meghívott előadóként volt jelen. Előadásában úgy fogalmazott: az elmagányosodó nyugati világban a keresztyén család feladata az, hogy még inkább hirdesse Európának azokat az értékeket, amelyek kétezer éve megtartották.

■ Forrás: transindex.ro, MTI

Megújult ravatalozó

A helyi önkormányzat segítségével újult meg és kapott új harangot a lajoskomáromi temető ravatalozója. Megál-
dására május 18-án került sor Szemerei Jánosnak, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökének szolgálatával.

Az ünnepeket kezdetén Pirttyák Zsolt polgármester köszöntötte az egybegyűlteket, és tájékoztatót a beruházásról, majd átadta az épület kulcsait a történelmi egyházak helyi képviselőinek. Ezután

szólalt meg először a Gombos Miklós harangöntőmester által készített új lélekharang. Decmann Tibor evangélikus, Balogh Márk Dávid református lelkész és Szemere János római katolikus plébános Isten áldását kérte a gyülekezetre. Jézus szeretetének jele, hogy az ember legnagyobb terhét, nyomorát oldja, és megtöri a bűn és a halál hatalmát – hangsúlyozta Jn 11,33–36 alapján tartott igehirdetésében Szemerei János evangélikus püspök.

■ – ADÁMI –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Hálaadás az elkészült gyülekezeti házért

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Részben önerőből, részben pályázati forrásból valósult meg a gyülekezeti ház építése a Tab és Környéke Evangélikus Egyházközséghez tartozó Bábonymegyeren. Az elkészült épületet május 21-én, pünkösdhétfőn adták át.

A gyülekezeti napot záró ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Kószeghyné Raczkó Zsuzsanna, a Somogy-Zalai Egyházmegye esperese, valamint Arató János Lóránd helyi lelkész működött közre.

Pünkösd az élet csodájáról szól – hangsúlyozta Zsolt 8,5 alapján tartott prédikációjában a püspök. Az első pünkösdkor olyan csoda történt, amely azóta folytatódik a világban – fogalmazott, majd az Isten ajándékaiért való hálaadás és a közös tanúságtétel fontosságára hívta fel a jelenlévők figyelmét.

Az úrvacsorás istentisztelet végén Arató János Lóránd beszámolt az elvégzett munkáról. A hálaadás ünnepség a faluházban tartott szeretetvendégséggel ért véget.

■ A. M.

Amerikai kórus Nyíregyházán

Közép-európai turnéjának egyetlen magyarországi állomásaként május 29-én Nyíregyházán koncertezett az egyesült államokbeli The Singing Saints Concert Choir. A közel ötvenfős vegyes kar dr. Jerrode Baker Marsh karnagy vezetésével május 17. és június 4. között tizenkét alkalommal énekel Németországban, Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában.

A kórus tagjai a Missouri állam Concordia városában működő Saint Paul Lutheran High School diákjai. Az amerikai evangélikus középiskola

híres egyházzenei képzéséről, a kórustagok a karének mellett szólóban és kamarakórusban is énekelnek, és hangszeren is játszanak.

A nyíregyházi evangélikus Nagytemplomban adott több mint egyórás koncertprogram egyházzenei feldolgozásokra épült. A klasszikus darabok mellett 20–21. századi amerikai zeneszerzők darabjai közül is hallhatott a közönség. A hangverseny meglepetéssel zárult: a kórus elsőként hagyta el a templomot, majd a Nagytemplom kapujánál éneklő sorfalat állva képezték

hidat, így engedték útjukra az őket megtisztelő közönséget. A koncert hivatalos része után több mű is felcsendült a szabad ég alatt, amelyeket a járőrök is szívesen hallgattak.

A kórus fiataljai látogatást tettek az Emmaus gyülekezet időseinél és a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium diákjainál.

■ KECSKEMÉTI ZSUZSANNA

Templom az éterben

Végtelenbe nyúló, forgalmas főút vezet az Albert család mikepércsi otthonáig. Bálint és édesapja, Géza régi ismerősöknek kijáró bizalommal fogadnak a kapuban. Rögtön körbevezetnek a családi ház tágas udvarán. Ezalatt kiderül, hogy régen mindketten egy családi vállalkozásban dolgoztak, ma már viszont csak hobbiból tartanak állatokat. Épp rákérdeznék, amikor megigérik: az interjúban elmondják majd, miért hagyták abba az egyébként nagyon jól jövedelmező gaz-

fiatal fiú még gyerekkorában elveszítette a nagypját, ami miatt végképp „kiábrándult Istenből”. Szülei mégis katolikus fiúgimnáziumba iratták. „Édesanyám úgy gondolta, hogy így több esélyem lesz a továbbtanulásra. Minden porcikám tiltakozott ez ellen az iskola ellen, ezért lázadni kezdtem: hosszú haját növesztettem, feltűnő ruhákat viseltem, és tanulás helyett kocsmázni jártam a haverokkal” – mondja. Bálint az érettségi után sem hagyott fel a szabados étellel, és ennek meg is lett a következménye:

mondják: épp a közös munka volt az, ami újra összehozta őket.

Édesapjával Bálint a családi vállalkozásban kezdett el dolgozni. Munka közben kereskedelmi rádiót hallgattak, de egy idő után elégük lett az egykaptafalágerekből és a semmitmondó – mint fogalmaznak – „locsifecsiből”, ezért új adót kerestek. Így találtak rá véletlenül az Európa Rádió adására.

„Először az tűnt fel, hogy komoly témákról szólt az értelmes beszélgetés, és a zenei kínálat is felkeltette a figyelmünket” – emlékeznek vissza. A család rendszeresen hallgatta a Tiszánineni és Tiszántúli Református Egyházkerület fenntartásában működő rádiót, leggyakrabban az esti áhítatokat. „Szépen lassan kicsirázott bennünk az ige magva. Meghallottuk Jézus kopogtatását a szívünk ajtaján, és beengedtük az életünkbe. Épp amikor a legnagyobb szükségünk volt rá.”

Bálintnak azóta nemcsak az édesapjával való kapcsolata jött helyre, de élete is új értelmet nyert: gyülekezetbe jár, és a Magyar Református Szeretetszolgálatnál önkénteskedik. Kérdésemre, hogy szeretne-e megkeresztelkedni, határozott igennel felel, majd hozzáteszi: az első lépés a megtérés felé nem ez, hanem hogy elfogadja a kegyelmet, és ezt már megtette. Szerinte a rossz dolgok is azért történtek vele, hogy Isten felemelje a mélységből, és utat mutasson számára.

„Templomba soha nem tettem volna be a lábam, az emberek bizonyágtételének pedig nem hittem. Nem álltam szóba olyannal, aki hitt Istenben, ha pedig beszélt róla valaki, teljesen elzárkóztam. A rádióhallgatás volt az egyetlen olyan dolog, amin keresztül eljuthatott hozzám Isten szava. Máshogy soha nem ismeretem volna meg” – fogalmaz.

Bálint édesapja máig azt vallja, hogy Isten kimentette őket a rabszolgasorból. Megtérésük után felszámolták a családi vállalkozást. „Rabszolga voltam. A pénz rabszolgája. Az év minden napján dolgoztunk, de hiába kerestünk nagy összegeket, szegények maradtunk. Amióta megtértünk, az egytizedét sem keressük meg annak a pénznek, mégis gazdag emberek vagyunk!”

■ KOJSZA PÉTER

KÉPÖNK ILLUSZTRÁCIÓ

A háztáji séta után a nappaliba invitálnak, ahol az Európa Rádió tisztán fogható műsora nyomja el az autók kintről beszűrődő zaját. Bálint elmeséli, hogy régen nem hallgatták ezt az adót. Valójában nem is voltak keresztyének. „Ateista családban nőttem fel, nálunk senki nem hitt az Istenben. Kiskoromban még jártam hittanórára, aztán teljesen kiábrándultam. Minden vallásos embert képmutatónak tartottam, akik csak a szájukkal hirdetik az Urat, de a szívük üres” – meséli.

A beszélgetés közben jól láthatóan régi sebek szakadnak fel: kiderül, hogy a

a sorra átélt párkapcsolati csatlódások depresszióba kergették, és az egyetemet is otthagya. „Menekültem önmagam elől, mert azt éreztem, hogy az addigi életem nem vezet sehova.”

Ezt hallva az édesapjához fordulok értetlenül. Tudni szeretném, miért nem tettek semmit, ha látták, hogy fiuk ilyen nehéz időszakon megy keresztül. Elismeri, hogy a családi vállalkozás miatt egyáltalán nem volt idő a gyerekekre. Minden energiájukat a munkának szentelték, és észre sem vették, hogy széthullott a családjuk. Ezek után meglep, amikor azt

Az Út dicsőítése

„Én vagyok az út, az igazság és az élet” – olvashatjuk Jézus Krisztus „ön-meghatározását” János evangéliumában (Jn 14,6). A Jézus Krisztus nevét tizennyolc éve zászlajára tűző Ez az a nap! mozgalom szervezői idén Az Út címmel hirdették meg hagyományos dicsőítő napjukat június első szombatjára a Papp László Budapest Sportarénába.

A keresztény könnyűzene jegyében zajlott eseménynek idén is voltak külföldi vendégelőadói. Mások mellett a Nagy-Britanniából érkezett Worship Central igazolta a zenei dicsőítés műfajának hártatlan érvényességét, a zárókoncerten pedig a texasi David Crowder bizonyította csapatával, hogy az evangéliumi tartalmú zene a komoly zene és a szikzusainak jóvoltából társulhat magas színvonalú zenei igényességgel.

Azért rájuk is nem a műfaj hazai kiválóságaira hivatkozunk, mert az Istent magyar nyelven magasztaló muzikusokkal ellentétben őket az Egyesült Államokban magától értődő természetességgel illesztik zenei összeállításukba a világi rádiós és televíziós csatornák is, míg nálunk Csizsér László, Dobner Illés, Pintér Béla, Prazsák László és a többiek neve, illetőleg zenéje jobbra még mindig csak keresztény körökben ismert. Igaz, történetesen az *Ez az a nap!* rendezvényei is arról tanúskodnak, hogy e körök – Istennek hála – évről évre bővülnek... Huszonöt országból verbuválódott az ökumenikus közönség, római katolikustól a Hit Gyülekezetéig képviselve a keresztény felekezeteket június 2-án,

e változatos kísérőprogramokkal körített dicsőítő napon.

Délután négy órától este tízig csaknem félszáz „zenei prédikáció” hangzott el az aréna színpadáról, prózában pedig – a katolikus alapító-főszervező, László Viktor megszólalásain kívül – a baptista Mészáros Kálmán, a református D. Szabó

A Hungária körüti metróállomás előtti téren olcsóbb a harapnivaló, az Ez az a nap! hatóság programjának félidejében a sportaréna egyik biztonsági őre is ide ugrik ki lángosért. „Kikre kell vigyáznia?” – kíváncsiskodom. „Nem tudom, de már délután négy óta Jézust éltetik” – vágja rá vigyorogva, aztán fejét csóválva hozzáteszi: „Ki gondolná, hogy ilyesmivel is ennyire meg lehet tölteni a csarnokot? Több mint a kétharmada megtelt, pedig ide vagy tizenkétezer ember is beengedhető.” „Ha Jézust éltetik, akkor túl sok munkát aligha adnak a biztonsági őröknek?” Álnaív a kérdés, de azért jólesik lejegyezni a választ: „Kedves uram, ha minden koncertnek ilyen közönsége lenne, munka nélkül maradnánk...”

Dániel és a pütkösi Pataky Albert bátorította a jelenlévőket az Út megtalálására, a „helyes ösvényen” való haladásra. A három lelkész mellé – nyolc óra tájban – további felekezetek vezető pásztorai is a színpadra sorakoztak, hogy egyenként is kérjék rövid imádságban Isten áldását népünkre, nemzetünkre.

Evangélikus részről Gáncs Péter nyugalmazott püspök köszönte meg az Úrtól kapott ajándékokat, így „ezt a földi hazát, ahol élhetünk, az anyaföldet, amelyből vétettünk, s ahová egykor majd visszatérünk, a lelki édesanyját – az anyaszent-egyházat – és a pütkösi csodát, melyet mi is átélhetünk”. A krónikás úgy érzékelte, hogy 2018. június 2-án ezt a csodát sokan átérték.

■ T. PINTÉR KÁROLY

FOTÓK: NEMÉNYI LÁSZLÓ

Imák nemzetünkért: Székely János római katolikus, Steinbach József református, Gáncs Péter evangélikus püspök, valamint Mészáros Kálmán baptista lelkész, Pataky Albert pütkösi egyházelnök, Szuhanyszky Gábor metodista és Mézes László szabadkeresztény pásztor

A kilencvenéves Keveházi László köszöntése

Hatalmas nagy család gyűlt össze május 27-én a pilisi evangélikus templomban, hogy Isten házában közösen ünnepelje meg D. Keveházi László nyugalmazott esperes, egykori pilisi lelkész kilencvenedik születésnapját. Az alkalom előkészítése már hetekkel ezelőtt elkezdődött az egyházvezetés, a gyülekezet és a család részéről, és nagy titok övezte, hiszen mindenki szeretne volna meglepni Laci bácsit. Az Izsóp énekkar két énekkel, az egész gyülekezet pedig közös ajándékkal készült az alkalomra.

Az ünnepi istentiszteleten dr. Fabiny Tamás hirdette Isten ígését Ef 1,3–14 alapján. Az Északi Egyházkerület püspöke az életünkben és a gyülekezeteinkben megtapasztalt áldások erejéről beszélt és arról az áldásról, amely a pilisi gyülekezetnek is megadatott. Isten áldása átjárta az egész istentiszteletet, ugyanis ezen az alkalmon – az új hagyományhoz híven – Isten ígésével áldották meg a lelkészek a születésnaposokat. Keveházi László áldó ígéje Ézsaiás próféta felszólítása volt: „Keressétek az Urat, amíg megtalálható! Hívjátok segítségül, amíg közel van!” (Ézs 55,6)

FOTÓ: PRINZ MIHÁLY

Az istentisztelet végén következtek a köszöntések. Fabiny Tamás a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében köszöntötte az ünnepeltet. Utalt a frissen megjelent, *Sztehlo-gyerekek voltunk* című könyvre, amelyben egy képen Keveházi László mint a Gaudiopolis gyermekköztársaság első miniszterelnöke egy miniszterelnöki ülésen elnököl. Már az időben is a felelősségteljes vezetés jellemezte őt.

Ez a felelősségteljes vezetés pedig megmaradt egész életében, mindig „mi-

niszterelnök” tudott maradni. Minister Verbi Domini – az Úr ígéjének szolgálója. Az öröm városának szolgálója. Ilyen öröm városa lehetett Pilis. Örömdalokat szólaltatott meg az Izsóp énekkar is, amelynek létrejöttében a Keveházi házaspárnak nagy szerepe volt.

Az istentisztelet végeztével még nem ért véget az ünnep: a folytatásban a gyülekezeti terem volt a helyszíne a családtagok és a gyülekezet együttlétének. Itt került sor az ajándékok átadására is.

■ KÁRNÁCZKI ESZTER

„Hegyet hágék, lőtőt lépék...”

A szakrális néprajz iskolateremtő tudósainak emlékezete

Amikor 2015-ben elhunyt Erdélyi Zsuzsanna néprajzkutató, elment az a tudós, aki nemcsak letette a népi imák kutatásának alapjait, hanem a széles közönséggel is megismertette ezeket az imádságokat. Ráadásul olyan korban, amikor az ő közreműködése nélkül mindez elképzelhetetlen lett volna. Halálával olyan űr keletkezett, amely cselekvésre készítette a

Balassagyarmaton rendezték meg 2015-ben az első olyan konferenciát, amelyet elsősorban Erdélyi Zsuzsanna emlékének szenteltek, de ugyanakkor több iskolateremtő tudósról is megemlékeztek. Már az első tanácskozás idején eldőlt, hogy ennek Kárpát-medencei kitekintésűvé kell válnia. A balassagyarmati a felvidéki kon-

ferencia követte, amelyet a Fórum Kisebbségkutató Intézet szervezett, és amelyen Európa több országának kutatói számoltak be vallási néprajzi eredményeikről.

A következő emlékülést június 1–3. között rendezték meg Kolozsváron. A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Néprajz és Antropológia Intézete és a Kriza János Néprajzi Társaság által szervezett tanácskozáson nemcsak a cím szerinti – *Irányzatok és módszerek a Kárpát-medencei népi vallásosság kutatásában* – előadások hangzottak el. Az együttlét az emlékezés is volt, hiszen idén a Debreceni Egyetem professzorától, dr. Ujváry Zoltántól, valamint Erdély egyik nagy alakjától, Kallós Zoltán néprajzkutatótól kellett búcsúznunk.

A tematikailag igen sokrétű konferenciát kirándulás zárta, amelyen a résztvevők megtekinthették Kallós Zoltán néprajzi gyűjteményét Válaszúton, a nemrég restaurált széki Árpád-kori református templomot a feltárt freskókkal, a szamosújvári örmény katedrális templomot és a füzesmikolai ortodox búcsújáró helyet.

A tanácskozás keretében nyílt meg a *Reformáció Erdélyben* című kiállítás, amelyet a Kelet-európai Német Kulturális Fórum állított össze, és Thomas Şindilariu történész, a brassói Honterus Levéltár levéltárosa nyitott meg. A tárlat további két héten át megtekinthető a Kriza János Néprajzi Társaság kolozsvári székhelyén.

■ – VEMESE –

BEMUTATKOZIK A SZARVAS-ÓTEPLOMI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Püspöktatás Tessedik városában

Szarvas jelképe és egyik meghatározó épülete az Ótemplom. Azért is válhatott jelképpé, mert a települést evangélikus hívek alapították, így a templom és a város élete szorosan összetartozott. A városalapítók 1722-ben érkeztek az elnéptelenedett területre. Nagyon fontos volt számukra a hitük és az, hogy szabadon járhasanak templomba. A telepések egy évvel megérkezésük után fel is építették első templomukat.

A mai Ótemplom a gyülekezet negyedik temploma, 1788-ban épült Tessedik Sámuel lelkész vezetésével. A főbejáraton belépve a szószékoltár tűnik az érkező elé. A Zellinger András festette oltárkép Jézus a ybn a tē t ábrá oja

Bár az ország egyik legnagyobb evangélikus temploma lett az épület – hiszen több mint háromezer férőhelyes –, nonsokára ez is kicsinek bizonyult. Akik nem fértek be, sokszor az utcán hallgatták az igehirdetést. Az új templom helyét a város másik részén jelölték ki. Ennek az alapkövét 1895-ben tették le, és másfél év alatt el is készült az új istentiszteleti hely.

Szorosan összekapcsolódik a templom és a város életének története is. Az evangélikus egyházhoz tartoztak elemi iskolák, az árvaház, a Vajda Péter Gimnázium és a Luther-tanítóképző is. Ma Szar-

vason a főiskola kivételével valamennyi területen foly tathatja szolgáltatást egyházunk. Evangélikus óvoda, általános iskola és gimnázium is működik, ahol közel ezer gyermek nevelése és tanítása folyik.

Az idősek és betegek életét is segíti az evangélikus közösség. A helyi szertetszolgálat munkája közel hatszáz idős ember életét könnyíti meg nap mint nap. Akik rászorulnak, bentlakásos ellátást kapnak; akik magányukat akarják enyhíteni, a szeretetszolgálat körül alakuló közösségekben találhatnak társaságra. A legszegényebbek megsegítésére az elmúlt években rendszeres ételosztási akciókat szerveztek. Ezek keretében egy-egy alkalommal nyolcszázán kaphatnak meleg ételt. Eddig összesen több mint százezer adagot osztott ki a szeretetszolgálat. A téli időszakban a legelesettebbeket az ideiglenesen működő krízisközpontokban igyekeznek megóvni a téli vizontól a társaságtól.

A sokrétű szolgálat hűen tükrözi vissza a szarvasi gyülekezet sokszínűségét, amely meghatározó az örök élet ápolása, de a helyi közösség a hétköznapokban mindig keresi a nyitás lehetőségét is a körülötte élők felé.

Talán kevesen tudják, hogy 1803-ban a gyülekezet Hamaljár Márton püspököt

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

Július 1-jén, a Szentháromság ünnepe utáni 5. vasárnapon fél 11-től istentiszteletet közvetít felvételről a Duna Televízió a szarvasi evangélikus Ótemplomból. Igét hirdetnek Fabiny Tamás és Kondor Péter püspökök.

választotta meg a lelkészének, így Szarvas püspöki székhely lett. Az ő nevéhez fűződik a híres ótemplomi orgonának, az akkori Magyarország második legnagyobb orgonájának a megépítése. De Hamaljár volt az is, aki létrehozta az egyház jótékonyági szervezetét, a Testvéri Szövetkezetet, amely sok nehéz sorsú sorsú szarvasi életét segítette meg.

Bár Hamaljár püspök rövid ideig szolgált a városban, a gyülekezeti tagok mind a mai napig büszkén emlegetik fel azt az időt, mikor Tessedik mellett püspöke is volt a gyülekezetnek. Hasonlóan büszkeséggel és örömmel tölti el a közösség tagjait az is, hogy az Ótemplomban kerül sor az egyházközség korábbi lelkészének, Kondor Péternek, a Déli Egyházkerület új püspökének a beiktatására június 30-án. ■

A kapcsolatot cseréld, ne a társad!

A házasság megítélésében bekövetkezett hazai szemléletváltásról, a közösségi média párkapcsolatokra gyakorolt hatásáról, valamint a meglévő házasságok megújítási gyakorlatáról tartottak könyvbemutatóval egybekötött sajtóbeszélgetést május 31-én Budapesten, az Aranytíz Kultúrházban. A beszélgetés alapjául dr. Mihalec Gábornak a Harmat Kiadó gondozásában frissen megjelent, *Házasság 2.0* című kötete szolgált. A dis-

putát – amelyen dr. Makay Zsuzsanna, a KSH Népeségtudományi Kutatóintézet demográfusa, dr. Mihalec Gábor pár- és családterapeuta, több párkapcsolati sikerkönyv szerzője és dr. Herjeczki Kornél, a Házasság Hete Mozgalom országos koordinátora, a Harmat Kiadó igazgatója vett részt – az *Evangelikus Élet* korábbi munkatársa, Györi Virág, a *Family* magazin főszerkesztője moderálta.

■ Forrás: Harmat Kiadó

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangelikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com),
- TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),
- DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),
- KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),
- STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyek en reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy elhívtál bennünket mennyei országodba, amelyet megváltó Fiad által készítettél nekünk. Őrizz meg bennünket a hitben, hogy egykor valóban részesei lehessünk.

Könyörgünk azokért is, akik még nem hallották meg hívó szavadat és üdvözítő evangéliumod örömhírét. Érd el, szólítsd meg, térítsd magadhoz őket is a te igéddel. Mutasd meg nekünk mindenkor földi hivatásunkat is, és segíts, hogy feladatainkat ne kelleetlenül végezzük, hanem azokra úgy tekintsünk, mint amelyeket tőled kaptunk, és a te dicsőségedre kell elvégeznünk. A jókedvű, szorgalmas munkát áldd meg eredménnyel és megérdemelt pihenéssel.

Add, Urunk, hogy az előttünk álló nyár igazi testi-lelki megújulást hozzon számunkra. Te légy az ezekben a napokban tanévet záró tanulókkal és pedagógusokkal. Őrizz meg mindazokat, akik útra kelnek, hogy szabadságuk ideje alatt idegen országokat, új tájakat, népeket, kultúrákat ismerjenek meg, vagy hazánk csodálatos tájaiban gyönyörködjenek.

De kérünk, ajándékozd meg a nyár örömeivel azokat is, akiknek nincs módjukban, hogy bárhová elutazzanak. Találjanak ők is, akár odahaza is, feltöltődést jelentő nyári élményeket. Tedd örömtelivé számunkra a családi együttléteket, szikrázóvá a rájuk is ugyanúgy sugárzó napsütést, élményt adóvá a nap érlelte gyümölcsök fenséges ízét.

Könyörgünk mindazokért, akik testi vagy lelki terhet viselnek. Gyógyítsd a betegeteket, vigasztald a gyászolókat, erősítsd a szenvedőket, légy társukká a magányosoknak. Oltalmazz meg mindannyiunkat minden rossztól, kísértéstől, természeti csapástól, inségtől, háborútól.

Hallgasd meg, Urunk, könyörgésünket, és kísérv minket kegyelmes szeretetteddel. Ámen.

9 770133 130004

Szentháromság ünnepe után 4. vasárnap
– Mal 2,10(11–17)

Tedd könnyűvé énnekem ezt a nehéz hűséget!

Szeretet szorozva idővel. Az Ószövetség lapjain többször is fölbukkan egy hitvallás, amelyet „az öt melléknév krédójának” nevezünk (2Móz 34,6; Zsolt 103,8; Jón 4,2). Ez a hitvallás Izrael Istenének „személyleírását” fogalmazza meg: azt, hogy milyennek ismerte meg őt népe a vele való szövetségi kapcsolatban a hosszú évszázadok alatt.

„Az Úr irgalmas és kegyelmes, türelme hosszú, szeretete és hűsége nagy.” Egyetlen mondatban vallani JHWH lényegéről, az ember számára felfoghatatlan, töredékességünk ellenére mégis átélhető valóságáról eléggé vakmerő vállalkozás. Izrael közössége megkísérelti egy mondatba belesűríteni azt a sokrétű tapasztalatát, amelyet a Társként mellé szegődő örökkévaló Istennel élt meg.

Istennek ez az öt tulajdonsága az emberközeliségét mutatja meg. Mindegyik kapcsolati fogalom. A sorban az utolsó a hűség, amely lényegében magába öleli az összes többit is. A hűség lényege szerint hosszú távú elköteleződés valaki, valami mellett. Döntés, ahogyan a szeretet is az. A hűség: szeretet szorozva idővel. Ez az elköteleződés a bizalmon és az állhatatosságon alapul, és a megbocsátás készségét is magában foglalja.

Isten konstans szeretetét nevezi a Szentírás az Úr hűségének. Malakiás, az Úr követe erről a hűséges Istenről tanúskodik. Két é fé év ed távoá b l é ezik e b á ennek a prófétaának az üzenete. Júda földjén, a fogság után újrászerveződő közösség számára ad tanítást: miként éljenek a hűséges Isten színe előtt egymás iránt is hűséggel.

Talpig nehéz hűségben. A próféta a család, illetve a házasság modelljét alkalmazza annak a kapcsolatnak a leírására, amely Isten és népe között egykor létrejött, és mind a mai napig tart – Izrael minden hűtlensége, Istennel szembeni bizalmatlansága és a száműzetés sokkoló tapasztalata ellenére.

Az Úr követe arról beszél kortársainak, hogy igazi közösség csakis azért teremődik, mert Isten szakadatlanul kitart népe mellett mint Izrael egyetlen atyja, hűséges gondviselője – mégis, mindennek ellenére. Istennek ez az atyai (és egyben anyai) hűsége indítja az embert is hűségre.

Malakiás főként a házastársi kapcsolatról beszél, amelyben az ember a mindennapokban tapasztalhatja, mit jelent elfogadni és elfogadottnak lenni, kitartani a társ mellett, megbocsátani és átélni azt, hogy neki is adnak újabb és újabb esélyt. A hétköznapi kapcsolataink tesznek érzékenyebbé arra a szeretetre és hűségre, amellyel Isten közelít felénk. Ugyanakkor mi mindannyian napról napra ebből a forrásból meríthetünk, hogy növekedhessünk emberségünkben, hűségünkben.

„Amint fent, úgy lent”: JHWH következetesen ezt az elvet akarja érvényre juttatni népe körében. Ám jól tudja, hogy a hűség soha nem kényszeríthető ki. Mindig belül, a szívben dől el. Ahogyan a kutyát sem a póráz teszi hűségessé. Az ember – Isten hűségét tapasztalva – mégis készíttést érezhet arra, hogy beleálljon ebbe a kapcsolatba, és elköteleződjön itt, „lent”.

Ugyanakkor szabadok vagyunk arra, hogy őszintén kifejezzük – olykor panaszként is – Isten felé: „Bebujtattál engemet / talpig nehéz hűségbe” – ahogyan József Attila írta a *Flóra* című versében. A hűség minden esetben a Másik felé kimondott, végigküzdött igen. Pecset a szívünkön, ahogyan az *Énekek éneke*

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

fogalmaz (Énekek 8,6). Ez a pecset arra ébreszthet rá minket, hogy éb tünk nem önmagáb n és nem önmagáért való. Mindnyáján a kapcsolataink szövődése vagyunk. Ezért minden valószínűsége t talál oá s.

Életutunkon mellénk szegődő útítársunkként a hűség alázatára tanít. „A hűséget próbáló ember tudja, hogy reménytelen versenytársa az abszolút hűségű Istennek” – írja Vasadi Péter. Ennek ellenére próbálgatjuk, gyakoroljuk. Ez az életünk, és minden így van jól.

■ VARGA GYÖNGYI

Imádkozzunk! Hűséges Istenünk! Áldott légy, amiért szeretetedet egész életünkön át tapasztaljuk, mert elköteleződtél mellettünk, és ígéreted szerint velünk maradsz. Taníts minket hűségedre hűséggel válaszolni, legyen ez pecset a szívünkön. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 24.) Legyen áldott Isten neve örökkön örökké; óvé a bölcsesség és a hatalom! Dán 2,20 (Jn 3,27; Lk 6,36–42; Róm 14,10–13; Zsolt 58) Olyan környezetben hangzik el a mondat, ahol határozott elképzelés élt az istenségről, a bölcsességről és a hatalomról. Mindez mégsem volt elég az igazság felismeréséhez. Ekkor előáll valaki, aki ismerte a mélyen elrejtett titkokat feltáró Istent. Ma is olyan környezetben élünk, ahol sokféle elképzelés létezik a lélek dolgairól. Lesz-e olyan hitvalló, aki előáll, és elmondja, hogy él az Isten, aki ma is cselekszik? Lesz-e ilyen embere a családtagjainknak, szomszédainknak, munkatársainknak, egyházainknak?

Hétfő (június 25.) A te nevedért kérünk, ne utálj meg minket, ne engedj, hogy meggyalázzák dicső trónodat! Jer 14,21 (2Thessz 1,11; Mt 10,26–33; Hós 2,16–25) Ennek a kérésnek egy részét Isten elutasította: Jeruzsálem elesett. A korabeli zsidóság nem akarta elfogadni, hogy istentelen életük megtermi a maga gyümölcsét. Abban is tévedtek azonban, hogy Jeruzsálem pusztulásával Isten elfeledkezik majd róluk. „Én veled leszek – így szól az Úr –, és megszabadítalak.” (Jer 30,11) Isten saját igazsága és irgalma szerint cselekszik értünk! Sokszor azért marad el a növekedés az életünkben, mert Istennek mi szeretnénk meghatározni, hogyan cselekedjen.

Kedd (június 26.) Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek szerezz dicsőséget szeretetedért és hűségédért! Zsolt 115,1 (Mt 6,9; Jn 1,19–28; Hós 3,1–5) Ennek az igazságnak a felismerése nem következik az ember alaptermészetéből: nem én, hanem te. Ehhez a mennyei Atyának bele kell avatkoznia az életünkbe, mert megkavart állapotunkban Istent erőtlenné, tehetetlené látjuk. Milyen határtalan szeretet a változás lehetősége minden ember számára! „Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem.” (Gal 2,20)

Szerda (június 27.) Ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen! 2Móz 20,16 (Gal 6,1; Lk 3,10–18; Hós 4,1–14) Kontroll nélkül jönnek a szavak másról, egy felebarátról, irgalmatlanul, tiszteletlenül, szeretetlenül. „Testvéreim, nem kellene ennek így lennie” – írja Jakab (3,10). Jobban kellene vigyáznunk mások becsületére, legalább annyira, mint a sajátunkéra. Ilyenkor arra is kell gondolnunk, hogy ki az, aki az emberek közötti kapcsolatokat össze akarja zavarni, és kinek az eszközei vagyunk, ha nem fékezzük meg a nyelvünket. Ha Krisztus a közeg, akiben élünk, akiből élünk, akkor a szívnek a teljességéből mást fog szólni a száj.

Csütörtök (június 28.) Hagyja el [...] gondolatait az álnok ember! Térjen az Úrhoz [...], mert kész megbocsátani. Ézs 55,7 (Lk 19,8–9; ApCsel 13,15–25; Hós 5,8–15) Mi mindent tesz az ember ehelyett: hárit, magába temet, relativizálja, hordozza szégyenét, összetörik alatta, meglopott bizalommal küzd tovább még nagyobb vakságban. M. K. Blanchard egy megbocsátásról szóló énekében beszél arról, hogy vannak dolgok, amelyeket eltemetünk magunkba, sebek, amelyeket eltakarunk, azután mégiscsak eszünkbe jutnak. El kell jönnie a pillanatnak, amikor a zaj kényelmét Isten előtti csendre cseréljük, és megvalljuk mindazt, amit elkövtünk, mert kész megbocsátani.

Péntek (június 29.) Akkor visszagondolsz majd a tetteidre, és szégyenkezni fogsz [...], [amikor] megbocsátom mindazt, amit elköveltél – így szól az én Uram, az Úr. Ez 16,61a.63 (1Tim 1,15; Jn 6,37–40[41–46]; Hós 6,1–6) Amikor József felfedi kiletét testvérei előtt, a visszaemlékezés, szégyenkezés, megbocsátás együtt van jelen. Az elárult testvér ott volt a tudatukban hosszú éveken keresztül, nem lehettek szabadok, kihatott a cselekedeteikre. Isten ébreszteni akarja a lelkiismeretünket, rá akar döbbszteni: mit tettem? Hogyan beszélhettem így édesanyámmal, hogyan zárhattam ki így a szívemből testvéreket, hogyan hanyagolhattam el a kötelességemet? Leginkább mégis azzal akar szembeállítani, hogy mit tettem Jézussal. „Elküldöm szeretett fiamat, őt talán meg fogják becsülni.” (Lk 20,13) Megtagadtalak, elárultalak, kételkedtem benned, pedig te az életedet adtad értem. Hatalmas ajándék, hogy nem a szégyenkezés, hanem a megbocsátás az, ami lezárja a mondatot.

Szombat (június 30.) Benned bíznak, akik ismerik nevedet, nem hagyod el, Uram, azokat, akik hozzád folyamodnak. Zsolt 9,11 (2Tim 4,17; Lk 7,24–30; Hós 8,1–14) Jézus így imádkozik: „Igazságos Atyám, a világ nem ismert meg téged...” (Jn 17,25) Ő ismeri jól az Atyát. Olyan sok gyanakvás van az emberi szívben Istenrel szemben. Az ige olvasása közben vettem észre magamon, hogy azon jár az eszem, mit tennék másképpen, mint Isten. A saját sorsom alakulásában is el tudom hinni, hogy másnak igazságosabban rendezte az életét, mint az enyémet. Ez az ősgyanakvás Istennel szemben. Azt hittük el, hogy Isten irigy, gátol minket, igazságtalan, maradi. Jézus eljött, hogy felismerjük igazságos és édesapánkat az Istenben, akiben megbízhatunk, akire rábízhatjuk az életünket, akinél jobban senki nem szeret bennünket.

■ BOZORÁDY ANDRÁS

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközeli vagyunk

MEGHÍVÓ

*„Mily drágák nekem szándékaid, Istenem, mily hatalmas azoknak száma!
Számolgom, de több a homokszemeknél, és a végén is csak nálad vagyok.”
(Zsolt 139,17–18)*

AZ EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM ÉS A MELANCHTHON EVANGÉLIKUS SZAKKOLLÉGIUM

június 22-én, pénteken
14:30-kor tartja

TANÉVZÁRÓ ISTENTISZTELETÉT és ÜNNEPI ÜLÉSÉT

a budapest-zuglói evangélikus templomban.

Az istentisztelet igehirdetői szolgálatát
dr. Korányi András rektorhelyettes végzi.

Megnyitó

A nyugdíjba vonuló dr. Szabó Lajos rektor leköszönő beszéde

Diplomák átadása

Dr. Mézes Zsolt és Verebics Petra doktorrá avatása

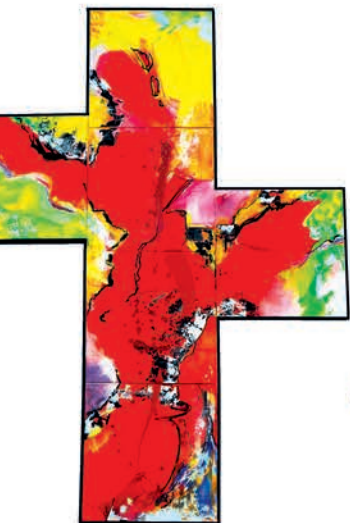
Jubileumi oklevelek átadása

A Dr. Sólyom Jenő Alapítvány beszámolója és díjátadás

A gyakorlati teológiai kutatócsoport

Szavak és hallgatások az imádságban című kötetének bemutatása

Kinevezések, bejelentések, köszöntések

12. SZÉLRÓZSA
ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ
Dük 2018. július 25-29.

Bagossy Brothers Company
Közel | Blahalouisiana | M.Is.K.A.
PASO | Keresztkérdés | Soulwave
Pál Feri atya | Mező Misi

Lift! | Pekka Simojoki & Exit | VoG | Gábrriel
Fórumbeszélgetések | Bibliatanulmányok | Áhítatok
Lehetőségek Piacsa | Előadások | Színház...

A további programokról és a regisztrációról minden információt megtalálsz a honlapunkon: szelrozsatalalkozo.hu.

A regisztráció elkezdődött!

mégis!

„A Te szavadra mégis kivetem a hálót!” (Lk 5,5)